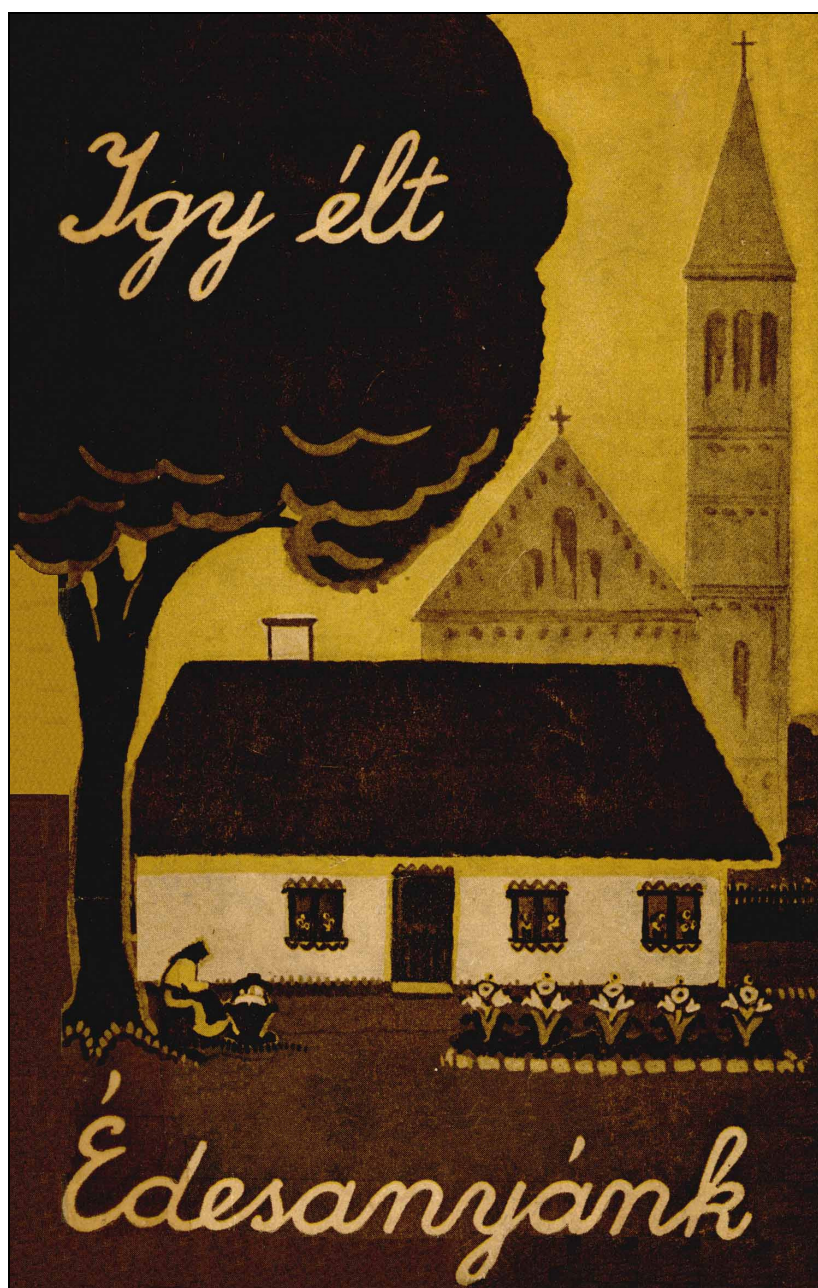

Hálás gyermekek Így élt Édesanyánk 1877–1930

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Így élt Édesanyánk (1877–1930)
Összeállították: Hálás gyermekei

Nihil obstat.
Stephanus Kosztolányi
censor dioecesanus.

Nr. 4244/1945. Imprimatur.
Strigonii, die 13. Dec. 1945.
Dr. Joannes Drahos
vicarius generalis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció a Korda Kiadó gondozásában 1946-ban megjelent könyv elektronikus változata. Az elektronikus változat a Korda Kiadó engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Korda Kiadónak.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Előszó.....	4
Örök emlékezésül.....	4
A kereszttel.....	5
Iskolába megy – Új édesanya – Első szentáldozása.....	7
Küzdelem a hivatásért – Nehéz választás.....	9
Megérti igazi hivatását – Szent anyaság.....	11
A Jó Isten rózsafája – Égbe visszaröppenő sugár.....	12
A Jó Isten műhelyében.....	15
Élő hit.....	15
Szeretet.....	17
Kifogyhatatlan türelem.....	17
Következetesség, okos szigor.....	18
A rossz megelőzése.....	18
Körütekintő gondosság.....	19
Legszentebb örökség.....	20
Az erős asszony – Húséges feleség.....	20
„Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék” (Jel 7,37).....	22
Az első forrás: az imádság.....	22
A második forrás: az Oltáriszentség.....	25
A harmadik forrás: Jézus szentséges Szíve.....	28
Apostolkodása a Szent Szív érdekében.....	31
A negyedik forrás: a Boldogságos Szűz és a szentek tisztelete.....	33
Önmaga helyett hármat – A legnagyobb csapás – A gyönyörű nap.....	35
Az élet alkonyán.....	41
Hazatérése a Szentséges Szívhez, melybe reményét és üdvösségét helyezte.....	41
Erényei.....	43
Az alázatos Jézus nyomdokain.....	44
Legnagyobb a szeretet (1Kor 13,13).....	45
A szenvedő Jézussal.....	48
Önmegtagadásai.....	50
Istenbe vetett bizalma – „Imádom, Uram a Te végzéseidet!”.....	52
Együtt az egyházzal.....	53

Előszó

Egyszerű, de meghatóan szép és tanulságos életet tár elénk ez a könyvecske, amelyet ugyancsak érdemes volt megírni. Remekbe készült kis emlékmű ez, amelyet édesanyjuknak gyermekei emeltek a hála köveiből. Valóban méltó a hálájuk Isten iránt elsősorban, aki nekik ily anyát ajándékozott, de édesanyjuk iránt is, aki a Teremtőnek anya-eszményét minden buzgalommal igyekezett önmagában kialakítani, megvalósítani.

Életrajzokban magyar irodalmunk nem éppen szegény. Megírták nagy hazafiak, hősök, tudósok és előkelőségek életrajzeit. Szentek történetében sincs éppen nagy hiány. De egyszerű, falusi polgárasszony tudtunkkal még sohasem jutott ahhoz a kitüntetéshez, hogy életleírásával a közönség elé lépjenek. Pedig a dolgok valódi értéke szerint ő erre éppen olyan méltó és érdemes lehet, mint bárki más. Hiszen igazán nagyokká bennünket nem a politikai szereplés, a tudomány, még kevésbé a vagyon vagy külső sikerék tesznek, hanem lelkünk emelkedettsége, szóval az igazi erény. Ebben pedig a jó Nagy Józsefné, Ruzsits Ilona egészen kiváló. Erről közvetlen, bájos egyszerűséggel előadott élete tanúskodik. És ez annál nagyobb megbecsülést, elismerést érdemel, mert a keresztény tökéletességnek csaknem hősi magaslatára a külső eszközöknek szinte teljes hiányában küzdötte fel magát. Az áldott, nemcsak gabonában, de méginkább hithű, katolikus lelkekben oly gazdag és termékeny Rába vidékén, igénytelen falvacskában, Rábacsanakon, amelynek nevét is kevesen hallották, pergette le szerény életét. De ez aztán igazán élet volt! Élet Istennek elgondolása és ízlése szerint: angyali lelkű hajadon, hűséges hitves, kitűnő édesanya élete. És mindez azért, mert a katolikus Egyháznak, a páratlan isteni nevelőnek tökéletes leánya. Benne valóban az Egyháznak nevelőképessége remekelt. De hálás is volt ezért az Úrnak. Ő viszont 7 gyermeket adott Istennek, Egyháznak, hazának, akik közül egy mint példás pap, kettő mint buzgó szerzetesnő tölt be nemes hivatást.

Nagy Józsefnétől mindenki tanulhat, de főleg azok, akiket az Úr hasonló állapotra hívott. Ezek ezt a könyvecskét mint a katekizmust tartásuk kéznél, s tanuljanak belőle. Ha magukat Nagy Józsefné mintájára formálják, ezzel a haza javára és az emberiség boldogítására többet tettek, mintha nevüket szélnek bocsátják az újságok és rőfös tudósításokat írnak műveikről. Igen! Mindnyájan tanulhatunk Nagy Józsefnétől, nemcsak a világiak, de az egyháziak is. Nemcsak megismerjük őt e könyvecskéből, hanem meg is szeretjük. Ha egyszer életrajzának olvasásába belekaptunk, nem tudjuk letenni azt, és talán könnyekkel búcsúzunk tőle... De nem búcsúzunk! Gyermekeivel kegyeletesen emléünkben őrizzük, s úgy lehet, mi is fohászunk hozzá, hogy ott az égben, ahová kétségkívül eljutott, értünk közbenjárjon. Eszközölje ki nekünk, hogy mi is az Úr Jézus Szívét hozzá hasonlóan szeressük, s Egyházának tevékeny, lelkes apostolai legyünk!

Erre a könyvecskére vonatkozólag mi is csak azt ismétljük, amit Szent Ágoston előtt angyalhang énekelt:

„Vedd és olvasd! Vedd és olvasd!”

Szeged, 1944. szeptember hó.

Müller Lajos S. J.

Örök emlékezésül

A függöny szétnyílik és lepereg előttünk egy küzdelmes élet, egyszerű falusi édesanya keresztthordozó élete. A szín: kedves rábaközi táj, kis családi ház fehérre meszelt falakkal és mellette a templom, a falu házacskáinak édesanyja és lakóinak bátorságos menedéke. És

végül a csendes temető, ahol sok-sok sírkereszt között egy fehér márvány síremléken Jézus szent Szívének képe ragyog.

Mert ennek a szentséges Szívnek erőt, békét, vigasztalást sugárzó kegyelme ragyogta be egész életét. Ez volt reménysége, példaképe, megpihenése, mindene.

Szabad-e fellebbentenünk a fátylat az anyaság titkairól, amelyek csak az övéi voltak, és most csupán a mieink? Lehet és szabad, mert minden szava, minden cselekedete, minden szívdobbanása Jézus jóságos Szívéről mond dicséretet és hálaadó éneket. Isten műveit pedig nem szabad elrejtőnünk, hanem hirdetniük kell, mert jó, mert irgalmassága örökkévaló (Zsolt 135).

Hogy is volt hát? Üljünk csak össze és idézzük fel életét. Hálás gyermekei örök emlékezésül. Nem baj, ha gyarló a szó, a szeretet majd pótol mindent. Vagy beszélje el ő maga. Hallgassuk szavát. Hiszen nem hal meg az, aki az isteni Üdvözítő ragyogó Szívébe rejtette magát.

A kereszt jelével

„Isten együtt ünnepli ünnepeit az emberekkel, az Úr esztendeje a földműves esztendeje is. Nyár idején együtt járja velük a földeket, megáldja a nászágyat, a gyermeket a bölcsőben és magához veszi a halottakat. Maga az Úr is szegény volt, hát hogyan tudná, hogy mi nyomja a szegényt. Istállóban született, élete fogytaig nem volt kő, hová fejét lehajtsa, s mikor a városba ment és meghalt, fölségét egy karaj fehér kenyérbe rejtette. Közben persze sok minden megváltozott a világon... Városok épültek, aztán romokba fulladtak, fényes birodalmakat alapítottak, azok is elpusztultak, császárok és királyok is.

Igen, de ha az Úr visszajönne, még mindig találna langyos rétet éjszakára, forrást a bokrok között, ha megszemjárnék, vagy barátságos fát a hegyen és az árnyékában üldögélhetne és boldogoknak mondhatná az embereket. Rét és forrás, cserje és hegyoldal, mindez most is megvolna éppúgy, mint azelőtt. Újra itt találna ugyanazokat az embereket is, a földműveseket és a halászokat, akik legelőször felismerték. Még mindig olyan lassú volna a járásuk, még mindig ugyanaz az egyszerűség lapulna barázdás homlokuk fölött s azért szeretné őket.”

Ezeket írja Karl Heinrich Wagger, az Úr esztendeje c. könyvében, és sehol sem érzi ezt jobban át az ember, mint amikor a Rábaköz csendesvízű, nefelejcses patakjai mellett, a hatalmas réteket keresztülszelő kis úton jár. A nap fénnel öntözi a százsorszép, az ezerjófű és a máriakék harangvirág együgyű, kedves fejecskéjét, valahol peng a kasza, a szellő szénailatot hoz, aranylik már a búza; ebédhordó asszonyok viszik fejükön kosarukat anélkül, hogy kézzel hozzányúlnának, elnyúlik hosszú soruk a bokrokkal szegélyezett ösvényen, és egy árnyas fa alatt letelepednek az aratók, leveszik kalapjukat, megtörlik izzadt homlokukat, keresztet vetnek és imádság után hozzákezdenek az ételhez, melyet Isten adott.

Megszentelt élet, becsületes munka, derű és hit sugárzik a mezőkről, a templom köré bújó nádfedeles vagy pirostetős házakból és Istennek, az Atyának léptei suhognak mindenhol.

A Rábaközről általában keveset beszélnek, pedig az ország legérdekesebb és legértékesebb vidéke. Nemcsak kitűnő termőföldje, nemcsak népének szorgalma és műveltsége, hanem eleven katolikus hite miatt is.

Ez a hit hagyomány és vérvált életforma, bár a mai idők rossz szelleme sok tekintetben már ezt a vidéket is megfertőzte. Itt is érezhető már a város erkölcstelensége és sekély kultúrájának hatása. Hitet és tekintélyt romboló eszmeáramlatok megtépázták a közhangulatot, mely eddig csak katolikus és magyar lehetett, mégis hazánk többi részével összehasonlítva a Rábaköz népeiről még mindig el lehet mondani: Isten házanépe.

Közöttük él még az Isten. Sok sajnálatos esettől eltekintve szívesen mennek templomba, a házasság nagy és törhetetlen szentség, karácsony és húsvét táján a néhány megrögzött bűnösön kívül az egész falu apraja és nagyja kibékül Istennel a szentgyónás szentségében. Nem ritkák még a nagy családok és vannak olyan községek, ahol pl. 1300-1500 lakos 10-12 élő papot adott az Egyháznak.

Ezen a mélyen vallásos vidéken, Szil községben élt egy szerény földműves házaspár: Ruzsits János és Nagy Katalin. Igazi, mély keresztény élet jellemezte őket. A jó Isten 5 kisgyermekkel áldotta meg frigyüket, akik közül 2 alighogy megpillantotta a földet máris visszarepült az égbe.

1877. szeptember 17-én született 4-ik gyermekük. A jámbor szülők jól tudták, hogy a kis újszülött nem a megszentelő kegyelem fehér ruhájában lépett az életbe, hanem lelkén ott sötétlik az ősi átok, az eredeti bűn. Újjá kell születnie vízből és Szentlélekből, csak így lehet Isten gyermekévé. Nem akarták tehát gyermeküket egy napig sem távoltartani az isteni életben való részesüléstől, azért ugyanazon a napon, melyen megszületett, meg is kereszteltették.

Az Egyház ezen a napon ünnepelte annak emlékét, hogy a megfeszített Krisztus Assisi Szent Ferencet kitüntette őt szent sebével. A pap Szent Pál apostolnak a galatákhoz írt levelét olvasta a szentmise leckéjében: „Atyámfiak! Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben a világ meg van feszítve számomra és én a világnak... Mindazok, akik ezt a szabályt követik, béke rájuk és irgalom.” (6,14-16)

Ezt a szabályt kellett annak is követnie, akitől most kérdezte a pap:

– Mi a neved?

– Ilona – hangzott a válasz.

Íme, a kereszt megtalálója állott védőszenként melléje az újjászületés bölcsőjénél, hogy végigvezesse a szent kereszt királyi útján, hogy megértse vele a szenvedés titkát, a kereszttség szentségének lényegét, a Krisztus halálába való belekeresztelkedést, a szenvedésében és halálában való részesülést, hogy osztozzék majd dicsőségében is. „Mind, akik megkeresztelkedtünk Jézus Krisztusba, az ő halálába keresztelkedtünk meg. Eltemettünk tehát vele együtt a halálba a kereszttség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust halottaiból, éppúgy mi is éljünk új életet. Ha ugyanis egybenőttünk vele halálának hasonlatosságában, úgy majd a feltámasztásban is.” (Róm 6,3-5)

„Accipe signum Crucis!” – szólt hozzá először az Egyház, „Fogadd a kereszt jelét mind a homlokodon, mind a szíveden! Vedd az égi parancsok hitét és olyan légy erkölceidben, hogy már Isten temploma lehess!”

Így indult el a kis Ilona az életbe, Krisztus szeretetének legnagyobb kitüntetésével, a szent kereszt jelével.

A kereszt hamar jelentkezett. Még kisbaba korában történt, hogy édesanyja az akkoriban szokásos lapos kemence tetejére tette melegedni. Míg kiszaladt vízért, addig a kisleány a tűz közelébe mászott és a lángok után kapott. Ruhája lángot fogott és olyan súlyos égéseket szenvedett, hogy Isten csodája, hogy megmenekült a haláltól. A szerető édesanya gondos ápolásának köszönhető, hogy a fájdalmas sebek lassan mégis begyógyultak, de az égés nyomai megmaradtak, úgyhogy mi gyermekei is láthattuk azokat.

A kisleány feltűnő rajongással szerette édesanyját. Nem is sejtette, hogy milyen rövid ideig tart számára az anyai szeretet és gondoskodás. Az ötödik gyermek születése után az édesanya két évig tartó súlyos betegségbe esett. A szenvedést Isten akaratában megnyugodva viselte. Így a kis Ilonának kevés jutott az anyai szeretetből, mert mikor értelme nyiladozni kezdett, édesanyját már csak szenvedni látta.

Négy és féléves volt, amikor édesanyja örökre elhagyta a földet és oda szállott, ahol Isten letöröl minden könnyet, s halál nincs többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom. (Vö. Jel 21,4)

Az életben sokszor tapasztalhatjuk, hogy Isten kifürkészhetetlen akarata korán elveszi az édesanyát olyan egyénektől, akiknek nagy hivatást szánt vagy akiknek nagy keresztet tartogat. Talán azért, mert ezeken a nehéz és tövises utakon még az édesanyák szeretete is erőtlenné válik, hogy segítséget tudjanak nyújtani. Az égbe kell menniök, hogy onnan vigyázzanak gyermekükre, megőrizték a választottság útján, velem legyenek és Isten kegyelmével erősítsék gyengeségében. Rettenetes kegyelem (grace terrible) – ahogyan Veuillot Lajos, a hitvalló francia újságíró nevezte.

A kisleány lelkét mélyen megrendítette édesanyjának a halála. Korához mérve szokatlan világossággal érezte át azt a nagy veszteséget, melyet ez okozott neki. Mérheterlen és kipótolhatatlan szakadék tárult fel életében: árva lett. Nem volt, aki megsimogassa, csókjaival elhalmozza, becézgesse, száz és száz naiv kérdésére feleljen, nem volt, aki imádkozzék vele. Nem volt többé az, aki igazán szeresse. Nem csoda, ha mindig ezt hajtogatta: „Miért nincs nekem édesanyám?”

A magány lett fájó gyermeki szívének egyetlen vigasza. Esténként el-elnézegette a csillagos eget. Úgy tudta, hogy azokon túl, valahol nagyon messze van a mennyország és ott van az ő egyetlen boldogsága, édesanyja... Mennyire szeretne volna, ha szárnyai lennének, mint a madárnak vagy a karácsonyi angyaloknak! Mert akkor ő is szállna, szállna fel a csillagokon túl a fényes mennyországba, egyenesen édesanyja ölébe. Árvának, elhagyatottnak érezte magát és csak oda vágott, ahol igazi hazánk van.

Bánata csak akkor enyhült, mikor édesapja apró kis feladatokat bízott rá, amelyeket mindig örömmel teljesített. Még iskolába sem járt, máris takarított, rendezgette lakásukat. Rendszeretében néha elragadta a buzgóság. Sokszor persze a maga gyerekes módján akart rendet teremteni. Megtörtént, hogy az ágyból kilógó szalmaszálakat égő gyufaszállal akarta eltávolítani és csak akkor ijedt meg, amikor már az ágy füstölögni kezdett. Akkor azonban egy-kettőre eloltotta a tüzet, még mielőtt baj történhetett volna. Bátorsága és lélekjelenléte, ami ilyen kisgyermeknél nem mindennapi, megmentette a nagyobb veszedelemtől.

Iskolába megy – Új édesanya – Első szentáldozása

Múltak az évek és közben elérkezett az iskolába járás ideje. Egy kis új világ nyílt meg most előtte: a betűk, a számok eddig ismeretlen országa. Nagy érdeklődéssel hallgatta tanítójának minden szavát. Különösen a hittanórák hagytak felejthetetlen emléket lelkében. Csillogott a szeme és boldog volt, ha a jó Istenről hallott. Nem csoda, hisz kis szíve egész melegével vonzódott hozzá. Hitoktatója, úgy látszik árvasága miatt több szeretetben részesítette az érzékeny lelkű gyermeket. Gyakran elbeszélgetett a kicsikével iskolán kívül is, érdeklődött iskolai dolgai felől, otthonáról, úgyhogy nagyon megnyerte a kisleány bizalmát. Szeretettel emlegette egész életében a jó főtisztelendő urat és hálásan mondogatta, hogy a „Z” betű írására is ő tanította meg.

Az iskola általában jó hatással volt a kis Ilonka kedélyére is. Ebben a kis nyüzsgő, gondtalan környezetben elfeledte a maga bánatát, játszadozott társaival, vidámságuk átragadt rá is. Szeretett tanulni és ez is lekötötte figyelmét. Tanítás után azonban, amikor hazafelé mentek és látta, hogy a többi gyermeket milyen örömmel várja haza édesanyja, milyen szeretettel öleli át, mikor az iskolában történt eseményeket elmondja neki, hullottak könnyei és szomorúan sírdogált: „Jaj nekem, miért nincs édesanyám!?”

Legjobban az estétől félt. Nem kísérte csókkal és imádsággal senki az ágyba, nem altatta el szép mesékkel senki, nem virrasztott mellette senki. Sokszor maradt egyedül a sötét szobában, pedig a sötétségtől nagyon félt. Hiába sírdogált, senki sem jött be hozzá. Magára húzta hát takaróját és annyira beleburkolódzott, hogy alig jutott lélekzethez. „Majdnem megfulladtam, – mesélte sokszor – mert nem mertem a takaró alól kibújni.”

Már ebben az időben jelentkezett nála a szegények iránti részvét és szeretet. Szomszédjukban egy vak asszony lakott. A kisleány sajnálkozva nézte a szegény világtalant. Segíteni szeretett volna rajta. Meggyógyítani nem tudta, hát azzal szerzett neki örömet, hogy ruhája alá rejtve a legízletesebb falatokat hordta el neki hazulról. A szegény asszonynak nagyon jól esett ez a kedves figyelem, és háláját így fejezte ki: „Isten áldjon meg érte, gyermekem!” A kicsikét ez a kijelentés boldoggá tette, mert erősen hitte, hogy a jó Isten meghallgatja a vak asszony imáját. Csakhamar tapasztalhatta is a jó Isten különös segítségét.

A kis Ilonka szüleinek nagy gyümölcsös kertjük volt, A vak néni megkívánta a gyümölcsöt, de mivel nem volt kimondottan koldus, azért szégyellt kérni, hanem többször vett a kisleánytól egy-egy krajcárért. Ez szülei engedélyével örömmel teljesítette kérését. Ilyenkor aztán jól megrakta köténykékét gyümölcselel, hogy minél többet vihessen a szegény asszonynak. Egyik alkalommal nagyon magas meggyfára mászott fel és nagy buzgalommal szedegette a gyümölcsöt. Egyszerre csak roppant a vékony ág, amelyen állott és letörtött alatta. A kis Ilonka ég és föld között lógott. Hozzá még a fa alatt nyitott kút volt. Egy pillanat és a mélységbe zuhan. Isten gondviselő szeretete azonban megoltalmazta. Nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem még erősebben megkapaszkodott a fölötte levő ágba, lábával pedig új, biztos támasztékot keresett. Tulajdonképpen egy bravúros tornateljesítmény volt az egész, amely igazán csodálatos ilyen gyenge és megrémült leánykánál. Úgy gondolta, hogy a jó Isten a szegény asszony imájára mentette meg a biztos haláltól.

A lelki dolgokhoz bámulatos érzéssel vonzódott. A hittanórákon szomjas lélekkel szívta magába szent hitünk igazságait. Itt hallotta először, hogy elhalt szeretteinken is tudunk segíteni, különösen szentmise szolgáltatásával. Elhatározta, hogy ő is segít meghalt édesanyján. Egy kis erszényt kötött a nyakába és szorgalmasan gyűjtögette a filléreket, hogy szentmisét mondathasson édesanyjáért. Ezer apró kis alkalmat megragadott, hogy pénzhez jusson. Már-már együtt is volna kívánt összeg, mikor huncut testvérkéje az éjszaka leple alatt a kis erszényt a benne levő pénzzel együtt elcsente. Reggel a kis Ilonkának első dolga az volt, hogy erszényét keresse, megvan-e még? Most legnagyobb rémületére nem találta. Keserves sírásra fakadt és alig lehetett megvigasztalni.

Édesapja nem bírta egyedül az apró gyermekekkel, azért másodszer is meg kellett nőszülnie, hogy legyen gyermekeinek gondviselője. A kis Ilonka édesanyjaként fogadta az új asszonyt és gyermeki szeretettel ragaszkodott hozzá. Nem idegen betolakodót látott benne, nem keserítette elzárkózó makacssággal, hanem hitte, hogy az isteni Gondviselés küldte őt számukra. Sohasem panaszkodott rá, pedig a rokonok és ismerősök gyakran próbálták elégedetlenségre szítani. Meg-megállították az utcán és kíváncsian kérdezték: „No, hogyan bánik veletek mostohaanyátok?” Neki fájt az ilyen beszéd. Rögtön pártjára kelt: „Nem mostohám nekem ez, hanem édesanyám!”

Gyermekeveit még egy nagy és szent öröm aranyozta be: első szentáldozásra készült. Lázás izgalommal számlálgatta a napokat, hogy mennyi választja még el a boldog órától. Szorgalmasan tanulta a katekizmust és igyekezett mindig jobba lenni, hogy minél méltóbban fogadhassa Jézust, a gyermekek barátját.

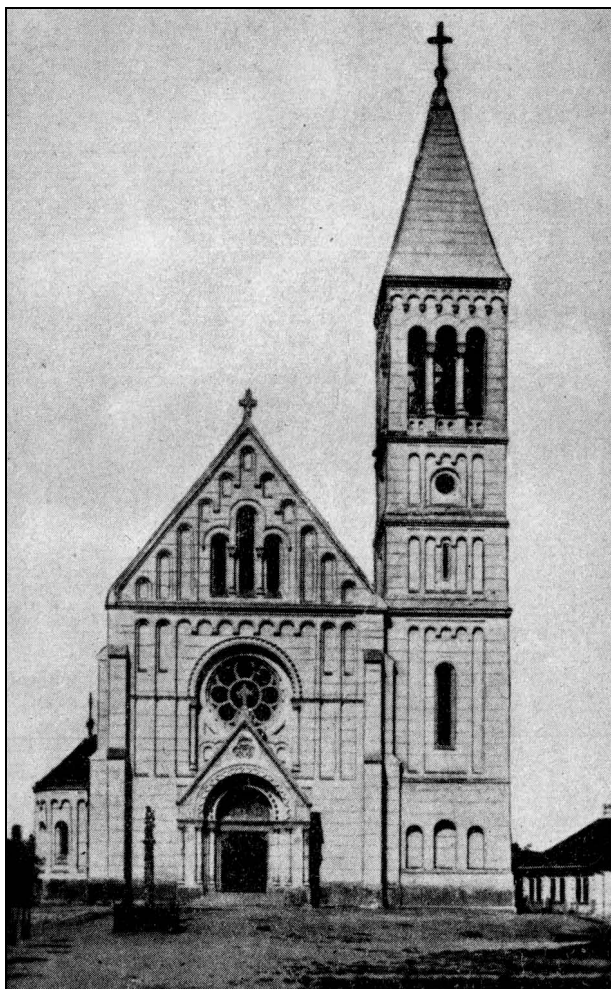
Az Úr Jézus azonban másképp határozott. Ezt a kis lelket már rég kiválasztotta magának és azt akarta, hogy gyémánttá csiszolódjék. A szenvedések tüzeiben akarta tehát még tisztábbá tenni kis választottját, még epedőbbé tenni utána való vágyát, és még forróbbá izzítani iránta való szeretetét.

Éppen a szentáldozás napján súlyos orbánc tört ki rajta és így első szentáldozását el kellett halasztani. Elgondolhatjuk a kisleány nagy szomorúságát és lelki gyötrődését e napon. Hisz talán nem volt senki társai közül, aki olyan égető szomjúsággal vágyódott az Úr Jézussal való egyesülés után, mint ő. S most nem engedik hozzá. A lelki és testi szenvedés annyira megviselte gyenge szervezetét, hogy állapota válságosra fordult. Hozzátartozói már körülállták betegágyát és várták, mikor szakad ki a lélek az agyongyötört testből. Istennek

azonban nagyobb terve volt a kisleánnyal. A láz lassan alábbhagyott és néhány hét múlva meggyógyult. Felgyógyulása után minden külsőség nélkül fogadta az Úr Jézus szent Testét, éppen azon a napon, amikor édesapja második feleségével egybekelt. A szentségi Jézus, aki nem a külsőt nézi, hanem a lélek belső vágyakozását és tisztaságát, gazdagon árasztotta el a kis elsőáldozót kegyelmeivel. A kis Ilonka viszont gyermeki szívét kínálta fel maradék nélkül isteni Vendégének. Forrón kérte, vegye birtokába és bánjon vele tetszése szerint. Az Úr Jézus elfogadta a felajánlást. Ettől kezdve Ő maga vette kezébe a kisleány lelkét és alakította azt.

Küzdelem a hivatásért – Nehéz választás

Az első szentáldozás után a kis Ilonka kezdett beletörődni árvaságába. Úgy érezte, hogy Jézus szolgálatára kell szentelnie életét. Már maga a gondolat is boldoggá tette, hogy átadhatja magát teljesen Krisztusnak. Még szenvedéseit is megaranyozta az a terve, hogy apáca lesz. Kimondhatatlanul megörült, mikor szerzetesnővérekkel találkozott a faluban, akik alamizsnát gyűjtöttek. Hozzájuk csatlakozott és feltárta előttük lelkét, elmondta szent hivatását. A jó kedves nővérek szeretettel meghallgatták, biztatták, hogy tartson ki elhatározása mellett és ellátták jótanáccsal. Megadták a címet is, hogy hol kell felvételét kérnie.

A rábacsanaki templom, amelynek építésénél annyit fáradozott

Már-már teljesülve látta vágyát, nem is sejtette, hogy szülei milyen nagy akadályt gördítenek útjába. Mint a napfény megjelentére a reggeli harmat, úgy illant el az ő boldogsága is. Hozzátartozói nem értették meg a szerzetesi hivatás magasztosságát. Ők csak a lemondást, a magános életet, a böjtöt, a világi élettől, a szórakozásoktól és a hozzátartozóktól való elszakadást látták benne. Rossz nyelvek hamis beállítására is hallgatva, iparkodtak elriasztani leányukat a zárdai élettől. „A leánynak férjhez kell mennie” – mondták. – „Mások is így tesznek. A leánynak ez az Istentől rendelt hivatása, nem az, hogy elevenen eltemettesse magát a kolostorban.” Nagy tekintéllyel hangoztatták, hogy amely gyermek nem engedelmeskedik szülei szavának, azon nincs Isten áldása. Számtalan példával erősítették állításukat, érveikből nem fogtak ki.

Hiába küszködött a szegény leány szülei akarata és Isten hívása között. Egyedül volt és tapasztalatlan. Most, életének döntő fordulatánál érezte legjobban, mennyire hiányzik mellőle a megértő édesanya, aki gyermeke jövőjét nem önző szempontból nézi csupán, hanem Istentől beléoltott titokzatos ösztönnel megérzi: mi teszi őt igazán boldoggá.

Isten elvette az édesanyját és nem adott helyette lelkivezetőt sem melléje ezekben a gyötrő órákban. Köröskörül csak megnemértés vagy rövidlátó aggodás, nem volt senki, aki bölcs tanáccsal állott volna mellette. De akin egyszer megnyugodott az Úr tekintete, azt sötét, göröngyös, elhagyott utakon vezet keresztül. Elrejtí előtte szándékait, de az eseményeket, sokszor még az emberek kicsinyességét és gyarlóságait is felhasználja, hogy tervét megvalósíthassa.

Édesanyánk sírja a rábacsanaki temetőben

Most is Isten akarata jelentkezett a szülők gyarló és túlságosan evilági érvei mögött. Isten más hivatást szánt a fiatal leánynak, habár ő ezt még nem értette meg. Hosszú volt még az út, riasztó és értelmetlen, sok idő és sok szenvedés kellett hozzá, hogy felragyogjon Isten kifürkészhetetlen gondolata.

A sok rábeszélés és ijesztgetés eredménye végül is az lett, hogy Ilonka a világban maradt. De elhatározta, hogy Istennek szüzességben szolgál egész életén keresztül. Ezért szerette és kereste a csendet és a magányt. Kerülte a zajos szórakozást, a társaságot, a táncot, csupán szülei kívánságára vett részt néhanapján bennük. Csak Isten után vágyódott a lelke, csak benne talált megnyugvást és örömet. Minden más fárasztotta, mert Istenen kívül minden értéktelen volt előtte.

Szívesen dolgozott a háztartásban, a mezőn és nevelőanyjának nagy segítségére volt féltetvérei felnevelésében. De mindig talált időt arra is, hogy a jó Istenhez szálljanak fel gondolatai és beszélgesen Vele szívének nagy vágyairól. E mellett vidám és daloskedvű

volt. Szent énekekben találta gyönyörűségét. Úgy érezte, hogy most már boldog és senki és semmi meg nem zavarhatja lelki békéjét.

Pedig a legnagyobb harc, a döntő próba csak ezután következett. Szülei többször beszéltek előtte a férjhezmenésről. Ő azonban hallani sem akart róla. Egészen más vágy töltötte el lelkét. Az egyszerű és csupán a természetes életkeretek között mozgó emberek nem tudták megérteni az angyali erénynek magasztos szépségét, és így az volt minden törekvésük hogy leányukat minél előbb és minél jobban férjhez adják.

Csakhamar kedvező alkalom kínálkozott arra, hogy tervüket végrehajtsák. Egyik rokonuk jó kérést ajánlott a szomszéd faluból, Rábacsanakról. A fiatalembernek, Nagy Józsefnek jó hírneve volt. Szép vagyonnal rendelkezett. A leány is benne volt az időben: 19 éves, tehát minden rendben van. A rokonok is melegen ajánlatták a házasságot, így nincs semmi akadálya annak, hogy a legény eljőjön háztűznézőbe. Hogy mit szól hozzá a leány? Boldog lesz-e? Ezzel nem sokat törődtek. Úgy volt az szokás akkoriban, hogy a szülők választották ki gyermekük számára a hitvestársat, s a gyermekek ebbe bele is nyugodtak.

A fiatal leány számára csak most kezdődött az igazi kálvária. Sokat tépelődött, hogy vajon most mit csináljon? Éjjeleken át nem aludt, sokat sírt és imádkozott, hogy mutassa meg Isten az Ő szent akaratát. Végre is elfogadta szülei kívánságát. Megtörtént az eljegyzés. A jegyesidő alatt nem érdekelte őt a hozomány, a menyasszonyi ruha és kelengye, hanem ezt az időt kizárólag komoly készülletnek, imádságnak és lelki erő gyűjtésének szentelte.

Megérti igazi hivatását – Szent anyaság

A házasságkötés 1897 február 6-án volt a szili plébániatemplomban. A lakodalom zajos hangulata, a nagy dínom-dánom nem ragadta magával a fiatalasszonyt. Kedves szerénysége fel is tűnt a násznépnek. Kocsikkal vitték új otthonába, ahol egészen új feladat, új életkör és új keret várt rá. Megérkezésekor érdekes kis epizódok adódtak. A küszöbön az ottani lakodalmas szokás szerint keresztbe fektettek egy seprűt, amelyet az új asszonynak messzire el kellett rúgnia. Azt tartották, hogy minél messzebbre rúgja, annál világraalóbb lesz. Ő azonban felvette a seprűt és az ajtó mellé állította. A körülállóknak nagyon megtetszett ez az ügyes és rendszeretetre valló viselkedése. Új otthonának küszöbét átlépve meghintette magát szenteltvízzel. A jelenlevőkre ez a komoly és mély keresztény lelkületről tanúskodó cselekedete is maradandó benyomást gyakorolt, különösen az erkölcsbíró nagyapára.

Éppen esti Úrangyalára harangoztak, amikor a fiatalasszony belépett férje házába. Sokszor emlegette, hogy életének minden fontosabb mozzanata az Úrangyalával kapcsolódik. Mintha földi édesanyja helyett a Szűzanya vezette volna élete legnehezebb óráiban, és a harangszóval érzékelhető módon jelezte is, hogy mellette van anyai szeretetével. Milyen bensőséggel kérhette ekkor mennyei Édesanyját, hogy fogja meg a kezét és legyen vezére, oltalmazója ezen a nehéz pályán, amellyel lélekben még mindig nem tudott megbarátkozni.

Új környezete hamar észrevette lelki finomságát. Nagyon megszerették. Különösen a nagyapának nyerte meg tetszését. Mindig úgy emlegette, mint egy angyalt. Angyali lelkületű menyének szokta nevezni. Nem csoda, hiszen a fiatalasszony úgy tekintette férje szüleit, mint saját édesapját, édesanyját. Figyelmes és engedelmes volt velük szemben, mindenben kedvüket kereste és került mindent, ami a békét, egyetértést megzavarhatta volna. Már ekkor megértette a hallgatás felbecsülhetetlen értékét a közös életben. Sokszor csak egy elhallgatott szónak köszönhetette, hogy a kedélyek lecsillapodtak.

Igen jó hatással volt példája férje leánytestvéreinek kissé szabadosabb viselkedésére is. Szívesen dolgoztak vele és hallgattak szavára. A közös élet mindennapos kellemetlenségeiben azonban bőven volt része neki is. Súrlódások, apró túsúrások, megnemértések gyakran előadódtak ott, ahol anyai különböző természetű ember él egy

házban. Természetesen mindezek az érzékeny lelkű fiatalasszonynak kétszeres fájdalmat okoztak.

Különösen a házasság követelményei jelentettek számára nagy áldozatot. Megérthetjük ezt, hiszen a házasság legszebb álmát rombolta le. Egyedül volt. A házasságot másképpen képzelte, és nem tudta, hogy az Isten teremtő terveinek szent megvalósítása. Aggodalmait nem közölte senkivel, magába fojtotta és ez a tépelődés mindig nagyobb súllyal nehezedett lelkére. Közben egészsége is megrongálódott. Súlyos gyomorégési bántalmak kínozták.

Egészségének helyreállítása miatt a nem messze fekvő Beled község híres plébánosához fordult, aki nemcsak lelkipásztor volt, hanem messze földön keresett orvos is. Feltárta előtte testi szenvedését, de lelki gyötrelmeit is. A bölcs lelkivezető megtalálta az orvosságot testére, lelkére egyaránt. Megnyugtatta és hosszú tapasztalaton alapuló tanácsaival látta el őt. Isten neki nem a szerzetesi életet, hanem a házasságot szánta hivatásnak. Ez az Isten akarat, nyugodjék meg. Vállalja a házasság terheit és kötelességeit azzal a szándékkal, hogy saját szerzetesi hivatását megsokszorozza. Szentelje gyermekeit Isten szolgálatára.

Most már megértette hivatását: szent anyaság. Csendben, elfelejtve, egy kis család szentélyében feláldozni először önmagát, akaratát, terveit, álmait a szenvedés oltártüzének lángjaiban, azután odaadni gyermekeit Istennek. Világosság gyulladt lelkében: látta Isten útjait, mint vonulnak végig egész életén. Megértette, miért jutott olyan korán árvaságra, miért jegyezte el Isten a kereszttel. Különben sohasem tudta volna elviselni a reá váró szenvedéseket és sohasem találta volna meg igazi hivatását. Ezért mondogatta sokszor gyermekeinek:

„Ha nekem édesanyám lett volna, ti, gyermekeim, nem születettek volna!”

Érezte, hogy a hivatás Isten akaratának engedelmes teljesítése akkor is, ha nem találkozik a mi akaratunkkal, ha összetöri is a mi terveinket. Az anyaság áldozat, szenvedés, kereszt, amely felragyogott az újjászületés szentségénél, a keresztségnél. Mindnyájunk egyetemes hivatása, Krisztus hivatása: a kereszt.

A Jó Isten rózsafája – Égbe visszáröppenő sugár

Most már csak azt kérte Istentől, hogy minél több gyermekkel ajándékozza meg. A jó Isten rózsafája akart lenni, hogy minél több rózsaszarjadjon életéből és velük díszíthesse Isten oltárát.

Házasságkötésük után majdnem három évre született első gyermekük, egy kisleány. Az édesanya Avilai Nagy Szent Teréziának, a nagy misztikusnak Krisztus megsebzett szívű jegyesének buzgó tisztelője volt. Október 15-én, a Szent névnapján gyakran elzarándokolt Győrbe, a kármelita atyákhoz, hogy minél jobban megtanulja a lelki élet e nagy mesterétől: hogyan lehet eljutni Isten hegyeire, és hogyan lehet másokat is a Belső Várkastély legtitkosabb termeibe vezetni. Az első gyermekének azért választotta a Terézia nevet. A Szűzanya példájára ő is elvitte a negyvenedik napon a kis újszülöttet a templomba, hogy Istennek felajánlja. Szűz Mária tisztelete jeléül erre a szombati napot választotta.

Első gyermekének a legjobb nevelést akarta adni, hogy a többi gyermekének is példaképül szolgálhasson. Alig várta, hogy a kis csecsemő értelme nyiladozzék, máris Jézus és Mária szent nevére taníttatta. Szeretett volna minél előbb minden szépet és jót elhinteni fogékony lelkébe.

Már két éves korában magával vitte a templomba és ott megmutatta neki, hol lakik a Jézuska. A kicsike örömtől repesve újra meg újra kérdezgette: „Ott az aranyos házban, ott lakik a Jézuska? Ott, ahol a két kis angyal imádkozik?”

Hitünknek ez a szent tanítása, Krisztus valóságos jelenléte az Oltáriszentségben annyira közel férközött e kis lélekhez, hogy ettől fogva nem volt otthon nyugta. Mindig csak a Jézuska felől kérdezősködött:

„Mit csinál a Jézuska ott az aranyházban? Miért nem jön ki onnét?” Stb.

Most már nem lehetett otthon hagyni, mindig a Jézuskához akart menni. A templomban annyira otthonosan érezte magát, hogy fel s alá futkosott. Ezért otthon kikapott és a jó édesanya megmagyarázta neki, hogyan kell a templomban viselkednie. A lecke használt és az apróság mindent megígért, csak vigyék őt is magukkal. Ígéretét meg is tartotta. Ezután úgy viselkedett Isten házában, mint egy kis angyal. Összetette kis kacsóit, szemét a szentség házra függesztette, úgyhogy a felnőtteket is meghatotta és összeszedettebbé tette példája.

Mikor már nagybacska lett, kis házioltárt készített magának otthon a szoba egyik sarkában. Ott aztán zavartalanul énekelhette kedves énekeit, amelyeket a templomban hallott vagy édesanyjától tanult. Reggeltől estig nem fogyott ki a zengedezésből. Ő volt a család kis éneklő pacsirtája. Nem csoda, hiszen a Szűzanya tiszteletét már az anyatejjel szívta magába. Legkedvesebb éneke a következő búcsúének volt, amelyre édesanyja tanította, aki annyira szeretett a kegyhelyekre járni:

„Nézzünk égre, jön Mária,
Itt a kegyelem órája;
Szól a mennyország harangja,
Leszáll a szép Szűz Mária.”

Vagy a másik:

„Öt aranyos betűből áll Mária neve,
Ó Mária, édesanyám, igen szeretlek!”

A lourdes-i éneknek az összes versszakát ismerte. Szállott-e szebb dicséret az ég felé, mint mikor finom gyermekhangján felzengett:

„Ave, ave, ave Mária!”

Mintha Isten rajta keresztül akarta volna megvigasztalni édesanyját a szerzetesi élet feláldozásáért. A kisleány mindig kedves, engedelmes és vidám volt. Édesanyjának csak örömet szerzett. Ha édesanyját szomorúság érte, odasimult hozzá és addig gügyögött, amíg sikerült édesanyja arcára mosolyt varázsolni. Így mutatta ki, mennyire együttérez vele, és szeretetével akarta kárpótolni a szenvedésért. Ha fáradtnak látta, széket cipelt utána és ezer apró kis szolgálattal kedveskedett neki. Aki édesanyját bántani merte, attól még a legkedvesebb csemegét sem fogadta el.

Fénysugár volt a mennyből, azért a jó Isten hamarosan trónusához hívta, azok közé, „akik követik a Barányt, bárhová megyen, akik megváltattak az emberek közül zsengeül Istennek és a Barányinak, és szájukban nem találtaték hazugság, mert szeplőtelenül vannak Isten trónja előtt. És éneklí velük azt az éneket, melyet senki más nem énekelhet”. (Jel 14,5)

Mikor a negyedik gyermeket küldte a jó Isten, az elsőt átültette az égbe. 1905. április 13-án reggel a kisleány még gyönyörködött újszülött testvérkéjében, bár a gyilkos kór, a diftéria már benne lappangott. Annyira uralkodott magán, hogy palástolni tudta a szörnyű betegséget, és nem is akart lefeküdni. Délben azonban állapota súlyosra fordult, este pedig halálosra vált...

Könnyekig meghatott mindenkit, ahogyan ez a kis angyal búcsúzott szereteteitől. Már alig tudott beszélni a fuldoklástól, szeme elhomályosodott, de összeszedte minden erejét és érthető módon így szólt:

„Én meghalok... Imádkozzanak értem! Én is imádkozom magukért!”

Kérte a lourdes-i vizet, szemét törölgette vele, majd folytatta:

„Hintsenek meg szenteltvízzel... Adják ide a szentolvasómat.”

Rózsafüzérét kezére csavarta, azután összekulcsolt kézzel imádkozni kezdett:

„Édesanyám, Szűz Mária, Neked ajánlom magamat... Végy... anyai... oltalmazba...”

Mélyet sóhajtott és lelke elszállt az égbe. „Elragadtatott, nehogy a gonoszság elváltoztassa értelmét vagy a tettetés meg ne csalja a lelkét. Rövid időt élvén sok időt töltött be, mert kedves volt Istennek az ő lelke, azért sietett kivinni a gonoszság közül.” (Bölcs 4,8-15)

Édesanyja úgy érezte, mintha a lelke szakadt volna ki. Sehogyan sem tudott megvigasztalódni. Sokat sírt és imádkozott a megnyugvás kegyelméért. Végül Isten megkönyörült rajta és gyógyírt küldött fájó szívére. Majdnem egy évvel a haláleset után egyik vasárnap gyönyörű prédikációt hallgatott a mennyországról. Harsányi Lajos, a híres papköltő, mint a község kiségitő lelkésze, olyan szívhez szólóan ecsetelte a mennyország boldogságát, szépségét és el nem múló örömeit, hogy a bánatos édesanya megvigasztalódva, megújult lélekkel ment haza a templomból. Örült, hogy gyermeke már élvezheti a választottak jutalmát.

Fájdalmát még jobban eloszlatta csodálatos álma. Úgy látta, hogy kisleánya visszajött a földre és szemrehányást tett neki: „Édesanyám, miért siratott vissza? Hiszen nekem ott fent sokkal jobb, mint itt lent volt!” Az álmot intő figyelmeztetés gyanánt fogadta és most már keresztény megadással mondta:

„Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott szent neve!”

A jámboréletű kisleánynak emlékét márvány sírkeresztel örökítették meg szülei. Rajta édesanyjának azok a szavai, melyekkel elbúcsúzott tőle, mikor koporsóját lezárták:

„Jézus, Mária szent Nevében búcsúzom tőled.”

A sír körül már elpusztultak a többi gyermeksírok, csak ez a kis sír maradt meg. Keresztjét borostyánkoszorú fonja át, mintha jelképezné a hervadhatatlan koszorút, melyet az égi hazában kapott.

Az édesanya kisleányának élettörténetét sokszor elmondta gyermekeinek, akik mindig megilletődve és épüléssel hallgatták.

A jó Istentől csak azt kérte, hogy adjon helyette még egy Terézkét. A mennyei Atya meghallgatta kérését, és csakhamar küldött is egy kisleányt, akit Teréziának nevezhetett.

Összesen 7 gyermeknek adott életet. Így következtek egymásután; Teréz, Sarolta, Ilona, Lajos, Teréz, József és Anna.

Ennyi gyermek felnevelése bizony nagyon sok gondot, fáradságot és türelmet igényelt. Egyik gyermeke gyenge szervezettel született. 3 éves koráig szinte mást sem tett, csak szüntelenül sírt. De még ezzel sem veszítette el türelmét. Akik tanúi voltak viselkedésének, mindig bámulták angyali türelmét és szelídségét. Minden igyekezetével azon volt, hogy gyermekeinek a lehető legjobb nevelést biztosítsa. Tudta, hogy az asszony gyermekek szülése és nevelése által üdvözülni, s hogy egyszer majd szigorúan számot kell adnia a rábízott lelkekről.

A Jó Isten műhelyében

Nem félt a gyermekáldástól. Sokszor hangoztatta: „A jó gyermek Isten áldása.” De a gyermeket nemcsak elfogadni kell, hanem be kell állni a jó Isten műhelyébe és a gyermek lelkéből ki kell faragni a Teremtő képmását. Csodálatos aranyvéső kell hozzá.

Aldrich meséli egy asszonyról, hogy mindig a legmodernebb elvek szerint akarta nevelni gyermekét. A gyermek növekedése szerint hol piros könyvet tanulmányozott, hol sárga, zöld, majd kék könyvet, a gyermek azonban rakoncátlan, engedetlen és neveletlen maradt.

Édesanyánk nem olvasott egyetlenegy pedagógiai munkát sem, talán nem is hallotta sohasem ezt a szót: pedagógia. Gyermekei nevelésében azonban mégis művésznek bizonyult, minden elméleti megalapozottság nélkül. A jó Isten természetébe oltotta a jó nevelő tulajdonságait, és ő megértette, hogy a leghívatottabb nevelőnek, a szülőnek, Jézus jóságos szellemével kell töltekeznie, és nem annyira szavaival, hanem elsősorban jópéldájával kell neveltjeire hatnia. Nevelésének hathatós eszközei: az élő hit, a szeretet, a kifogyhatatlan türelem, a következetesség, okos szigorúság, a rossznak a megelőzése és a körültekintő gondosság volt, mert „így tanulta Mesterétől szíve iskolájában”. (Szent Ágoston.)

Lássuk ezeket az eszközöket egyenként, hogyan valósította meg gyermekei nevelésében.

Élő hit

A legfontosabb célt, a mélyen és őszintén vallásos ember kialakítását egy percre sem tévesztette szem elől. Gyermekeit Istenben akarta meggyökereztetni, mert jól tudta, hogy ez az egyetlen biztos alap, amelyre életet építeni érdemes, amely nélkül nincs becsületesség, szülői tekintély és tisztelet, nincs gyermeki szeretet, nincs erényes élet, amely boldogíthatja őket e földön és elvezetheti örök céljukhoz.

Ezért már kicsi korukban vérükbe oltotta Isten törvényeit. Megtanította őket a legszentebb imádságokra. A Miatyánkon, Üdvözlégyen, Hiszekegyen és Úrangyalán kívül ott szerepelnek reggeli imájukban Isten és az Anyaszentegyház parancsolatai és a kegyelem forrásai, a szentségek. Alighogy gagyognak, már mindezeket kívülről tudják.

De Isten törvényeit nem engedte csak száraz és elvont tudásnak, hanem azért vésődtek bele gyermekei szívébe, mert életté váltotta azokat. A 2-3 éves gyermek már nem akart otthon maradni a szentmiséről. A szentbeszédre nagyon odafigyeltek, mert tudták, hogy ebéd előtt szüleik kikérdezik a tartalmát.

Az Anyaszentegyháztól rendelt böjtöket és megtartóztatásokat a legszigorúbban megtartották a családban. Pénteki napon még a 7 éven aluli gyermekek sem ettek húseledelt.

Igen nagy gondot fordított arra is, hogy gyermekei méltóan járuljanak a szentségekhez. Nagyon helyesen azt tartotta, hogy Isten kegyelme hiábavaló lesz bennünk, ha nem működünk közre vele, ha nem nyitjuk ki előtte lelkünket.

Az első szentáldozás alkalmával nem elégedett meg csak az iskolai előkészítéssel, hanem ő maga is oktatta a nagy napra készülő gyermekeit. Figyelmeztette hibáikra, megtanította őket, hogyan lehet azokat nyesegetni. Apró kis erénygyakorlatokat tűzött eléjük, hogy szívük minél szebb, minél tisztább és ékeesebb legyen, mikor a kegyelem Istene beszáll hozzájuk. Mindegyiknek új ruhát készítettett erre az alkalomra, bár a testvérek egymásét is használhatták volna. De azt akarta, hogy jelképet lássanak a fehér ruhában, a lelki megújulás és a megszentelő kegyelem tisztaságának és megőrzésének jelképét. A szentté tevő kegyelmet nem lehet másnak átadni, de mint a hófehér ruhára, vigyázni kell rá halálig, hogy folt ne essék rajta.

Buzdította őket a gyakori szentáldozásra és ebben is ő maga járt elő jópéldával. Vigyázott azonban arra, hogy a szentáldozás ne váljék üres külsőséggé, ne laposodjék léleknélküli

szokássá, azért nagy gondot fordított a készületre. Arra törekedett, hogy gyermekei átéljék a szentgyónás lélektisztító kegyelmi hatását. Megkövetelte tőlük, hogy a szentgyónás előtt bocsánatot kérjenek szüleiktől. Ő maga is megtette ezt, mielőtt a bűnbánat szentségéhez járult. Hitvestársán kívül gyermekeitől is bocsánatot kért.

Gyermekeibe belenevelte az imádság szeretetét. De nem engedte meg, hogy csak úgy tetszésük szerint végezzék vagy akár el is hagyják. Mindig közösen kellett imádkozniuk. Az ima kötelesség is, tehát reggel, este, evés előtt, evés után sohasem maradhatott el. Addig nem kaptak enni gyermekei, míg nem imádkoztak. Még az ágyból is fel kellett kelnie annak, aki imádság nélkül próbált lefeküdni. Hacsak munkája nem akadályozta, velük együtt imádkozott és egyúttal arra is ügyelt, hogy rendesen és összeszedetten végezzék azokat. Elfoglaltsága esetén a nagyobbik leányát bízta meg ezzel a tisztséggel.

Még az imádság rendjét és részben a szövegét is maga állította össze. Ezekben az egyszerű imádságokban hiába keresünk mesterkéltséget, áradó kifejezéseket vagy fellengzős érzelmességet. Mélységes hit, őszinte alázatosság és gyermeki bizalom árad mindegyikből.

A liturgia súlyos értelmű imádságait és patinás ősi szavait juttatja eszünkbe az a fohász, amellyel a gyermekek reggeli és esti imája kezdődött: Az én megfeszített Jézusom szent Nevében felkelek (este lefekszem), őrizze meg testemet, lelkemet az örök életre, Amen.

Gondoskodása mindenre kiterjedt, amellyel gyermekei lelki életét mélyíthette. Magyarázgatta nekik, a bibliai történeteket és a szentek életét. Különös szeretettel állította eléjük védőszentjük példáját, hogy megismerve azt, buzduljanak követésére.

A szoba falán szép és sok tanulságot magukban rejtő szentképek függtek, hogy így szemléltesse azt, amire tanította őket, és a szemléleten keresztül lelkükbe vésődjenek a követésre méltó példák. A feszületen kívül ott találjuk első helyen Jézus szentséges Szívének képét, a Szűzanya szobrát, továbbá Szűz Mária és a szentek életének legszebb mozzanatait elénk táró ábrázolásokat. Fel-felmutatott hol egyikre, hol a másokra és a gyermekek elé állította példájukat.

Az Egyház kívánsága szerint elevenné tette gyermekei számára az egyházi évet. Elmagyarázta az ünnepek tartalmát, a szent cselekmények jelentését, készítette őket szent hitünk titkainak évenkénti méltó megülésére és gondja volt arra is, hogy az otthonnak hangulata is alkalmazkodjék az Egyház bűnbánatos, örvendező vagy ujjongó lelkéhez.

El lehet róla mondani, hogy csodálatos nevelői adottságokkal rendelkezett. Az élő szó, az elbeszélés, a buzdítás erejével, a szemléltetés eszközeivel, az egyházi év keretében az üdvösség nagy drámájának lüktető cselekményébe való bekapcsolással, elsősorban pedig saját példájának sugárzó vonzásával nevelte a rábízottakat.

Példás kereszténynél azonban többet akart nevelni gyermekeiből. Egy pillanatra sem tévesztette szem elől életének egyik célját, hogy gyermekeit Istennek szenteli. Jól tudta azonban, hogy a papi és szerzetesi hivatás nagy kegyelem, melyet a jó Istentől úgy kell kikönyörögni. Ezért minden gyermekével, mikor még szíve alatt hordozta, elzarándokolt valamelyik kegyhelyre, hogy a jó Istennek felajánlja és a Szűzanya különös pártfogásába helyezze őket.

Mindennap imádkozott azért, hogy fogadja el őket Isten szolgálatára, de gyermekeivel is imádkoztatott erre a szándékra. A maga-szerkesztett reggeli imádságban ott szerepel ez a szándék is:

„Gondviselő Istenem, viselj gondot reánk, adj szüleinknek erőt, egészséget, hogy nevelhessenek bennünket a jó Isten dicsőségére.” Utána egy Miatyánkot és Üdvözlégyet imádkoztunk erre a szándékra. Akkor még nem értettük meg ennek az imádságnak értelmét, csak később, amikor már megtermette gyümölcsét, amikor Isten egymásután kiválasztott bennünket papi és szerzetesi hivatásra, csak akkor tudtuk meg, hogy ezeknek az egyszerű, őszinte szavaknak köszönhetjük Isten kitüntető meghívását.

Szeretet

Mivel ő árva volt, az édesanyai szeretetből nagyon kevés jutott neki, azért ő annál többet akart juttatni gyermekeinek szíve melegéből, anyai jóságából. Mennyi kedvesség árad ki szavaiból, amikor szólítgatja őket: „Drága gyermekem, kisleányom, édes fiam, Ilonkám, Aranyvirágom!” stb.

Parancsát is mindig szelíden, szinte kérő hangon adta. Ezer apró kis örömet, meglepetést szerzett nekik. Sok mindent megvont magától, csak hogy övének minél többet és minél jobbat adhasson. Alighogy nyiladozott a gyermekek értelme, már akkor beszélt nekik az édesanya jóságáról és megbecsülhetetlen értékéről. Apró történetek keretében tárta eljűk az árvák szomorú sorsát. Elénekelte nekik a Megfagyott gyermek c. szép költeményt. Mindezeket olyan átérezve és megindítóan mondta el, hogy a kis mesehallgatók együtt sírtak a mesemondóval és a végén hálatelt szívvel ölelték át édesanyjukat, szorosán féltő szeretettel, hogy tőlük senki, de senki el ne ragadhassa a legdrágábbat, amit Isten itt a földön adott nekik.

Sokszor kérdezte kicsinyeitől: „Gyermekeim, miért vagytok olyan boldogok?” Azok kórusban mondták rá nagy meggyőződéssel: „Mert él édesanyánk!”

Kifogyhatatlan türelem

Könnyen azt gondolhatnók, hogy ennyi szeretet és jóság csak nemes gyümölcsöket termelt és a kis család kertészének csak örömet szereztek neveltjei. Nem így volt. A föld szívesebben terem gazt és bojtort, mint virágot és búzát. Gyermekei bizony heves, lobbanékony, makacs természetűek voltak és így éppen elég fáradságába került édesanyjuknak, hogy ezeket a hibákat kiirtsa, nyesegetse vagy az erény szolgálatába állítsa. Gyerekes ésszel saját elgondolásukat tartották helyesebbnek, mint édesanyjukét, és nem voltak mindig könnyen hajlíthatók. Nem egyszer okoztak szomorúságot neki hirtelen kimondott szavaikkal, engedetlenségükkel, meggondolatlan cselekedeteikkel. Másak rossz példája is hatott rájuk és ez inkább vonzotta őket, mint édesanyjuk jópéldája, Hiányzott a szigorú apai kéz is, éppen abban az időben, amikor a legnagyobb szükség lett volna rá a nevelésben. Az apa a maga tekintélyével, természeténél fogva nagyobb szigorúságával könnyebben megfékezte volna a rakoncátlankodót, de ő már akkor a sírban feküdt. Beláthatjuk tehát, hogy neki így sokkal több nehézségbe került gyermekeinek a felnevelése és bizony sok türelemre adódott alkalom közöttük.

De sohasem ragadtatta el magát annyira, hogy feddés közben nyers, indulatos szavakat vagy durva, közönséges kifejezéseket használt volna. Mikor türelme már fogytán volt, így dorgálta meg a rosszkodót:

„Gyermekem, a jó Isten áldjon meg, légy már jó!”

Leghatásosabb büntető módszere a hallgatás volt. Ha valamelyikük jobban megfeledezett magáról, tudta, hogy a legnagyobb büntetése az lesz, hogy édesanyja nem szól hozzá egy szót sem. Az ő néma, szomorú tekintete jobban fáj ilyenkor, mint a verés.

De ha ez sem használt, akkor keményebb eszközhöz nyúlt, megemlékezve a Szentírás szavairól: „Ki kíméli a pálcát, gyűlöli fiát.” (Péld 13,24)

Ha büntetnie kellett, azt is minden felindulás nélkül tette. Megérezhették gyermekei, hogy ilyenkor is a szeretet vezet, nem a harag. Valóban Jézus szeretetének édessége töltötte el, kinek „korholása csókot ígér és büntetése is becéz” (Sík Sándor).

A hibázónak bocsánatot kellett kérnie. Az erkölcsi oktatás nem maradt el, de annak megadására kiválasztotta a megfelelő alkalmat. Nem volt a hangulat embere.

Következetesség, okos szigor

Jósága nem zárta ki a szigort és következetességet. Rá is alkalmazhatók Szent Ágoston szavai: „Ha rosszul szerettél, akkor gyűlöltél, ha helyesen gyűlöltél, akkor szerettél.”

Gyermekeit az életre akarta nevelni, azért egyáltalán nem kényeztette őket. Mindig határozott időben és elég korán keltette fel őket, télen-nyáron egyformán. Sokszor persze szeretett volna egyik-másik az ágyban tovább lustálkodni. De hiába volt minden könyörgés. Nem ismert kivételt, nehogy a kivételekből lassankint szokás legyen. Egyik kisleánya egyszer panaszkodva kérdezte: „Édesanyám, mikor alhatok én már eleget?” – „Majd a sírban, kisleányom!” – hangzott a kurta felelet. Elve volt, hogy a gyerek korán fekdjék és korán keljen. A gyermekek táplálkozásánál vigyázott arra, hogy megkapják a fejlődéshez szükséges táplálékot, de ingyenc falatokban nemigen volt részük. Nem engedte meg a kényeskedést és a válogatást. Amelyik gyermek nem ette meg a feltálalt ételt, helyette nem kapott mást.

Kívánságaikkal szemben is bölcs mérséklet vezette. A szükséges dolgokat mindig megkapták, de felesleges, haszontalan tárgyakat megtagadott tőlük. Azt akarta egyrészt: tanuljanak meg lemondani, hogy majd az életben ne vegye el kedvüket és ne törje le igyekezetüket, ha nem sikerül minden úgy, amint ők akarják; másrészt, hogy így gyengítse bennük az önzést, amely sohasem akar engedni vagy lemondani, még akkor sem, ha másokon kell keresztülgázolni.

Korán hozzászoktatta őket a munkához. A tanulás és játék mellett mindegyik gyermeknek megvolt a maga kis kötelessége, amelyet pontosan el kellett végeznie. Azt akarta, hogy megszeressék a munkát, hiszen bármilyen pályára állítja őket a Gondviselés, mindenhol kemény munka vár rájuk. A munka szeretete pedig sok rossztól óvja meg majd őket.

Tudatosan nevelte őket az áldozatvállalásra, az igazi keresztény legmélyebb erényére. Nem kényszerítette őket, hanem buzdította. Pl. kenyérsütéskor mindig korán kelt, hajnali 2-3 órákor, hogy mire elérkezik a reggeli munka ideje, jól készen is legyen vele. Este lefekvés előtt kedvesen felszólította gyermekeit:

„No, gyerekek, ki segít nekem az éjszaka?”

Mindig akadt jelentkező, bár sokszor inkább csak a kisebbek közül.

Betegségükben féltő gondnal ápolta övéit, de nem szerette, ha minden csekélységért panaszkodtak. Ilyenkor figyelmen kívül hagyta nyafogásukat s a képzelt beteg csakhamar el is feledkezett bajáról.

Nem avatkozott a gyerekek dolgába. Ha a testvérek egymás között vagy pajtásaikkal összevesztek játék közben és hozzá mentek panaszra, nem vállalta a bíraskodást, hanem azt mondta:

„Ahogyan kezdtétek, végezzétek be.”

A rossz megelőzése

A legjobb nevelő minden fáradságát tönkre teheti az utca, a rossz pajtásokkal való barátkozás. Számolt ezzel, azért nem szerette, ha gyermekei el-elmentek hazulról. Azt szokta ilyenkor mondani:

„Nem kell nektek máshová mennetek. Maradjatok csak szépen itthon! Legjobb barát a testvéretek!”

Nem szívesen látta, ha leányai válogatás nélkül barátnőket vittek haza. Ki tudja, mit tanulhatnak az ilyenektől? Talán csak egy szó és megzavarja őket s összerombolja lelkükben mindazt a szépet és nemeset, amit ő olyan nehéz és hosszú időt igénybevevő munkával beléjük oltott. A romlott társak sokszor az életben soha többé jóvá nem tehető kárt okoznak egy-egy bizalmas suttagással. Hiszen a gyermeki lélek rosszrahajló természeténél fogva inkább hajlik a bűnre, mint a jóra.

Azt sem szerette, ha a gyermekek a felnőttek beszédét hallgatták. Mikor vendég jött a házba, rövid üdvözlés után a gyermekeknek el kellett távozniuk, nem maradhattak a felnőttek társaságában. Félt, hogy olyan dolgokat hallanak meg, amelyek nem gyermekeknek valók.

Ő maga sohasem beszélt olyasmiről, amivel gyermekeit megbotránkozta volna. Anyira értékelt a nevelők munkáját, hogy a tanítókról és egyházi személyekről mindig a legnagyobb tisztelettel nyilatkozott és tekintélyüket másokkal szemben is megvédte. Így nem csodálkozhatunk, hogy a plébános úr és a tanító urak eszményi magaslaton álltak a gyermekek előtt. Nem engedte, hogy gyermekei bírálják tanítóik eljárását. Tudta, hogy a szülő saját tekintélyét is lerombolja akkor, amikor eltúri, hogy gyermeke tanítóiról illetlenül beszéljen; de különösen akkor, ha a szülő maga nyilatkozik így vagy igazat ad a gyermeknek és a tanítót hibáztatja, ha büntetést kapott drágalátos magzatja.

Ha gyermekei kikaptak az iskolában, kissé félve merték otthon megmondani, mert jól tudták, hogy büntetés lesz érte a sorsuk. Egyszer egyik gyermeke mégis megfélekedett édesanyja intelmeiről és társai példájára tiszteletlen volt tanítójával szemben. Édesanyánk meghallotta az esetet. A kisfiú érezte, hogy odahaza mi vár rá, azért egész nap kerülte édesanyjának tekintetét, nem jött be a lakásba még este sem, hanem a gazdasági épületben akart lefeküdni. Ennyire komolyan vette ő a nevelők megsértését.

Minden lehetséges módon ápolta bennük a szeméremérzetet is, a szent tisztaság örét. Nem engedett meg semmi olyant ruházkozásban, viselkedésben vagy beszédben, amely akárcsak távolról is érinthette vagy elhomályosíthatta volna azt az angyali erényt.

Körültekintő gondosság

De a lélek ápolása mellett a testről sem feledkezett meg. A testet úgy tekintette, mint a Szentlélek templomát. Legkedvesebb foglalkozása volt a gyerekek rendbentartása és ezt soha senkire sem bízta. Nagyon szerette, ha tiszták és rendesek voltak, mert jól tudta, hogy milyen jó nevelőhatással van a gyermek lelkére, ha külseje is tiszta. Ezért sokat mosott rájuk, még éjjeleken át is, hogy minél gyakrabban tudja ruhájukat váltani. Másoknak is feltűnt a gyermekek gondozottsága és többször megjegyezték, ha velük ment valahová:

„Miért dolgozol annyit érettük? Néked is szükséged van a pihenésre. Felnőnek akkor is, ha nem gondozod őket annyira!”

Szerette a szép, rendes ruhát, de nem tűrte a cifrázkodást, minden felesleges sallangot eltávolított. A hiúság legkisebb jelentkezését hamar észrevette és irtogatta. Ha valamelyik gyermeke gyakran a tükörbe nézegette magát, rászólt:

„Az ördög mutogatja magát benne! A jó Isten nem a külsőt nézi, hanem a belsőt!”

Örködő szeretettel figyelte a rábízottak minden mozdulatát. Munkáját számtalanszor félbeszakította, ha a gyermek sírt vagy ha valami baja volt és segítségre szorult. Anyai gondossága sokszor mentette meg a kicsinyeket balesettől vagy nagyobb szerencsétlenségtől.

Egy alkalommal a kétéves kis Lajos kiment a kertbe. A kertajtó a bejárathoz csak úgy volt odatámasztva. A kisgyermek addig-addig tologatta, míg egyszer csak ráesett a nehéz ajtó. A megrémült kis legényke az ijedségtől sírni nem tudott, csak nyöszörgött. Édesanyja figyelmes lett rá. Kiszaladt utána és kiemelte a nagy teher alól. A gyermek már kézzöld volt. Ha édesanyja könnyen hagyja a dolgot, ha nem indul az első gyanús jelre, a kis csöppség meg is halhatott volna. Rögton összekulcsolta most a fiúcska kezét és így mondott köszönetet az őrangyalnak.

Ugyancsak ezzel a fiával történt a következő eset is. A kis Lajosnak nagyon tetszett, hogy körmenet alkalmával a község előljárósága égő fáklyával kíséri az Oltáriszentséget. Egy óvatlan pillanatban megpróbálta utánózni őket. Édesanyja távollétében kivett egy égő fahasábot a tűzhelyről és megindult vele az utca felé. Pompás körmenetet rendezett egyedül s közben hangosan énekelt:

„Alleluja, hála legyen az Istennek!”

Mikor édesanyja bement a konyhába, nem találta a kisfiút. Azonnal rosszat sejtett. Nem intézte el az ügyet azzal, hogy gyerek, hadd mászkáljon, hanem rögtön keresésére indult. A szomszéd ház előtt akadt rá, amint elragadtatva énekelt és nem is vette észre a nagy buzgóságban, hogy keze alaposan megégett. Elgondolható, mi lett volna ennék a fáklyás körmenetnek a vége, ha az édesanya nem öröködi őrangyali éberséggel gyermeke felett.

Legszentebb örökség

Nagyobb kincset gyermek nem kaphat szüleitől, mint a jó nevelést és nincs szentebb örökség, amely az egész életben elkísérné kifogyhatatlan bőségével, mint a nevelést alátámasztó jópélda. A szó elrepül, a példa azonban vonz! – mondja a közmondás. Elmondhatjuk mi is, gyermekei, hogy legmaradandóbb hatást nem annyira édesanyánk szavai hagytak lelkünkben, hanem elsősorban istenfélő élete és vonzó példája. Ajka már nem mozog, nem intézi többé hozzánk jóságos figyelmeztetését, de példája él, előttünk jár életünk változásaiban és mindig újabb fényben látjuk felragyogni életünk nehéz útjain mint vezérsillagot, mindig nagyobb erővel buzdít követésére.

Ha visszagondolunk arra a kedves otthonra, melyet ő teremtett nekünk, bizony megmelegszik a szívünk. Ezt a kis családot Istennek, mindnyájunk jóságos Atyjának jelenléte sugározza be. A béke, a szeretet, az imádság és vidámság szelleme élt itt. Sehol sem szerettünk lenni annyira, mint otthon, és ha el kellett szakadnunk, alig vártuk az órát, hogy újra visszarepülhessünk oda. Ma már szerteséjjel élünk, de ennek az áldott otthonnak a szelleme szívünkben él, s benne annak az emléke, aki ennek a kis fészeknek lelke és őrangyala volt.

Az erős asszony – Hűséges feleség

A szomszéd falunak, Szany községnek a határában van a rábaközi katolikusok kedves búcsújárárhelye, Szent Anna asszonynak, a Boldogságos Szűz Mária édesanyjának kis kápolnája. Ünnepe, július 26-án és a rákövetkező vasárnapon megmozdul messze környékről is a lakosság és a legnagyobb dologidő ellenére otthagya az aratás vagy a behordás sürgős munkáját is, tömegestül sereglik össze a kis kápolna köré az évszázados, hatalmas fák árnyékában Szent Anna asszony dicséretére.

Évről-évre figyelmes lélekkel hallgatják meg a szónokot, amint újra és újra eléjük állítja Szent Anna példáját, a megszentelt családi életet, Istennek legkisebb országát, mely hasonló a drágagyöngyhöz, amint az ünnep evangéliumában felolvassák.

Szent Anna azonban elsősorban a férjes asszonyok példaképe. Azért olvastatja ezen a napon az Egyház a szentmise leckéjében az erős asszonyról szóló részt a Példabeszédek könyvéből. És ezért beszélnek a szónokok olyan eleven színekkel az erős asszonyról, aki ritka és értékes, messze határookra eljut a híre.

Édesanyánk is sokszor ott állott a hallgatóság között és szokása szerint mint drágagyöngyöt rejtette szívébe az ott hallottakat, hogy a mindennapi életben valóra váltsa azokat. Megtanulta itt, hogy milyennek kell lennie az igazi keresztény asszonynak, hogyan kell odaadó szeretettel, szorgalommal és megbecsüléssel férjének hűséges élettársává lennie.

„Megbízik benne férjének szíve és nem szűkölködik szerzeményekben. Jót tesz vele és nem rosszat életének teljes napjaiban” – mondja a Szentlélek ebben a szentírási részben. (Vö. Péld 31,11-12)

Hitvestársi bizalom! Valóban, a házasság együttélés alapja. De hogy ez gyökeret verjen a férfi szívében, szükséges, hogy az asszony feddhetetlen életű, szorgalmas és engedelmes legyen. Szent Pál apostol is lelkére köti híveinek:

„Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, akárcsak az Úrnak, mert a férfi éppúgy feje az asszonnak, mint Krisztus az Egyháznak. Amint az Egyház Krisztusnak alá van rendelve, éppúgy az asszony is mindenben férjének. (Vö. Ef 5,22-24)

Édesanyánk ezt az Istentől rendelt függő viszonyt meg is valósította. Még a megszólításban is kifejezésre juttatta azt a nagy tiszteletet, amellyel édesapánk iránt viseltetett. Magázta édesapánkat, az pedig tegezte őt.

Minden dologban kikérte tanácsát és semmit sem tett engedélye nélkül. Annyira ragaszkodott férje akaratahoz, hogy még távollétében is azok szerint cselekedett, jóllehet az sokszor ellenkezett egyéni hajlamaival.

Engedelmes volt neki és tekintélyét gyermekei előtt sem csorbította a legkisebb megjegyzéssel sem. Hibáira is csak négy szemközt figyelmeztette, úgyhogy mi azt hittük, hogy édesapánk „tökéletes” ember. A nevelésben ezt ki is használta. Elég volt neki csak ennyit mondania:

„Majd megmondom rosszaságtokat az édesapátoknak!”

Ez aztán hatott.

A közöttük fennálló alárendeltségi viszony azonban felolvadt a kölcsönös szeretetben. A szerető szívek mindig egymás közelében érzik magukat legjobban. Milyen megható módon jutott ez kifejezésre szüleinknél! Mindketten annyira szerették otthonukat, hogy ha egyiket elszólította a kötelesség hazulról, a másik már alig várta haza. Mikor édesanyánk évenként elzarándokolt valamelyik búcsújáróhelyre, hazajövelekor édesapánk ezekkel a szavakkal fogadta:

„Mennyire hiányoztál! Olyan üres volt a ház nélküled! Jártam-keltem a házban, az udvaron, de csak nem találtam helyemet.”

Egymás nélkül alig tudták elképzelni az életet. Kedvesen vitatkoztak, hogy melyikük nélkülözhetetlenebb a családban, hogy melyikük haljon meg előbb, ha már egyszer meg kell halniok. Mindegyik a másikat tartotta fontosabbnak, és ha tőlük függött volna, szívesen megelőzték volna egymást a halálban, hogy a másik tovább élhessen.

Édesapánknak súlyos betegségében is ő volt vigasztalása és egyetlen kincse, amihez még ragaszkodott. Halála előtt való napon disznóölés volt a házban. Senki sem gondolta még, hogy ilyen közel van az utolsó óra. Édesanyánk nagyon el volt foglalva, de a nagybeteg férj számtalanszor kiszólt a konyhába és minden különösebb ok nélkül behívta magához feleségét. Az készségesen bement hozzá mindannyiszor és megkérdezte:

– Mit óhajt, apjuk?

Édesapánk már érezte a végső búcsúzás közeledését, tudta, hogy nemsokára végleg el kell válniok, azért csak ennyit felelt:

– Azért hívtalak be, hogy lássalak.

Ez az erős szeretet és kölcsönös ragaszkodás azonban nem volt egy napnak az eredménye. Bizony nagy árat kellett érte fizetnie. Természetük majdnem mindenben ellentétes volt. Hogy a családi béke megmaradjon és a szeretet kiépüljön, egyiknek meg kellett törnie akarataát. Ezt az áldozatot édesanyánk vállalta. Sokszor elfojtotta feltámadó ellenkezését, heves szavakra mindig szelíden válaszolt és nem egyszer élt a mély bölcsességet eláruló mondás szerint:

„A hallgatás a legnagyobb erő.”

Sokszor forgatta elméjében a Szentírás következő szavait is:

„Éljetek méltó módon ahhoz a hivatáshoz, amelyet nyertetek, teljes alázatosságban, szelídségben és türelemben. Szívleljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani az egyetértést a béke kötelékével.” (Ef 4,1-3)

Így valóban nyereség volt férje számára, Isten áldása. Neki köszönhette férje, hogy lelkében egészen megváltozott. Neki köszönhette a szép, tiszta otthont. Mint az erős asszonyról olvashatjuk, ő is okos, szorgalmas háziasszony példaképe volt. Korán kelt, hogy házatája mindig rendes legyen. Takarékoságával, szorgalmával és ügyes beosztásával még gyarapította is a család vagyonát. Sokszor végzett olyan munkákat is, amelyek testi erejét szinte meghaladták. Édesapánknak kellett mérsékelnie munkaszeretétét. Igazán az otthon lelke, éltető napsugara volt. Szíve tiszta forrás, melyből boldogság áradt férjére, gyermekeire és mindazokra, akikkel az élet összehozta.

Tudta azonban, hogy a keresztény asszonynak nem elég csak férje házatáját rendben tartani, urát szeretettel és szorgoskodással körülvenni, hanem mint lelkének fele, a lelkéért is felelős. Azért bele akarta égetni férjének lelkébe a jó Isten törvényeit, hogy ezek legyenek biztos vezetői az élet sok útvésztojében. Ha mások részéről sok gáncoskodás is érte őt ezért kezdetben, mégis elérte célját. Nem annyira szavakkal hatott, mint inkább a szelídség ellenállhatatlan hatalmával, cselekedeteinek és életének vonzó erejével. Mi is elmondhatjuk róla, amit Szent Ágoston mondott édesanyjáról:

„Férjének úgy szolgált, mint Urának, s minden törekvése az volt, hogy Neked megnyerje. Erkölcsi Téged hirdettek neki, mert egyénisége annyira vonzóvá tette, hogy férje szerette is, tisztelte is, csodálta is.”

Szent Anna asszony példája íme így sugározta szét a Rábaközben az erős asszony dicséretét és Isten ígéjének magva így hozott bőséges termést a szintén egyszerű életkörülmények között élő asszony lelkében.

„Felkelnek fiai és igen boldognak hirdetik és férje is dicséri. Sok nő gyűjtött gazdagságot, de te felülmúlad mindnyájukat. Csalárd a báj és hiú a szépség. Az Urat féltő asszony a dicséretes.” (Péld 31,28-31)

„Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék” (Jel 7,37)

– mondotta egyszer az Úr Jézus, s a kegyelem forrásait nyitotta meg számunkra, hogy fáradt lelkünk felüdüljön. A világ azonban nem merít ezekből a forrásokból, hanem pocsolyákból próbálja enyhíteni szomjúságát, melyek nemcsak hogy nem csillapítják azt, hanem még meg is fertőzik. A világ jajgat, zúgolódik, panaszkodik, de enyhülést sehol sem talál. Lehet-e csodálkozni, ha a mai kor embere nem bírja a terhet, melyet az élet vállaira rakott? Isten nélkül akarja hordozni, pedig Nélküle semmit sem tehetünk.

Édesanyánk nem így tett, érezte, hogy válla gyenge, ereje kevés, a teher nehéz, sok a gond, hamar elfárad a test is, a lélek is; s hogy mégis hősiess lélekkel tudta végezni kötelességeit, hogy ki nem merült az élet gondjaiban, az Üdvözítő forrásaiból merített.

Az első forrás: az imádság

A lelki élet nagy ismerője, Szalézi Szent Ferenc gyönyörűen világítja meg, hogy mit is jelent számunkra az imádság:

„Az ima isteni világossággal világosítja meg értelmünket, a mennyei szeretet melegével hatja át akaratunkat. Az ima tisztítja meg értelmünket a tudatlanságtól, akaratunkat romlott kívánságainktól. Az ima áldó harmat, mely virágba borítja jókívánságaink cserjéit, lemossa lelkünkön tökéletlenségének szennyét és felszabadítja szívünket szenvedélyeink járma alól.”

Az imádság tehát fény, üdítő harmat, orvosság és lélektisztító erő. Nélküle nem élhet szegény lelkünk, Istennek csodálatos követelése, de egyúttal vigasztaló ajándéka is.

„Boldog ember, aki az Urat dicsérheti” – szokta mondani édesanyánk. A maga részéről iparkodott is megvalósítani az Evangélium figyelmeztetését: „Mindenkor kell imádkozni és abba soha bele nem fáradni.” (Lk 18,1)

Már kisgyermek korában az ima volt egyetlen vigasza. Mivel nem sokat törődtek vele, nem keresték, merre jár, sokszor elvonult a gyümölcsös kert egyik félreeső zugába és ott imádkozgatott. Olyan gyermekekkel szokott barátkozni, akik szívesen imádkoztak.

Felnőtt korában sem ötletszerűen végezte imáit, hanem szervesen beleépítette azokat napi munkáinak rendjébe és lelkének Istenhez emelése volt mindig az első teendője. Legalább ezen a téren váltotta be régi óhaját, a szerzetesi életet. Imádságaiban szigorú rendszert és időbeosztást követett. Mindig határozott időben kelt fel, nyáron négy óraker, az év többi részében öt óraker. Ha ütött az óra, nem tévovázott tovább az ágyban, hanem fáradtsággal nem törődve, azonnal felkelt. Ekkor végezte el tiszteletörségi felajánló imáját, melynek reggel öt óraker volt az ideje. Nem történt meg vele sohasem, hogy elfelejtette vagy elhanyagolta volna ezt az imát. Az óra többi részét a társulat szellemének megfelelően szent összeszedettségben töltötte. A gyermekek közben egymásután ébredtek, de az Istennel való egyesülésében ez sem zavarta meg. Elmerülve Istenben, szorgosan dolgozott, úgyhogy mire szentmisére harangoztak, el is végezte reggeli kötelességeit.

De nemcsak a reggeli órákat, hanem az egész napját megszentelte imádsággal. Gyakran felindította magában a jószándékot napközben is. Ha egyedül maradhatott, szent énekeket énekelgetve dolgozott, néha-néha felsóhajtott:

„Jézusom, Te olyan jó vagy! Mekkora szeretettel viseled gondunkat és irányítod életünk ösvényeit.”

Ha a mezőre ment, egész úton imádkozgatott, nem szerette, ha útítársa akadt, mert még ezt az időt is sajnálta üres beszélgetésre. Minden munkáját Jézus és Mária szent Nevével kezdte és Isten nagyobb dicsőségére ajánlotta fel.

Mikor pedig felragyogott a vasárnap, örült a lelke, hogy megszabadulhat a robotból és több időt szentelhet Istennel való beszélgetésre. Ilyenkor a szentmisén kívül a délutáni ráérő idejét is legtöbbször a templomban töltötte. A litánia után még sokáig ottmaradt a legmértősebb Oltáriszentség előtt imádságba merülve. Gyermekei alig tudták kivárni, míg hazajött. Ilyenkor kíváncsian kérdezték tőle:

„Édesanyám, mit tud annyit imádkozni?” Csak ennyit mondott:

„Sohasem elég nekem abból! Boldog ember, aki az Urat dicsérheti.” Gyakran mondogatta:

„Sohasem elég a munkából az embernek, csak a jó Istentől sajnáljuk az időt?”

Boldog volt, ha a templomban a közös ima szépen, rendben ment. Azért vállalta az előimádkozó szerepét. Sőt ő indítványozta és vezette be a májusi és júniusi esti ájtatosságokat is a templomban. Nagy örömet szerzett neki, ha ilyenkor az istenháza megtelt ájtatoskodókkal.

Ha valahol halott volt, szeretettel figyelmeztette a hozzátartozókat, hogy a sok sírás helyett inkább imádkozzanak érte. Egyszer a szomszéd faluba ment át rokonának, egy fiatalasszonynak temetésére. Mikor a többi rokonnal együtt megérkezett a ravatalhoz, a tragikus hirtelenséggel elhunyt halott felett magától értetődő fájdalommal kitört a zokogás. A sok sírásban azonban megfeledkeztek az imádságról. Őt is megrendítette a nagy csapás és együtt hullott könnye a család tagjaival. De aztán csendesen megszólalt:

„Imádkozzunk szegényért, másképp úgysem tudunk rajta segíteni!”

Mindnyájan felocsúdtak siránkozásukból és vele együtt kezdték imádkozni a fájdalmas rózsafüzért. Fájdalmuk lassan megenyhült és hálások voltak iránta, hogy így az imádság balzsamos erejével megvigasztalódtak és a kedves halotton is segíthettek.

Elsősorban azonban családjában valósította meg a közös imádkozást. Mindig közösen végezték a reggeli, esti, az asztali imákat, továbbá az Úrangyalát. Érdekes látvány volt,

amikor a játékban elmerülő gyermekei az Úrangyalára hívó harang első kondulására hazafutottak, akárhol voltak is, hogy a közös imáról el ne késsenek. Aki elegendő ok nélkül elmaradt, szigorú büntetést kapott. Ez a szokás azonban annyira vérükké vált gyermekeinek, hogy büntetésre ritkán került sor. Megkövetelte, hogy az imádságot tiszteletteljes testtartással, térdenállva végezzék. Templomban is szemmel kísérte viselkedésüket. Ha valamelyik megfélemedezett magáról, szigorú szempillantásaival próbálta észhez téríteni, és ha nem használt a figyelmeztetés, otthon nem maradt el a megérdemelt büntetés.

Hogy azonban imaélete minél jobban elmélyüljön és azt elevenné, változatossá tegye, belekapcsolódott és övéit is belekapcsolta az egyházi év kegyelmi áramkörébe. Az Egyház liturgikus szelleme szerint készült a nagy ünnepekre.

Különösen felejthetetlen volt a karácsony. Az adventet csakugyan az Úr eljövételére való készülétté tette. A hajnali szentmiséken résztvett az egész család. Sokszor beszélt arról a gyermekeinek, hogyan kell várni a kis Jézust. Mindegyikük szívében puha, meleg szállást akart készíteni a földreszálló isteni Gyermekeknek. Elbeszélte nekik az első szenteste történetét.

Így aztán a karácsony nemcsak az ajándékozás napja lett, hanem bensőséges, szent élmény. A gyermekek alig tudtak betelni a karácsony örömeivel. Annyit énekelgettek a karácsonyfa körül, hogy estére berekedtek. Csak azt sajnálták édesanyjukkal együtt, hogy olyan gyorsan elmúlt a szép ünnep. Édesanyánk sokszor mondogatta ilyenkor: „Igazán csak addig tudok örülni, amíg nincs itt az ünnepnap, amit annyira várunk. Mert ha elérkezik, olyan gyorsan elmúlik.”

Ugyanígy készültek a húsvétra is. Nagyböjtben ő maga a legnagyobb önmegtagadásokat végezte s a legszigorúbban megtartotta a böjtöt, de gyermekeivel is gyakoroltatott apró önmegtagadásokat. Pl. ritkábban kaptak húst, pénteken nem főzött zsírral, míg a körülmények engedték. Áhítatgyakorlataikat megkettőzték, résztvettek a szerdai és pénteki kereszttúti ájtatosságokon. Nagypénteken böjtölt a család apraja-nagyja.

Arra azonban nagyon vigyázott, hogy jámborkodása miatt az Istentől rászabott kötelessége hiányt ne szenvedjen. Tudta, hogy Isten akarata szerint a munkát nem lehet imádsággal pótolni. Ha valaki elhanyagolja kötelességét az imádság miatt, abban nem telik kedve Istennek.

„Aki övéinek, főképpen házanépének gondját nem viseli, megtagadta a hitet és rosszabb a hitetlennél” – mondja Szent Pál (1Tim 5,8).

Férje és gyermekei gondozását egyáltalán nem mulasztotta el áhítatgyakorlatai miatt, sőt inkább ezek indították arra, hogy kötelességét minél jobban végezze. Így teltek napjai az imádság és a munka jegyében, jobban mondva élete imádságos munka között folyt le.

De viszont fáradtság és munka miatt sohasem mulasztotta el megszokott imádságait. Pedig nem egyszer estére kelve a sok gond és megerőltető munka annyira kimerítette, hogy alig vonszolta magát. De nem érezte magát felmentve az esti ima végzése alól azzal a kényelmes megokolással, hogy egy kereszttétessel lefekszik, hanem Jézus Szívének képe elé térdelve rendesen elvégezte azt. Mikor nagyon fáradt volt, néha-néha bizony elszunnyadt, de megint csak újra kezdte. „Testemnek megadom a pihenést, lelkemnek is szüksége van a megújulásra!” – mondotta ilyenkor és kitartott imája mellett.

Téli és őszi időben, mikor már hosszabbak az esték és a falusi embernek több ideje marad, a szokásos esti imát megtoldották a rózsafüzérrel vagy Jézus Szíve-ájtatosságokkal. Kedvesek voltak ezek az imával megszentelt téli esték. Akkor nem is sejtettük, mennyi kegyelem, mennyi áldás fakad nyomukban. Most már tudjuk, hogy nemcsak egymáshoz fűttek bennünket közelebb, hanem Krisztusba való kapcsolódásunk által megindult bennünk a kegyelmi élet eleven forrása, az Isten Szíve szerinti élet.

A második forrás: az Oltáriszentség

„Jézus annyira szereti népét, hogy nemcsak áldásával és erejével van közte, hanem valóságos, istenemberi énjével is, test és vérközösséget vállal vele, lényével eggyé lesz, mint a fűt a szőlőtökével. Nem, nem vagyunk árván magunkra hagyva a világon! A kenyér és bor színe alatt a Mester a tanítványai között, a Vőlegény a menyasszonyánál, az Úr népével marad mindaddig, amíg majd egykor újra eljön látható fenségében az ég felhői között. Az Oltáriszentség a visszatérés idejéig a legerősebb, a legmélyebb, a legbensőbb emlék az Úrtól.” (Karl Ádám: A katolicizmus lényege)

Valóban, egyik legkedvesebb élménye az embernek, mikor utazáskor a vonatból nézi a fel-feltűnő kis falucskákat és az apró házacskák közül kimagasló templomtornyot. Valami egészen csodálatos erő, valami megnyugtató biztonság és Isten gondviselő jelenlétének egészen különleges sugárzása árad ezekből a tornyokból a körülöttük nyüzsgő életre. Minden kis faluban ott él Jézus, hogy annak a kis falu népének mindennapos Áldozata legyen, hogy megossa gondjukat, hogy táplálja megtörődött lelküket. Értük, csak értük él ott.

Édesanyáknak igen nagy boldogságot szerzett az a tudat, hogy a közöttünk élő Krisztusnak közvetlen közelében, a szomszédságában élhetett. Házunk ugyanis párhuzamosan fekszik a templommal. Boldogan mondogatta: „Gyermekeim, mi zárdában lakunk, mert szomszédságunkban van az Úr!”

Egyszer szó volt arról, hogy szüleink eladják a házat és máshová megyünk lakni. Édesanyáknak igen nagy áldozatába került volna megválni a háztól, pedig nem ragaszkodott hozzá másért, csupán azért, mert a templom közelében volt.

„Akkor nem láthatom az örökmécse fényét, mely állandóan figyelmeztet arra, hogy itt van Valaki, aki virraszt felettünk!”

Igen, ez volt az egyetlen ok, amiért vonakodott elmenni. Ezért nem félt éjszaka sem körülnézni a házban, az udvaron, hiszen amint kiment, első tekintete a szentségi Jézus felé irányult. Az öröklámpa hűséges fénye áttört az ablakon és szelíden hirdette, hogy nem alszik Az, aki őrzi népét. Miért kellene akkor félnünk? Ha velünk az Úr, ki árthat nekünk?

Napközben is sokszor szálltak a Tabernákulum felé gondolatai, szívének érzései, fohászai és forró üdvözlései. Nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem a szentséglátogatásra. Ha útja arra vitt, be-betért rövid imádásra. Sok munkája nem engedte, hogy hétköznapi hosszabb időt töltsön ott, de annál jobban kihasználta erre a vasárnapi munkaszünetet. Litánia után sokáig ott időzött az Oltáriszentség előtt, szemét a Tabernákulumra függesztette, ajka nem mozdult, a szavak már gyengék voltak annak kifejezésére, ami lelkét eltöltötte. Csak nézte, nézte Azt, kinek felsége előtt remegve hódolnak az ég angyalai, de aki szeretetből az ostya fehér fátyola mögé rejtette magát.

Nagyon szeretett imádkozni az Örökimádás könyvéből is. Ezek az imádási órák voltak életének legboldogabb percei. Hogy mit beszélgetett ekkor Jézussal, az örökre titok marad. De hogy milyen vigasztalásban, lelki felüdülésben és megerősítésben volt része, azt megsejthettük, mert arcáról sugárzott a béke, a jóság és a szeretet ezek után a meghitt beszélgetések után.

Azt szerette volna, ha a közöttünk lakó Üdvözítőt csupa szeretet, hála és engesztelés vette volna körül. Ha az isteni Fölséget káromolni hallotta, úgy érezte, mintha tört szúrta volna a szívébe. Kötelességének tartotta, hogy ő kérjen bocsánatot a bűnös nevében, aki nem tudja, mit cselekszik. Hacsak tehetne, mindig felvilágosította a magáról megfélelmezett embert Isten végtelen nagyságáról, szentségéről, jóságáról és a káromkodás égbekiáltó voltáról, borzalmas következményeiről.

Szinte fizikailag szenvedett, ha közömbös, tiszteletlen viselkedést látott a templomban. Azt sem tudta nézni, ha gyermek rendetlenkedett. Szépen, szeretettel intett neki, az oltárszekrényre irányította tekintetét, s a kis bűnös észre tért.

Nagyon bántotta az is, ha az Úr házát gondozatlanul hagyták. Észrevétlenül átment a templomba s ott letörölgetett, a kialudt örökmécsest meggyújtotta s gondoskodott az oltárterítők tisztaságáról. Kimosta, ha pedig nagyon kopottak voltak, újakkal cserélte fel azokat. Kertjének legszebb virágait szedte le, hogy az oltárt díszítsék velük. Gyakran ő maga frissítette fel az oltáron a virágokat, hogy ne hervadjanak el olyan hamar. Azt akarta, hogy a legméltóságosabb Oltáriszentség körül mindig a legnagyobb tisztaság, rend és fény uralkodjék, hisz ez a legkevesebb, amit viszonzásul adhatunk neki. Lelkében visszhangra találtak: Aquinói Szent Tamás szavai:

Quantum potes, tantum aude,
Quia maior omni laude,
Nec, laudare sufficis!

Ahogy bírod, akként merjed,
Nagyobb Ő, mint a dicséret,
Méltón nem dicsérheted.

Ezért szerette volna emelni az úrnapi körmenetek pompáját is. Sokat töprengett azon, hogy az úrnapi körmenet alkalmával miért nem gyújtanak gyertyát azoknak a házaknak ablakaiban, amerre a legméltóságosabb Oltáriszentséggel elhaladnak, éppúgy, mint a feltámadási körmeneten. Kiderült, hogy a hívek nagyszombaton a sötétség miatt égetik a gyertyákat, s nem a szentségi Úr Jézus iránti tiszteletből. Azért iparkodott meggyőzni a falubelieket a helytelen felfogásról ezt illetőleg; az újítást azonban senki sem akarta elkezdni. De ő nem törődve az emberek véleményével, kivilágította ablakait, noha azok nem az utcára néztek, hanem az udvarra, A jó példa így is hatott, és lassankint mások is utánozták.

Sok áldozatot hozott akkor is, mikor új templomot építettek a községben. Kifogyhatatlan volt a munkavállalásban. Otthon ő maga végzett el inkább minden munkát, csakhogy gyermekei minél többet segédkezhessenek az építés körül. Néha ezek kifáradtak a nehéz munkában és vonakodtak elmenni. Ilyenkor így buzdította őket:

„Az Istennek dolgoztok, a legnagyobb Úrnak tesztek szolgálatot.”

Így annyira fellelkesültek, hogy újra nagy kedvvel mentek neki a munkának. A jó Isten megengedte, hogy az új templom felszentelését megérhette. Alig tudott betelni szépségével. Örült szíve-lelke, hogy az Úrnak méltó hajlékot építettek.

Szívesen adakozott templomépítési célokra, hogy ezzel is kimutassa háláját a szentségi Úr Jézusnak közöttünk való maradásáért.

Életének középpontja a szentmiseáldozat volt, melyet saját hibájából egy nap sem mulasztott el. Hogy mennyire becsülte a vérnélküli Áldozatot, kitűnik abból is, hogy ha több munka torlódott össze, pl. kenyérsütéskor, képes volt éjjel 2 órakor is felkelni, csakhogy a szentmisén résztvehessen. Tudta, hogy az ember legméltóbb módon csak a szentmisében hódolhat az isteni Fölségnek. Itt a Megváltó nekünk adja életének és szenvedésének végtelen érdemeit, hogy azokat nyújtsuk át a mennyei Atyának mint a legtökéletesebb imádó, hálaadó, engesztelő és kérő áldozatot. Valóban, nem lehet felmérni emberi mértékkel azt a dicsőítést, engesztelést, amit az örök Főpap mutat be helyettünk, és nem adhatunk kedvesebb hálaáldozatot Istennek, mint egyszülött Fiának kereszthalálát. A szentmisében jogosan számíthatunk kérésünk meghallgatására, hiszen az isteni Bárány a közbenjárónk.

A szentmiséből éppen ezért végtelen sok kegyelem és áldás árad a résztvevőkre. Itt istenülnek át a kenyérrel és borral a mi életáldozataink, örömeink és szenvedéseink, amelyeket a paténára helyezünk. Így jön létre a szentmisében a legszorosabb egyesülés Krisztus és a lélek között. A szentmise kihat tehát egész életünkre, minden cselekedetünkre, átalakítja és megneemesíti azokat.

Édesanyánk Krisztus áldozatából merített erőt a keresztek elviseléséhez is. Gyengének érezte magát azon a napon, sőt előre félt tőle, amelyiken valamilyen ok miatt nem hallgathatott szentmisét. Ilyenkor legalább lélekben kapcsolódott bele a szentáldozatba. Az Úrfelmutatást jelző harangszóra megállt munkájában, ha tehetett, le is térdelt és alázatos lélekkel mondta el imáját:

„Édes Jézus, Neked élek, édes Jézus, Neked halok, Tied vagyok életemben s halálomban. Amen.”

A két Úrfelmutatás között a következő fohászt szerette imádkozni:

„Uram Jézus Krisztus, ki irántunk való szeretetből meghaltál a kereszten, légy irgalmas nekünk, szegény bűnösöknek most és halálunk óráján. Amen.”

Szentmiséről hazamenet ezekkel a szavakkal köszöntötte családját:

„Legyen részetek a szentmise kegyelmeiben!”

Azt akarta, hogy családjából köznapokon is mindig legyen jelen valaki a szentmisén, aki az otthonmaradottak részére elhozza az Úr Jézus áldását. Igen nagyra becsülte a papi áldást, mivel jól tudta, hogy ez az Istentől megerősített áldás. Hacsak lehetett, sohasem ment egymaga a templomba, hanem gyermekei közül is, akit csak tudott, magával vitt. A jó Isten azzal is megjutalmazta a szentmiséért égő buzgóságát, hogy még holtan is résztvehetett az érte mondott gyászmisén. A falu plébánosa megengedte, hogy Requiemre a templomban ravatalozhassuk fel, és közvetlenül a szentmise után kísérhessük ki utolsó útjára a temetőbe.

A szentmise azonban csak akkor lesz igazán a mi áldozatunk, ha mi is belekapcsolódunk a szentáldozás által. Hiába van mégoly szép templom is, az Úr Jézus többre vágyik: emberszívek templomára. Lelkünket díszítsük fel Számára, ezt a házat készítsük el!

Édesanyánk a szentmisén mindennap magához vette az Úr Jézus szent Testét. Mennyi elfogultsággal és gáncsoskodással kellett e miatt megküzdenie. A gyakori, különösen pedig a mindennapi szentáldozás akkoriban még idegen volt a hívek előtt. Hiszen nemrég jelent meg X. Pius pápa körlevele, amely a nagy öröm és helyeslés mellett még egyházi körökben is sok bírálgatásra talált.

A kis faluban csak két napi áldozó volt. Nagy szóbeszéd tárgya lett, mikor édesanyánk is közéjük állott. Akkoriban a falusi emberek megelégedtek a karácsonyi és húsvéti szentáldozással. Ezt el is végezték szépen, de a gyakori szentáldozást nemcsak merészségnek és bizonyos értelemben tiszteletlenségnek tartották, hanem beteges tünetnek is. Ő, átkozott, hideg janzenizmus, mely megölte az őskereszténység eucharisztikus életét! De nehéz volt letörni.

Még édesapánk is ellene volt kezdetben, mintha szégyellte volna a dolgot. Szeretett volna a falu nyelvétől megszabadulni. Nem csoda, hisz még gyermekeit is megjegyzéssel illették az utcán. Iskolatársaik gyakran utánuk kiáltották:

„Milyen szentes anyátok van nektek!”

Mi gyermekek persze még kevésbé értettük meg a szentáldozás mérhetetlen értékét, azért mi is szemrehányást tettünk édesanyánknak:

„Miért áldozik mindennap? Mások sem teszik! Minket is kicsúfolnak miatta.”

Sajnos, falun az egyik hatalom a falu szája, a közvélemény. Akit egyszer az kikezdi, azt ki is végzi. Édesanyánk azonban nem engedett. Rendkívül sok küzdelmébe került, míg végre édesapánkat és egész családját sikerült megnyernie meggyőződésének, másokkal pedig nem törődött.

„Az emberek mondjanak, amit akarnak, én a szentáldozástól el nem maradok!”

Lassankint aztán megtört a jég és egyre többen követték példáját a gyakori szentáldozásban.

Édesanyánk megértette a szentáldozás mérhetetlen értékét, mert gyakran átgondolta Aquinói Szent Tamás imáját:

„A szentáldozás a hit erős fegyvere és jókívánságaink őrző pajzsa. Bűneink kiirtója, gonosz indulataink és kívánságaink kigyomlálója, a szeretet, a türelem, az alázatosság, engedelmesség és minden erény gyarapítója. Minden látható és láthatatlan ellenségünk ellen bátorságos oltalmunk, minden testi-lelki indulatunk és háborúságunk tökéletes lecsendesítője, az egy igaz Istenhez való erős ragaszkodásunk; e világból való kimúlásunk óráján bátorságunk és örök Célunkhoz vezérlő Kalauzunk.”

Érezte, mennyire szüksége van erre a szent Forrásra. „Magamban olyan gyenge vagyok, de az Úr Jézussal egyesülve nem félek senkitől és semmitől!” – mondotta.

Bár sok munkája nem engedte, hogy hosszabb hálaadást végezzen a templomban, de mi észrevettük rajta, hogy egész nap összeszedett volt és együtt maradt isteni Vendégével.

Szíve így a szentségi Úr Jézus állandó lakóhelye lett, és a lelkek Mestere akadály nélkül alakíthatta azt.

A harmadik forrás: Jézus szentséges Szíve

Édesanyánknak küzdelmes életében a szentséges Szív volt bizalmasa, útbaigazítója, vigasztalója, tanítómestere és ereje. Az isteni Szívben, a minden erény mélységében, az életszentség forrásában, a jósággal és szeretettel teljes Szívben valóban a legjobb tanítóra, a legszeretőbb barátira, a legtündöklőbb példaképre és a legnagyobb erőforrásra akadt.

Édesanyánk lelki életének legjellegzetesebb s egyben legkedvesebb vonása a szent Szívnek egészen bensőséges tisztelete. Lelkét egyrészt megragadta Jézus szentséges Szívének minden emberi gondolkodást és mértéket felülmúló szeretete, mellyel az embereknek segítségére siet, hogy őket a sátán uralma alól kiszabadítsa. Ő maga mondta Alacoque Szent Margitnak:

„Isteni Szívem annyira szerette az embereket, hogy semmit sem kímélt és a végsőig kimerítette és felemésztette önmagát, hogy szeretetét bizonyítsa.”

Másrészt megrendítette, viszonz szeretetre és engesztelésre indította az Úr Jézus panasza:

„Az emberek hálátlansága érzékenyebben sújt minden egyébnél, mit a passió egész ideje alatt elszenvedtem. Szeretetem szentségében a legtöbb embertől nem kapok egyebet, mint hálátlanságot, megvetést, tiszteletlenséget, szentségtörést és hidegséget, mellyel szeretetemet viszonzozzák. Legalább te szerezd meg nekem azt az örömet, hogy annyira, amennyire képes vagy rá, hálátlanságukat elfeledtesd velem.”

Édesanyánk megérezte, hogy Alacoque Szent Margiton keresztül őhöz is intézi a Szent Szív ezeket a szavakat. Ezért lett Jézus szentséges Szívének hűséges tisztelője és e tiszteletnek fáradhatatlan apostola. Beiratkozott a Jézus Szíve Szövetségbe, amely a kis községben több tagot számlált. Később a Jézus Szíve Tiszteletőrségnek is tagja lett, és különösen ennek a társulatnak a szelleme és módszere mélyítette el tiszteletét a Szent Szív iránt. A társulat megköveteli tagjaitól, hogy Jézus Szívét engeszteljék a maguk és mások bűneiért. Ezt a célt szolgálják az imaórák, amelyeket a társulat tagjai mindennap meghatározott időben végeznek. Édesanyánk reggel 5 órakor tartotta meg engesztelő imaóráját. Azért választotta a korai órát, hogy inkább a pihenésből vegyen el időt, mint a kötelességteljesítésből. Ha nyáron már ebben az időben munkáját végezte, félbeszakította azt néhány percre, odatért a Szent Szív képe elé, és elvégezte felajánló imáját:

„Isteni Megváltóm, szeretetreméltó Jézus, felajánlom Neked ezt az őrségi órát, mely alatt Téged különösen akarlak szeretni, dicsőíteni és Szent Szívedet vigasztalni. Fogadd ezért minden gondolatomat, szavamat, cselekedetemet és szenvedésemet, különösen pedig fogadd el szívemet, melyet Neked feltétlenül átadok esdve, kérve, hogy szereteted tüzében tetszésed szerint átalakítsd azt.”

A tagoknak úgy kell ezt az imádási órát eltölteniök, hogy alatta egyesülve maradjanak az Úr Jézussal, anélkül azonban, hogy rendes napi foglalkozásukat elhagynák. Édesanyánk

bámulatatos érzékkel tudta összeegyeztetni e kettőt. Ez alatt az óra alatt különösen összeszedett volt, keveset beszélt, minden képességét az engesztelés minél bensőségesebb átélésébe állította bele. De munkáját is igen lelkiismeretesen és pontosan végezte, hiszen azt is engesztelésül ajánlotta fel a Szent Szívnek, így nem akadályozta imádságos elmélyedésében.

A társulat másik előírása az elsöpénteki szentgyónás és engesztelő szentáldozás. Édesanyánk nem érte be ezzel, hanem hogy minél több jóvátételt tudjon felajánlani az isteni Szívnek, mindennapos áldozóvá lett. Nem törődött a sok megjegyzéssel, gúnyolódással, ami ezért osztályrészéül jutott, hiszen ez mind alkalmas volt arra, hogy az Üdvözítő szent Szívét engesztelje.

A szentséges Szív tisztelete édesanyánknál nem maradt csupán külsőséges ájtatosság, hanem a keresztény tökéletességre tanító iskola lett. Hiszen az Úr Jézus megígérte, hogy Szívének követésében a buzgó lelkek még nagyobb tökéletességre emelkednek. Alacoque Szent Margit írja lelkiatyjának:

„Az áldás és kegyelemkincsek, melyeket ez a Szent Szív magában foglal, végtelenek. A lelki életben egyetlen ájtatosságot sem ismerek, mely annyira alkalmas volna, hogy rövid idő alatt a lelket a legmagasabb tökéletességre emelje és megízleltesse vele az igazi édességet, melyet Jézus Krisztus szolgálatában találunk.”

Mi gyermekek csak azt láttuk, hogy édesanyánk más, mint a többi asszony. Olyan szelíd, türelmes, megbocsátó, hallgató. Igen, Jézus Szívének teljességéből merített. Ezt a békétűrő és nagyírgalmasságú Szívet, ezt a mindhalálíg engedelmes Szívet mintázta egész életében.

Jézus szentséges Szívének tisztelete egészen betöltötte lelkét. De nem akarta, hogy ez elzárt és kamatozatlanul hagyott kincs maradjon, hanem szívvel-lélekkel arra törekedett, hogy az isteni Szív jóságának, szeretetének és kegyelmének fényével beragyogja családjá életét is. Lassankint megismertette és megkedveltette a Jézus Szíve-tiszteletet férjével és gyermekeivel. Majd felajánlotta magát és egész családját Jézus szentséges Szívének, Így lett Jézus Szíve a mi kis családjunk királya és legjobb barátja. A trónraemelés külső kifejezésekként a Szent Szív képe került a lakás legszebb helyére. Ettől kezdve ez a hely volt a házi szentély, kis családjunk oltára, az élő Jézus jelenlétének szent helye. Itt zajlott le a család minden fontos ügye. Innen indult a kis közösség apraja-nagyja munkára. Itt végeztük közös imáinkat, ide vittük örömeinket, bánatunkat. Jézus Szívétől kértük, hogy áldja meg minden vállalkozásunkat, minden munkánkat, segítsen gondjainkban, szenvedéseinkben. A mindenkit megértő isteni Jóbarát hányszor adott itt vigaszt szegény szenvedő édesanyánknak! Itt merített erőt a szenvedések elviselésére.

Édesanyánk tudta, hogy az Úr Jézus nem azt ígérte Szent Szíve tisztelőinek, hogy leveszi vállaikról a keresztet, hanem megvigasztalja őket szenvedéseikben.

Kedves szokása volt édesanyánknak, hogy mielőtt hosszabb útra indultunk vagy hosszabb időre távoztunk a szülői házból, odavezetett bennünket a házioltár elé és Jézus szentséges Szívének különös oltalmába ajánlott bennünket.

Minden pénteken este közös ájtatosságot tartottunk Jézus Szíve tiszteletére. Ezen az ájtatosságon az aratási időt kivéve együtt volt a család minden tagja. A gyermekek pénteken este nem is próbáltak lefeküdni addig, míg ezt az ájtatosságot el nem végezték. Édesapánk néha csak későbbben tudott bejönni a lakásba, mert a gazdaságban bizony sokáig tartott az estéli munka. A kicsinyek ilyenkor már álmosak voltak, szerettek volna lefeküdni. Kikimentek édesapjukért a gazdasági udvarba és kérték, jöjjön már be, hogy imádkozhassanak. Édesapánk is annyira megszerette ezt az ájtatosságot, hogy sokszor ő maga figyelmeztette a családot:

„Az imát még nem végeztük el!”

Ennek az ájtatosságnak a tartalmát mindig ahhoz szabta édesanyánk, hogy mennyire voltak elfoglalva a családtagok. Állandóan szerepelt a Jézus Szíve-litánia és a nagyígéret alapján összeállított ima.

De ne mulasszuk el az alkalmat, hogy mi is részt ne vegyünk ezen a péntek esti családi ájtatosságon. Ritkán van ilyen kedves élményben részünk manapság, amikor mindig csak a családok széthullásáról, hitvesi hűtlenségről hallunk. Lássuk, hogy Jézus szentséges Szíve, minden szív királya és központja, milyen szeretetet, békét, derűt, megértést és megelégedettséget teremt azokban a családokban, ahol szent Szíve képét kifüggesztik és törvényei szerint élnek.

Látogassunk hát el ebbe a kis családi szentélybe! Jézus szentséges Szívének képe jóságosan és biztatóan ragyog a kis olajmécses fényében. Előtte munkában megtörődött férfi, családapája, 6 gyermek eltartásának és felneveltetésének gondja a vállán. Idehozza gondjait, nehézségeit. Itt megpihen és zaklatott szíve megbékül. Az édesanya egyszerű falusi asszony. Az élet nem tartogat számára rózsákat, de nem is kívánczik élvezetek, szórakozások után. Önmagát már régen elfeledte. Mindene hitvestársa és 7 lelkéből sarjadzott élet, kik közül egy már az Örökkévalóságból tekint vissza. Itt térdel most a 6 gyermek is, akikre még vár az élet ezer örömeivel, szenvedéseivel, kísértéseivel. Mind itt vannak, hogy hódoljanak családjuk Királya és Barátja előtt, hogy áldását és kegyelmeit kérjék. Felhangzik az ima:

„Emlékezzél meg, ó Jézus legédesebb Szíve mindarról, amit megváltásunkra tettél és szenvedtél és ne hagyj elveszni minket. Emlékezzél meg irántunk való örök szeretetedről és ne fordulj el tőlünk, midőn nyomorúságainkkal terhelve Hozzád jövünk. Könyörülj gyöngeségeinken a bajok miatt, amelyek környeznek, a veszélyek miatt, amelyek sóhajtásra készítenek bennünket. Teljes bizalommal és szeretettel jövünk Hozzád, ó legjobb Atyánk, legédesebb, legrésztvevőbb Barátunk Szíve. Fogadj be minket szeretetedbe, engedd tapasztalnunk atyai jóságodat és irgalmadat. Légy közbenjárónk Atyádnál és drága szent Véred érdemeiért adj erőt gyengeségeinkben, vigasztalást szenvedéseinkben és a kegyelmet, hogy Téged minél jobban szerethessünk és bírassunk az időben és az Örökkévalóságban. Amen.”

Utána a litánia megszólításaival és könyörgéseivel esedeznek az isteni Szívhez, mely gazdag mindazokhoz, akik Hozzá folyamodnak.

Végül a Jézus Szíve ígéretei alapján összeállított ima következik, mely édesanyánknak és egész családunknak egyik legkedvesebb imádsága lett:

„Leborulva Előtted, ó Jézus szent Szíve, imádunk, áldunk és dicsérünk Téged. Hálát adunk neked számtalan jótéteményedért, eleget akarunk tenni vétkeinkért és szent Szíved szeretetének szenteljük magunkat.

Nagylelkű ígéreteidre hivatkozva, ó kegyes Szív, feltétlen bizalommal könyörgünk Hozzád.

Jézus szent Szíve, add meg mindnyájunknak az állapotunkhoz szükséges kegyelmet,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, adj békét családuknak,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, légy fájdalmunkban enyhülésünk, szenvedésünkben vigasztalásunk,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, légy biztos menedékünk életünkben, de főképp halálunk óráján,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, áldd meg minden dolgunkat, vállalatunkat,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, találják Benned a bűnösök az irgalmasság kimeríthetetlen tengerét,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, gyullaszd buzgóságra a lanyhákat,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, vezesd a buzgó lelkeket még nagyobb tökéletességre,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, áldd meg és oltalmazd a házakat, melyekben Szent Szíved képét különös tiszteletben tartják,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, segítsd a lelkek üdvén fáradozókat oly hathatós kegyelemmel, hogy a legmegátalkodottabb szíveket is megindíthassák és megtéríthessék,
amint megígérted!

Ó, édes Jézus, vésd imádandó Szívedbe mindazok nevét, akik ezen ájtatosságot terjesztik,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, add meg mindazoknak a végső állhatatosság kegyelmét, akik 9 egymásután következő hónap elsöpéntekén megáldoznak és ne engeddd, hogy szentségek nélkül múltjanak ki. Légy haláluk óráján biztos menedékük,
amint megígérted!

Jézus szent Szíve, légy szeretetünk egyedüli tárgya, életünk oltalma, gyarlóságunk támasza, vétkeink kiengesztelője, üdvösségünk biztosítója és halálunk óráján biztos menedékünk.

Ó, szerető Szív, beléd helyezem minden bizalmamat. Gyöngeségem miatt ugyan mindentől félhetek, de jóságodtól remélek is mindent. Amen.”

Üdvözítőnknek bizonyára kedve tellett ebben a közös hódolatban, a bizalom és szeretet megnyilatkozásában, aminthogy számtalanszor meg is mutatta, hogy ott élt ebben a kis otthonban kegyelmével és vigasztalásával.

Télen még Jézus Szíve olvasóját is elimádkoztuk ez alkalommal. Édesanyánk már kívülről tudta mindezen imákat. Nem csoda, hiszen annyiszor elimádkozta. Nemcsak péntek este, hanem fontosabb dolgai előtt is elvégezte azokat.

Legmeghatóbb volt, amikor közvetlenül operációja előtt magához vonta az ágya mellett álló apáca leányát és a halál előérzetében utoljára elmondta vele kedves imádságát.

Az ő jelenlétében mégegyszer akkor mondtuk el, mikor már halott volt. Mielőtt holttestét kivitték volna a házból, mivel búcsúzhattunk volna mással, mint azzal, hogy elmondtuk legkedvesebb imáját, a Jézus Szíve ígéreteiről szóló imát. A fájdalomtól lesújtva meg-megakadtunk az imaszövegben és most is, mint annyiszor életében, ránéztünk és tőle vártuk, hogy kisegítsen bennünket; de drága ajka már nem nyílt szólásra.

Apostolkodása a Szent Szív érdekében

Jézus azt kéri övéitől, hogy Szent Szívének tiszteletét mások között is terjesszék. Alacoque Szent Margit leveleiben olvashatjuk:

„Annyira szeretné ez eszköz által megalapítani szeretetének uralmát a szívekben, hogy nagy jutalmat ígér mindazoknak, akik uralma megalapításán dolgoznak.”

A harmadik nagy kinyilatkoztatásban ezt mondja:

„Én megígérem neked, hogy Szívem isteni szeretetének áldásait bőségesen árasztja ki mindazokra, akik e tiszteletet megadják Neki és azon iparkodnak, hogy azt mások is megadják.”

Édesanyánk éppen azért, mert annyira megértette a Jézus Szíve-tisztelet lényegét és mert annyira közel férközött ez az ájtatosság szívéhez, minden erejével azon fáradozott, hogy mások is megismerjék, megszeressék, tiszteljék és engeszteljék a szentséges Szívet. Apostoli lelkületét mintegy előre jelezte a következő kis esemény:

Alig volt néhány évig férje házában, amikor ennek szülei új házat építettek. A ház homlokzatán levő kis fülkében – valószínűleg már édesanyánk kívánságára – Jézus Szívének a szobrát helyezték el. Akkor még nem tudta, hogy ez a ház a Szent Szívnek kedves otthona lesz. De az Úr Jézus mintha előre megjelölte volna azt a házat, ahol szeretetének uralmát

megalapítja kis családjában és ahol édesanyákon keresztül szentséges Szívének tisztelete másokra is kiárad.

Beszélgésben kereste az alkalmat, hogy Jézus Szíve tiszteletére terelődjen a szó. Annyi meggyőződéssel ecsetelte az isteni Szívnek irántunk tanúsított jóságát, hogy szavai nagy hatást gyakoroltak mindazokra, akik hallották.

„Jézus mérhetetlenül szeret bennünket, de panaszkodik, hogy mi csak hálátlansággal, közömbösséggel, nemtörődömséggel fizetünk Neki. Elpusztíthatna bennünket megsértett isteni fenségében, eltiporhatna mint a férget, bűneink miatt felingerelt haragjában, de Ő most is csak szeretetét kínálja. Ajtónk előtt áll, bebocsátást kér hozzánk. Nyissuk ki szívünket, adjunk Neki szállást és szeressük, míg nem késő.”

Jézus Szívének ígéreteiről sokszor beszélt azoknak, akikkel érintkezésbe jutott. Meggyőzte őket azoknak megbecsülhetetlen értékéről. Különösen felhívta figyelmüket a nagyígéretekre és annak csodálatos kegyelmére, a végső állhatatosság nagy áldására. Sokakat rábeszél arra is, hogy tartsák a nagykilencedet és Jézus szentséges Szívének ünnepén végezzenek engesztelő szentáldozást. Nagy volt a boldogsága, amikor azt látta, hogy évről-évre mind többen járulnak a kis faluban ezeken a napokon az Úr asztalához. A kórházban alig volt néhány napig, máris megtanította beteg társait a Jézus Szíve-tiszteletre.

Meghonosította a községben a júniusi Jézus Szíve-ajátosságokat is. Ezeket az ő vezetése mellett tartották a hívek. Hogy e miatt senki kötelességét el ne mulassza, a késő esti órákra tette azt. Kezdetben csak néhány Jézus Szíve-tisztelő vett részt rajtuk, de a következő években nemhogy lankadt volna a buzgóság, hanem mindig többen és többen gyűltek össze engesztelni az isteni Szívet. Még férfiak is szép számmal jöttek össze.

Buzdította ismerőseit Jézus szentséges Szíve ünnepének (Úrnap nyolcada utáni péntek) minél bensőségesebb megünneplésére. Az engesztelő szentáldozáson kívül arra is kérte őket, hogy amennyire a körülmények megengedik, tartsanak munkaszünetet az Úr Jézus kívánsága szerint. A Jézus Szíve-tisztelet terjesztését szolgáló „A Szív” újságot szívesen olvasgatta és odakölcönözte másoknak is, hogy lelki épülésükre szolgáljon. Az olvasottakat mélyen szívébe véste és alkalomadtán beleszötte a társalgásba. Egy-egy példát fel-felhozott belőle okulásul.

Jézus szentséges Szíve, az Élő Vizek Forrása, csakugyan az élet vizét fakasztotta számára. Bátorsága és oltalma lett. Elénekelhette ő is a Szent Szív jóságos védelmében:

Az Úr az én pásztorom,
Semmi sem hiányzik énnekem,
Legelőhelyen megpihentet,
Üdítő víz mellé vezet.
Helyes ösvényekre vezérel,
Önnön nevének kedvéért,

Járjak bár a halál árnyékában,
Nem félek semmi bajtól sem,
Mert Te velem vagy,
Vessződ és pásztorbotod
Megvigasztal engem,
Asztalt terítesz számomra
Azok előtt, akik szorongatnak engem.
Olajjal kened meg fejemet
S mily pompás az én üdítő kelyhem!

Valóban, irgalmasságod velem jár
Életem minden napján. (Zsolt 22)

Mennyire igaza van a 20. század szerzette Jézus Szíve-prefációnak, amely azt mondja:
„Ez a megnyitott Szív az isteni bőség és kegyelem patakjait árasztja reánk; e Szív, mely soha meg nem szűnt szeretettől lángolni irántunk, a buzgó lelkek nyugóhelye.”

Igen! Édesanyánknak valóban otthona és nyugóhelye volt.

A negyedik forrás: a Boldogságos Szűz és a szentek tisztelete

Édesanyánkat ki érthette volna meg jobban, mint az a másik Asszony, akinek szívét hét tör verte át. Mint tudjuk, édesanyját korán elveszítette és helyette minden kis árva jószágos Édesanyja fogadta anyai oltalmának védő palástja alá.

Szűz Mária! Ez a név édes volt számára, mint a csurgatott méz. Lelke senki másban nem találta meg többé az édesanyát, mint csak Őbenne. Kezébe tette hát kezét, s tudta, hogy biztos helyre tette. Igazi gyermeki szeretettel vonzódott hozzá.

Szobrát a lakás legszebb helyén üvegszekrényben őrizte. Jézus Szívének képe alatt. A kis méces, amelyet különösen szombaton és a Mária-ünnepek előestéin meggyújtott, az ő szívének szeretetlángját jelképezte.

Ennek a szobornak érdekes története volt. Így beszélt el nekünk édesanyánk nem egyszer:

„Isten segítségével eljutottam Máriacellbe. Ott tetszett meg az egyik árusnál ez a szobor. Megvettem. Boldogan szorítottam magamhoz mint legnagyobb kincsemet. Már azon gondolkodtam, hol helyezem majd el lakásomban. Közben a szoborral az angyalokhoz mentem, hogy megáldassam. Ott találkoztam egy papi civilbe öltözött emberrel. Odajött hozzám, és se szó, se beszéd, mindenáron el akarta venni tőlem a szobrot. Nagyon megijedtem és még erősebben tartottam mind a két kezemmel. Erre az idegen is erőszakoskodni kezdett és azt hangoztatta, hogy ez a szobor nem az enyém. Hiába bizonyítottam, hogy most vettem egyik árusnál ennyiért meg ennyiért. Ő azonban nem akart hinni szavaimnak. Mikor láttam, hogy ez sem használ, odaintettem azt az asszonyt, aki jelen volt a szobor vételénél, hogy ő is erősítse meg szavaim igazságát, Az idegen ember azonban még mindig kételkedett, látszott rajta, hogy nem hiszi el, amit mondok. Ekkor már keservesen sírni kezdtem és megajánlottam neki, hogy inkább még egyszer kifizetem a szobor árát, csak ne fozson meg boldogságomtól, hadd vihessem haza kis családomnak. Ezt már annyira könnyörögve és könnyezve mondtam, hogy végre meghatódott és így szólt:

„Vigye csak haza, jó asszony és áldja meg egész családját a máriacelli Szűzanya. Ragaszkodjék életében a sorscsapások között is akkora szeretettel a Boldogságos Szűzhöz, mint amilyen erővel tartotta most karjai között. Ne feledje el soha az öreg papot, aki ki akarta próbálni, hogyan szereti a Szűzanyát.”

Ez az élmény felejthetetlen maradt édesanyánk számára és az öreg pap szavai sokszor visszhangzottak lelkében.

Kifogyhatatlan volt az apró figyelmességekben, melyekkel égi Anyjának kedveskedett. A szobrot a drága csipkéekkel és hímzésekkel díszített ruhákba öltöztette, gyöngyökkel és koszorúkkal vette körül a kis üvegházat. Az élő virág sem hiányzott tavasszal és nyáron mellőle.

Szombaton szigorúan böjtölt a Szűzanya tiszteletére, sőt még főtt ételt sem evett ezen a napon. Később, mikor gyenge egészségi állapota ezt már nem engedte meg, csak a főtt ételtől és ingyenc falatoktól tartózkodott továbbra is. Mi gyermekei, sokszor szájába tettük szombati

napon a cukrot, amit neki hoztunk, mert nem tudtuk, miért nem akarja elfogadni. De rájöttünk, hogy titokban kivette és nem ette meg.

Nagyon szerette a Mária-énekeket. Munka közben hol egyiket, hol a másikat dúdolgatta. Legkedvesebb énekei: „Mondj naponként és óránként lelkem dicséreteket...” A másik pedig a Skapuláré Társulat éneke volt: „Máriához, drága Szűzanyánkhoz tisztelettel járulunk...” Ezt azért szerette annyira, mert a szent skapulárénak buzgó viselője volt. Sohasem tette le nyakáról a posztóból készült vállruhát és nagy áhítattal végezte a társulat előírt imáit.

Minden ügyében nagy bizalommal fordult égi Édesanyjához. Legkedveltebb imája az Úrangyala volt. Napjában háromszor is elimádkozta, reggel, délben, este. Az egész családot belevonta ebbe a szép szokásba. Reggel ezzel az imával kezdte a napot, hogy a Szűzanya eszközöljön ki számára erőt a napi szenvedések, keresztek elviselésére, hogy ő is megadással mondhassa: „Legyen nekem a Te igéd szerint!”

Amint már említettük, gyakran mondogatta nekünk, hogy életének legfontosabb mozzanatai az Úrangyalához kapcsolódtak. Eljegyzésekor éppen akkor húzták ujjára a gyűrűt, amikor megkondult az esti harangszó. Mikor mint új asszony, először lépte át férje házának küszöbét, mintha csak a Szűzanya biztosította volna új otthonában is pártfogásáról, újra megcsendült az Úrangyalára figyelmeztető harang szava. Haldokló férje ágya mellett is ezt imádkozta, amikor az kilehelte lelkét. Mikor a temetés után először ment ki férje sírjához, ismét felhangzott a toronyban a déli harangszó. Őt magát is a mütőasztalra a déli harangszó kísérte bátorításul.

Másik kedves imádsága a rózsafüzér volt. Nemcsak maga iratkozott be a Rózsafüzér Társulatba, de gyermekeit is korán beíratta, hogy a szentolvasót annál buzgóbban és kötelességszerűen végezzék egész életükben. A családban a téli estéken gyakran imádkozták közösen a Szűzanyának ezt a kedves imáját. Ilyenkor a látogatókat is megkérte, hogy maradjanak ott és tartsanak vele a Szent Szűz dicséretében.

Szokása volt édesanyánknak az is, hogy minden évben felkereste azokat a helyeket, melyeket a hívők áhítata vagy Isten csodálatos útmutatása a Szűzanya kegyhelyévé avatott.

Hagyományos volt családjukban a györmegyei Tét község határában fekvő Szentkút felkeresése Szűz Mária nevenapján. Mi gyermekek, már előre számlálgattuk a napokat, hogy mikor mehetünk szüleinkkel a Szűzanyához. Jónak és engedelmesnek kellett lennünk, mert különben otthon maradtunk. Nagy izgalommal vártuk a nagy napot, míg végre mégis csak megérkezett. Kora hajnalban már megélnéült a ház. Most egyiket sem kellett keltegetni, mindegyik első akart lenni a felkelésben. Türelmetlenül vártuk, hogy édesapánk kocsiba fogja a lovakat. Az apró népség ott sürgött-forgott a kocsi körül. Mindegyik attól félt, hogy az utolsó pillanatban mégis csak lemarad, azért mindenképpen biztos helyet akart magának a kocsin kiharcolni. Így alig fértünk fel, mert legtöbbször egy-egy rokonunk is velünk tartott. Így ment az egész család a Szűzanya köszöntésére.

Ezenkívül tavasszal is elzarándokolt édesanyánk Gyümölcsoltó Boldogasszony napján Győrbe, a Szűzanya vérellátott képének ünnepére. Ősszel pedig a Kiscelli Szűzanyát kereste fel gyermeki hódolata jeléül.

Nagyon kedves búcsújáráhelye volt a Bakony közelében fekvő gyönyörű csatka Szűz Mária-kegykápolna. Mindig valamilyen nagy kegyelem elnyeréséért zarándokolt ide édesanyánk.

Mint már megjegyeztük, minden gyermekének a születése előtt felkereste valamelyik búcsújáráhelyet és a Szűzanya különös oltalmába ajánlotta születendő gyermekét.

Míg egészséges volt, legtöbbször gyalog tette meg ezeket a hosszú utakat. A szent helyeken idejének legtöbb részét a templomban töltötte, más nem érdekelt. Ha mi is vele mentünk, alig tudtuk kivárni hosszú ájtatoskodását. Szoknyáját húzogattuk, hogy jöjjön már ki és vegyen búcsúfiát.

Legmélyebb hatást azonban a nagy máriacelli zarándoklat gyakorolta rá. Alig tudott betelni az ott látottakkal. Hányszor elmesélte azokat nekünk! Mindig megilletődve és csodálattal hallgattuk az asszony történetét, aki vérző szívét vitte Szűz Máriának. Sok legendát mondott el, melyek ehhez a szent helyhez fűződtek. Százszor is elmeséltettük vele őket, pedig mindig le kellett vonnunk a tanulságot belőlük. Gyermeki képzeletünket nem hagyta nyugton a sok szép történet és önkénytelenül is a lelkünkbe vésődött Szent Bernát imája: Sohasem lehetett hallani, hogy valaki gyámoltalanul magára maradt volna, aki oltalmadat kérte és pártfogásodért Hozzád folyamodott...

Édesanyánknak az volt a szíve vágya, hogy minden gyermekét elviszi egyszer a máriacelli Szűzanyához. Ezt a tervét azonban a háború és az utána következő utazási nehézségek megghiúsították.

Nagy tisztelője volt édesanyánk Szent Annának, a Boldogságos Szűz Mária édesanyjának is. Sokszor felmutatott a falon függő Szent Anna-képre, melyen a kis Szűz Mária figyelemmel hallgatja édesanyja tanítását. A Szentnek a szomszéd községben fekvő kápolnájához nemcsak egyszer, a névünnepeén zarándokolt el, hanem nyári vasárnap délutánokon is többször fel-felkerekedett, hogy ott imádkozzék. Legtöbbször egyedül ment, vagy amikor gyermekei már nagyobbak lettek, azok közül is elvitt egyet-kettőt magával. Útközben a rózsafüzért imádkozták vagy Szent Anna életéről beszélgettek. Szokásban volt ezen a helyen, hogy Szent Anna örömnepén, a szeplőtelen Szűz születése előnapján éjjel tartották az ájtatosságokat. Édesanyánkat is gyakran ott találjuk az éjjeli búcsúok között. Az egész éjszakát imádságban töltötte s reggelre már ismét a kötelességteljesítés porondján találjuk őt.

A szentek közül leginkább Szent Józsefet, Szent Teréziát és Assisi Szent Ferencet tisztelte. Szent Józsefet mint a tisztaság és rejtett élet példaképét állította maga elé.

Szent Teréziától azt kérte, hogy eszközölje ki gyermekei számára a szerzetesi hivatás kegyelmét. Gyakran beszélt övéinek Szent Terézia lángoló istenszeretetéről. Szívsebzését csodálattal hallgattuk.

Assisi Szent Ferentől megtanulta a szent szegénységet, a földi dolgok megvetését és Krisztus keresztjének szeretését. Vágyott belépni Szent Ferenc harmadrendjébe; már lépéseket is tett ennek érdekében, de a halál megakadályozta őt végrehajtásában.

Önmaga helyett hármat – A legnagyobb csapás – A gyönyörű nap

Nem hiába imádkozott azért, hogy a jó Isten adja meg gyermekeinek a papi és szerzetesi hivatás kegyelmét, nem hiába volt ebben legfőbb szószólója a Szűzanya és Szent Terézia, a kért kegyelem nemsokára jelentkezett. A jó mag, melyet gyermekei lelkébe elültetett és amelyet imádságaival öntözgetett, kicsírázott és Isten kegyelmének napsugarától bontogatni kezdte a hajtás zsenge leveleit. Képzhetjük, milyen örömmel köszöntötte ezt, hiszen életének legszebb álmát látta teljesezésbe indulni. Féltő gonddal ápolta a jelentkező hajlamot, mely a szerzetesi hivatás felé irányította gyermekeinek fogékony lelkét.

Harmadik gyermeke, a kis Ilonka, alig 5-6 éves, máris élénk figyelemmel kíséri a községben élő apácajelöltek minden mozdulatát. Édesanyja megmagyarázza neki, hogy ezekből a jelöltekből kedves nővérek lesznek, akik egész életüket a jó Istennek szentelik.

„Akkor én is kedves nővér leszek!” – jelentette ki a kisleány határozott hangon.

Ettől az időtől kezdve folyton arra kérte édesanyját, meséljen neki a zárdai életről. S vajon ki tudott volna szebben és vonzóbban beszélni erről, s ki tudta volna a kisleányt jobban megerősíteni csírázó hivatásában, mint az az édesanya, aki előtt olyan eszményi magaslaton

állott a szerzetesi élet, kinek minden vágya az volt valamikor, hogy Istennek szentelje magát egészen.

A kis Ilonka édesanyjának szavait igazolva látta a jelöltek példáján is. Földre szállott angyalokat látott bennük. Nagyon tetszett neki ezeknek szerény viselkedése, imádságos lelkülete és mindenben igyekezett utánozni őket. Ő is úgy tette össze a kezét, ahogyan tőlük látta. Úgy ment az utcán, olyan fegyelmezetten, ahogyan azok. Olyan összeszedetten iparkodott a templomban térdelni, ahogyan eszményképei tették.

Édesanyánk boldog volt, mert régi vágyát látta megvalósulni gyermekében. Ha a községben apácák jártak alamiznagyűjtés végett, örömmel mutatta be nekik kisleányát mint jövődi társnőjüket. A kis Ilonkával együtt alig várta az időt, amikor felvételét kérheti a zárdába. Még csak III. elemibe járt a kicsike, máris érdeklődött paprokona révén a zárdában felvétele ügyében. A válasz mi más lehetett, mint az, hogy a kisleány maradjon csak még otthon, nőjön még nagyobbra s azután jelentkezék ismét felvételre.

Ez az idő is elérkezett s nem volt akkor boldogabb anya nálánál. Sietve vitte el leánykáját Sopronba, az Isteni Megváltó Leányainak Anyaházába, hogy kérje a felvételt részére. A jó nővérek szívesen fogadták őket, de kérésüket most sem teljesíthették a kisleány gyenge szervezete miatt. Azt ajánlották, hogy még egy évig maradjon szüleinél. Édesanyánk is helyeselte az előjárók tanácsát, de nem így a kisleány. Ő mindjárt ott szeretett volna maradni. Sírva borult a zárdá falához és alig lehetett onnan elmozdítani. Neki nagyon hosszúnak tűnt fel az egy esztendő.

Édesanyja vele együtt szenvedett, mert hiszen neki is fájt, hogy a kisleány hivatása elé akadály gördült, de minden igyekezetével azon volt, hogy megnyugtassa a síró gyermeket.

„Ne búsulj, kisleányom, jövőre már egész biztosan sikerül a felvételed!”

Most még forróbban ostromolta naponta az ég Urát, hogy kis Ilonkájának hő vágya minél előbb teljesülhessen. Ez egy év múlva csakugyan meg is történt.

A szerzetesi hivatás követése azonban magasabb iskoláztatást követelt, ami a szegényebb anyagi körülmények között élő szülőktől nagy áldozatot kívánt. De mennyi örömmel vállalt édesanyánk minden terhet, csak hogy eleget tudjon tenni leánya hivatásának követéséhez szükséges követelményeknek. Félretette saját igényeit, sokszor a legszükségesebb dolgokról mondott le, megkettőzte munkateljesítményét. Az előírt kelengyét boldog gonddal készítgette. A nővéreknek is feltűnt az a nagy gondosság, amelyet a kis jelölt ruhái elárultak. Meg is jegyezte az egyik kedves nővér:

„Nagy néni, maga úgy felruházta a kisleányát, mint egy kis menyasszonyt.”

Mikor elbúcsúzott szeretett gyermekétől, áldozatának zsengejétől, ő is átérezte a lemondás nagyságát, de nem engedett saját szíve érzelmeinek, hanem gyengeségén erőt véve próbálta megerősíteni kisleányát hivatása követésével járó apró kereszték és kísértések elviselésére. Gyermeké még most is meghatódottan gondol azokra a percekre, amikor első ízben vitték be szülei a csornai zárdába. Így beszéli el a nagy utat:

„Kocsin mentünk, Édesanyám maga mellé ültetett. Karjával átfonta vállamat és beszélt nekem azokról a nehézségekről, amelyek a zárdai élet örömei mellett különösen most kezdetben reám várnak. Beszélt a fellépő honvágyról, amely sokszor szárnyát szegi a szent hivatásnak. Az apró kis megaláztatásokról, amelyekkel kipróbálják a jelöltet. A különféle természetű társakhoz való alkalmazkodás áldozatairól. A táplálkozásban és sok mindenben előadódó kis lemondásokról stb.”

„Kisleányom, ne feledd el, otthon is találkozónál ezekkel a nehézségekkel és később az életben még több is várna rád.”

Bátorításul és biztatásul elém tárta a zárdai élet örömeit is.

„Istent jobban dicsőítheted a zárdában, mint kint a világban, mert ott az ima elvégzésére megvan a határozott idő. Egy fedél alatt lakhatol az Úr Jézussal. A világi zürzavar helyett csend és béke honol a kolostorban, amely a lelket a jó Istenhez emeli. Szerető társak vesznek

körül, akik megosztják veled örömeidet, bánataidat. Lelked üdvösségét jobban biztosíthatod, mint a világban, mert a zárdában minden a lélek javát és lelki előmenetelét szolgálja.”

Sokat imádkozott gyermeke számára az állhatatosság kegyelméért, hogy szent hivatásában mindvégig kitarson.

Alighogy egyik gyermeke kirepült a családi fészekből, a jó Isten már a másik gyermekét is kiválasztotta. A kis Lajosban is mutatkoztak a szent hivatás jelei. Legkedvesebb játéka az oltárkészítés és a misézés. Esténként, amikor már befejezték a munkát, odaült édesanyja lábához és újra meg újra elmondatta vele az ő papi hivatásával kapcsolatos álmát. Tágranyílt szemmel nézte édesanyját és izgatottan várta az elbeszélés megkezdését:

„Kisfiam, alighogy megszületél, elszunnyadtam. Úgy tűnt fel, mintha Máriacellben lettem volna, az én kedves búcsújáróhelyemen. A Szűzanya oltáránál három fiatal papot láttam. Az egyik első szentmiséjét mutatta be az Úrnak, a másik kettő segédkezett. Nagyon ismerősöknek találtam őket és szerettem volna közelebből megnézni, hogy kik azok. Valami azonban visszatartott, nem mertem feléjük közeledni. Erre úgy láttam, hogy az oltár felett levő Szűzanya-szobor megelevenedik és ujjával maga felé intett. Megbátorodtam és odamentem. De most sem ismertem meg a papokat, azért megkérdeztem a Szűzanyát, hogy kik azok. A Szűzanya a miséző papra mutatott és így szólt:

»Ez a te fiad!«

Erre felébredtem.” (Az álom később szinte szóról-szóra valórávált, mert abban az évben, mikor fiát pappá szentelték, az illető egyházmegyében csak három újmisést volt.)

A Szűzanyának ez a jövőt felderítő útmutatása is erősítette a gyermekben hivatását, de azért a jó édesanya nem mulasztotta el a többi eszköz felhasználását sem, hogy fia hivatása megszilárduljon. Egyszerű szavakkal, a kisfiú értelmi fokához mérten többször ecsetelte előtte a papi hivatás nagyságát és szépségét. Mindez közrejátszott abban, hogy a kis Lajos elemi tanulmányai végeztével már döntött jövője felől és ezekkel a szavakkal lépett édesanyja elé:

„Én pap leszek!”

A gyengélkedő édesapának ugyan nagy szüksége lett volna fia munkaerejére, mégis ő is szívesen lemondott a segítségről, csak hogy gyermeke követhesse hivatását.

Ezzel újabb anyagi gondok neheztek a családra. A jó Isten azonban nem engedte magát nagylelkűségben felülmúlni és mindig megadta a szükségeseket.

A kisdíák a maga részéről is igyekezett megkönnyíteni szülei gondját. Tanítgatott. Első szerzeményéből rózsafüzérrel kedveskedett édesanyjának.

De amint a fényt követi az árnyék, a boldogságot csakhamar súlyos megpróbáltatás váltotta fel, amely majdnem összetörte az édesanya minden reményét és annyi szeretettel ápolgatott tervét.

Édesapánk már régebben gyengélkedett, de most ereje napról-napra hanyatlott. Könnyen elfáradt és nehezen lélekzett. Nem bírta a munkát. Édesanyánk dolgozott helyette is, szeretettel és féltő gonddal ápolta, de mindhiába. Az orvos kijelentette a lesújtó valóságot: menthetetlen. Nem is egy, de több szerve mondta fel a szolgálatot. Nem csoda, hiszen agyondolgozta magát. A világháborúban hősi halált halt testvére helyett is vállalta a munkát, hogy annak családja tönkre ne menjen a családapá elvesztése miatt.

Édesanyánk megremegett a gondolattól, hogy nemsokára el kell válnia kedves férjétől és rászakad a kis család megélhetésének nehéz gondja. Sokat tépelődött magában. A gyermekek még kicsinyek, mennyire szükségük lenne a kenyérkeresőre. Kis gazdaságuk erőskező és ügyes vezető nélkül tönkre megy. Ezer meg ezer kétségbeesítő gondolat rémítette. Fel-felsóhajtott:

„Istenem, könyörülj meg rajtunk és ha szent akaratoddal nem ellenkezik, tartsd meg körünkben jó férjemet!”

Mikor erősebbnek érezte magát, utasításokat kért urától a jövőre vonatkozólag. Az szeretettel tanítgatta az okszerű gazdálkodás módjaira. Bízta, bátorította, hogy a jó Isten majd megsegíti.

Sajnos, a betegség mindjobban elhatalmasodott. Édesapánk már néhány percnyi időre sem tudott felkelni, mert azonnal összeesett. Érezte, hogy nem sok ideje van már hátra, azért kérte a betegek szentségét. Édesanyánk erős lélekkel imádkozott, mikor a pap a szent Útravalóban részesítette a nagybetegét. A szent kenet felvétele után csodálatos megnyugvás szállott mindkettőjük szívébe. Édesanyánk szeretettel kérdezte:

„Kire hagy bennünket, apjuk? Mit csináljak a gyermekekkel?”

Édesapánk gondolatban végigjárt a rokonok és ismerősök között. Vajon kire is bízhatná családját? Mindegyiknek megvan a maga gondja, családja, többre bizony egyik sem vállalkozik. Emberekre tehát nem számíthat.

Ekkor aggódó tekintete Jézus szentséges Szívének képén pihent meg és egyszerre felragyogott arca. Igen, egyetlen reménye a Szent Szív. Ismerte már ő is Jézus jósággal és szeretettel teljes Szívét, mely dúsgazdag mindazokhoz, akik Hozzá folyamodnak. Feleségének hatása alatt már ő is buzgó tisztelőjévé vált. Most már tudta, mit fog cselekedni. Vigasztaló szavakkal erősítette csüggedő hitvestársát és határozott hangon mondotta:

„Jézus szentséges Szívére hagylak benneteket. Ő mondotta: megáldom a házakat, ahol Szívem képét kifüggesztik és tisztelik. Ő majd gondotokat viseli!”

A kis család csakugyan mindig érezte a Szent Szív különös áldását. A haldokló apa utolsó óráiban is Őbenne talált menedéket és vigasztalást. Halála előtt való éjszaka megható módon kérte feleségét, hogy mondja el vele mégegyszer a Jézus Szíve ígéreteiről szóló imádságot. Mély bizalommal és teljes átérzéssel ismételte a feleleteket:

„Amint megígérted.”

A hűséges feleség egész éjszaka imádkozva virrasztott betegágya mellett. A haldokló kérésére számtalanszor elimádkozták:

„Jézus Szíve, mely halálgyötrelmet szenvedtél, könyörülj a haldoklókon!”

Az utolsó órában édesanyánk odasorakoztatott bennünket a betegágy mellé és kérte édesapánkat, hogy áldjon meg. Mivel édesapánk már nagyon gyenge volt, édesanyánk segítette a kezét, hogy vele a szent kereszt jelét írhasa homlokunkra. Majd meggyújtotta a szentelt gyertyát és behelyezte haldokló férje kezébe s imádkozva mellette maradt mindaddig, míg édesapánk lelke el nem szállt Isten ítélőszéke elé.

Megtörtént hát a nagy csapás, amitől rettegett az egész család. Mi lesz most? Újra meg újra ez a kérdés rémlett fel előttünk. Édesanyánk 6 apró gyermekkel maradt itt, kenyérkereső, védelmező hitvestárs nélkül. De nem esett kétségbe. A haldokló erős Gondviselőre bízta őket. Letérdelt Jézus Szívének képe elé és irgalmába ajánlotta az árván maradt családot.

Gyenge vállára nehezült most a család eltartásának egész gondja. Mihez fogjon? Két gyermeke alighogy megkezdte középiskolai tanulmányait. Miből fogja őket tovább taníttatni? Megtakarított pénzük értéktelenné vált a hadikölcsönben. A rokonok a következő tanácsot adták neki:

„Hozd haza a fiadat, nem kell annak papnak lennie! Vezesse a gazdaságot!”

Hogyan lett volna képes a jó édesanya arra, hogy tönkretegyje azt a hivatást, amelyért annyit imádkozott, annyit szenvedett és amelyet ő maga élesztgetett fiában kicsi korától fogva. Kész volt inkább böjtölni kenyéren és vízen és minden erejét felőrölni a munkában, mint hogy gyermekei hivatását feláldozza. Roskadozott a kereszt súlya alatt, néha-néha fel is jaidult:

„Mi lesz velünk? Istenem, mi lesz velünk?”

De Istenbe vetett bizalmát mégsem vesztette el. Ez adott most erőt neki, hogy szemébe nézzen a feltornyosuló nehézségeknek és megküzdjön velük. Gyermekeit nem hozta haza, hanem tovább taníttatta őket. Bízott abban, hogy a jó Isten majd megsegíti. Bár sok elemi

csapás nehezült a kis vagyona, szívtelen emberek kihasználták az alkalmat arra, hogy a védtelen özvegyet megkárosítsák, de emberfeletti munkával, éjjelt is nappallá téve, hősies szívóssággal végül mégis csak megbirkózott a bajokkal. A kenyérkereset nehéz harcát megosztotta vele legidősebb gyermeke, aki fiatal kora ellenére férfias erővel dolgozott, hogy testvérei tanulhassanak s így részben ő helyettesítette az édesapa munkáját.

A kis család megélhetése tehát újra biztosítva volt. Sőt újabb megterhelést is elbír, mert amikor a harmadik gyermek, a kis Teréz is bejelentette, hogy ő is szerzetes tanítónő szeretne lenni, édesanyánk szívesen teljesítette az ő kérését is és nem tekintett az újra felmerülő kiadásokra. Még többet kellett dolgoznia, még többről kellett lemondania, de mindezt örömmel hozta meg, hiszen Istenért tette, hogy az Ő szolgálatára szentelhesse gyermekeit.

Sokszor mondogatták neki mások:

„Nem sajnálsz gyermekeidet a szerzetbe adni? Hogyan tudsz tőlük elszakadni?”

De ő azt felelte:

„Hogyan is sajnálnám a jó Istennek szentelni őket, hiszen nem az enyéme, mert Ő adta nekem őket. Ellenkezőleg: mindennap hálát adok a jó Istennek, hogy méltónak találta őket jegyesül kiválasztani. Akkor is szívesen odaadnám valamennyit, ha öregségemre nem maradna mellettem senki és nem maradna gondviselőm.”

Hogy mennyire őszinték voltak ezek a szavak, mutatja az a hősi lemondása, hogy legkisebb leányát is kész volt feláldozni a jó Istennek. Előre örült annak a napnak, amely hármas ünnepet jelentett volna számára. Ezen a napon tette volna le ugyanis a legnagyobbik az örök fogadalmat, a középső az ideiglenes fogadalmat, a legkisebbik pedig ekkor vette volna fel a szerzetesi ruhát. Sajnos, ezt a napot már nem érthette meg és legkisebbik leányának a kívánsága sem teljesülhetett gyenge egészsége miatt.

Ne gondoljuk azonban, hogy neki nem került áldozatába lemondani gyermekeiről. Melegen érző anyai szív dobogott az ő keblében is, amely tele volt szeretettel övéi iránt. Összeforrott velük, titokzatos, Istentől eredő és saját életében gyökerező, őserős egybefonódással, ahogyan a fa ágai összenőttek a törzssel. Vértett ez az anyai szív is, amikor hol az egyik, hol a másik gyermekétől kellett búcsút vennie. Úgy érezte, mintha testéből vagy lelkéből tépnének le egy darabot.

Búcsúzás után is hányszor volt velük lélekben! Egyik apáca-leányának mondotta:

„Drága gyermekem, naponkint hányszor a szívemre ölellek! Nem érzed?”

De Isten akaratát és dicsőségét eléje helyezte még legszentebb egyéni érzelmeinek is és így nagylelkűen és boldogon hozta meg anyaságának áldozatát, hogy Isten dicsőségére lemondjon gyermekeiről. Annál értékesebb volt ez az áldozat, minél inkább átérezte annak nagyságát.

Mielőtt a jó Isten magához szólította édesanyánkat, a sok áldozat jutalmául megengedte neki érnie azt a napot, amelynél szentebb és szebb nincs a földön, jelen lehetett fia első szentmiséjén.

Hogy készült erre a napra! Előtte egy hónappal már nem volt nyugta. Azt akarta, hogy ez az ünnep felejthetetlen legyen minden résztvevő számára. Reggelenként így ébresztgette gyermekeit:

„Keljetek fel, közeledik az örömnapi!”

Mintha szárnyai nőttek volna, mintha fiatalos erő töltötte volna el, úgy intézte a teendőket.

De nem annyira a külső fény és pompa volt előtte a fontos, hanem elsősorban bensőséges örömnappé akarta varázsolni ezt a nagy eseményt a lélek számára. Az ilyen alkalomkor akkor még szokásban levő zenét is mellőzni akarta, csupán azért, hogy megóvja az ünnep vallásos jellegét és megakadályozza a szétszórtságot.

Végre felvirradt az újmise napja. Bár a reggel nagy viharral köszöntött be és sok kellemetlenséget okozott, de lelki örömét nem zavarhatta meg. Megható látvány volt, hogyan

csillogtak szemében az örömkönnyek, amikor papfia térdelve kérte áldását az első szentmiseáldozat bemutatásához. Homlokát megjelölte a kereszttel, megcsókolta és imádkozva kísérté a templomba. Egész szentmise alatt nem vette le fiáról a szemét, és forró hálát adott a jó Istennek ezért a nagy kegyelemért.

Az már nem a föld örömei közé tartozik, amit akkor érzett, mikor fia szavára először szállt le Krisztus az oltárra, mikor először nyújtotta édesanyjának az Úr Jézus szent Testét, amikor áldva terjesztette ki föléje felszentelt kezét és az áldás szavait mondta:

„Fogadd, anyám, fiadtól az áldást, legyen öregséged támasztéka. Adja meg neked az Úr a kegyelmek elrejtett kincstárából fáradtságod jutalmát. Teljesítse minden kérésedet lelked üdvösségére, és erősítse meg minden szándékodat. Hallgasson meg szenvedésed napján, oltalmazzon Jákob Istenének neve, küldjön segítséget számodra szent helyéről és Sionból védelmezzen meg téged. Áldott légy minden munkádban, találj kegyelmet Isten szeme előtt, aki adjon neked hosszú életet, hogy megláthasd fiaidnak fiait nemzedékről nemzedékre, és mikor megfogyatkoznak életed napjai, ne hagyjon el akkor sem. Bőséges legyen jutalmad az égben, kapj százannyit és nyerd el az örök életet, továbbá minden mennyei és földi áldással áldjon meg téged az Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Amen. Béke veled.”

Össze lehet-e hasonlítani ezzel a kifejezhetetlen boldogsággal a sok lemondást, szenvedést, áldozatot, amelyet édesanyánk meghozott fia szent hivatása érdekében? Most kárpótolva érezte magát mindezért és túlcserélhető örömmel énekelhette a Szűzanyával:

„Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett. Mert nagy dolgokat cselekedett nekem a Hatalmas, kinek szent az Ő neve.” (Lk 1,46-49)

A jó édesanya nagyon jól tudta, hogy fiának ezentúl még nagyobb szüksége lesz imádságára apostoli útján, hogy egész életén át Jézus Szíve szerinti pap maradhasson. Azt tartotta ugyanis, hogy nincs a világnak olyan küzdelme, mint annak a lelkipásztornak, aki egészen Istené és a lelkeké akar lenni. Ezért papi életének kezdetén, mikor első állomáshelyére készült a fia, jótanácsokkal látta el:

„Édes fiam, ne feledd el soha, hogy milyen nagy és magasztos a te hivatásod. Ti nyertek hatalmat arra, hogy az isteni Felséget naponkint lehozzátok az oltárra, kezetekben hordozzátok és másnak is nyújtsátok. Ne feledd el, fiam, a Szentírás intelmét: – Szentek legyetek, kik az Úr edényeit hordozzátok! Őrizd szíved liliumát, hogy szemedben is tükröződjék lelked ártatlansága. Ne ragaszkodjál a föld javaihoz, mert a pénz és az anyagi jólét romlásodat okozza. A szegények legyenek kincseid! Ne érezd jól magadat, ha ebédedet nem osztottad meg egy szegénnyel!”

Azután Jézus szent Szívének képe elé vezette, újra felajánlotta neki és közösen elimádkozta vele Jézus Szíve ígéreteiről szóló kedves imáját.

Édesanyánk most úgy érezte, hogy hivatását beteljesítette. Ő is elimádkozhatta az agg Simeon énekét: „Most bocsásd el, Uram, szolgádat a Te igéd szerint békességben...” (Lk 2,29) Ezután nem volt más vágya, mint az, hogy gyermekei szent hivatásukban hűségesen kitartsanak és Krisztus igazi sáfárai legyenek, akiknek csak egy kívánságuk van:

Szeretni Jézust mindenekfelett és másokkal is megszerettetni Őt.

Az élet alkonyán

Hazatérése a Szentséges Szívhez, melybe reményét és üdvösségét helyezte

Fia első szentmiséje után már nem volt semmi, ami ehhez a földhöz kötötte volna. Vágya teljesült: három gyermekét Istennek szentelhette.

Testét a sok szenvedés és munka felőrölte, gyomorbaja súlyosabbá vált, és napról-napra gyengítette erejét. Igen sokat szenvedett. Fájdalmaitól aludni nem tudott, csonttá és bőrré soványodott. A környékbeli orvosok nem tudtak rajta segíteni, ezért Budapestre utazott, hogy behatóbb orvosi vizsgálatnak vesse magát alá. A kezelő orvosa a tünetek alapján előrehaladott, súlyos gyomorfekélyt állapított meg nála, de hogy a bajról jobban megbizonyosodjék, röntgenvizsgálatra küldte. Sajnos, a röntgen téves diagnózist mutatott, kezdődő gyomorrákot.

Az orvosok műtétet ajánlottak. Édesanyánk kezdetben vonakodott az operációtól, mert tudta, hogy szíve nagyon gyenge. Bízatták, hogy még elejét lehet venni a bajnak, azért gyermekei kedvéért beleegyezett.

Így került be Budapestre a Verebély-klinikára. Alig töltött néhány órát a kórteremben, máris a Jézus Szíve-tisztelet érdekében kezdett apostolkodni betegtársai között. Olyan meggyőzően tudott beszélni Jézus Szívének szeretetéről és a nagyígéret végtelen értékéről, hogy mindannyian álmélkodva hallgatták. Alighogy megismerték betegtársai, nagyon megszerették, hisz mindegyikhez volt erősítő és bátorító szava.

A műtetre lelkileg teljesen felkészülve ment. Meggyónt, megáldozott. Az operációt péntekre, az ő kedves napjára tűzték ki. Mégis közvetlen előtte megremegett, mintha megérezte volna, hogy halála ideje elérkezett.

Apácaleánya így bátorította:

„Ne féljen, édesanyám, hisz Jézus Szívének a napja van, Ő megsegíti, Benne bízunk!”

Erre megnyugodott. Minden anyagi gondját, gyermekeit apácaleányára bízta. Majd közelebb vonta magához, hogy imádkozzék vele. Nem akart feltűnést kelteni. Így mondták el utoljára legkedvesebb imáját, a Jézus Szíve ígéreteiről szóló imát.

Kínos várakozásban telt el a délelőtt. Végre érte jöttek, hogy a műtőbe vigyék.

Éppen Úrangyalára harangoztak...

Az operáció két óra hosszat tartott. Nem altatták el, így teljes öntudattal imádkozott ez alatt az idő alatt. A műtét nagyon súlyos volt. Nem találtak ugyan rákos daganatot nála, de gyomra tele volt kisebb-nagyobb fekélyekkel, így kétharmadrészét ki kellett vágni. A jelentkező fájdalmakat csendesen tűrte, úgyhogy az orvos megjegyezte a műtét után:

„Az operáció csak azért folyt le olyan simán, mert Nagy néni imáival segített minket.”

Bizonyára Jézus szentséges Szívére hagyatkozott, fájdalmában Vele egyesült és teljesen elmerült Benne.

Mikor kihozták a műtőből, két gyermeke már várta a kórteremben. Csendesen kérdezték:

„Édesanyám, hogy érzi magát? Fájt az operáció?”

Ő azonban magába mélyedve csak ennyit válaszolt:

„Ne beszéljétek, imádkozzatok!”

Többször ismételte ugyanezt, ha kérdéseinkkel zavartuk. Egész délután nagyon csendes, nyugodt volt, pedig kétízben is vért hányt. Teljes megadással egyetlen panaszcsoport nélkül viselte fájdalmait, csak azt kérte néha, hogy cserepes ajkát és kiszáradt nyelvét vizes ruhával nedvesítsük meg, mivel semmit sem vehetett magához.

Ilyen nyugodtan telt el az éjszaka és a második nap is. Mellette levő gyermekeihez is keveset beszélt, inkább csak imádkozott. Gyermekeit is erre figyelmeztette.

Már-már azt hittük, hogy meggyógyul, mert szív működése kielégítő volt. Harmadik nap este azonban válságosra fordult állapota. Halálsejtelmek gyötörték, érezte a közeli véget. Szíve kezdte felmondani a szolgálatot. Az orvos is menthetetlennek mondotta állapotát. Ekkor különszobába vitték, majd tudatták súlyos állapotát Budapesten tartózkodó apácaleányával, aki állandóan mellette volt, csak az imént ment haza éjjelre aludni a zárdába.

Azonnal édesanyjához sietett egyik testvérével együtt. Szomorúan látta, hogy édesanyja órái meg vannak számlálva. Papot hivatott, hogy a nagybeteget az utolsó kenet szentségében részesítse. A beteg még teljes öntudatnál volt. Gyónásra nem volt szükség, mert a műtét előtt elvégezte. A főtisztelendő úr mégis megkérdezte tőle; „Nem bántja-e valami, Nagy néni?”

Határozott hangon felelte;

„Nem bánt semmi sem.”

Ekkor a pap felszólítására fennhangon kezdte mondani a tökéletes bánatot, mire a főtisztelendő úr feladta neki a szentkenet szentségét és a pápai áldásban részesítette.

A szentkenet felvétele után teljes békét élvezett. Néhányszor kifejezte azt a vágyát, hogy otthon szeretne meghalni. Gyermekei fohászimákat mondogattak vele. Többször felindították vele együtt a tökéletes szeretetet: „Istenem, szeretlek Téged teljes szívemből, és irántad való szeretetből bánom minden bűnömet.” Majd letérdeltek ágya mellé és bocsánatot kértek tőle, hogy olyan sokszor megbántották. Erre ő kedvesen, szelíden csak ennyit felelt:

Szívesen megbocsátok, gyermekeim.”

Utána kérték, hogy áldja meg őket. Ekkor összeszedte minden erejét, felemelte kezét és most utoljára megjelölte homlokukat a szent kereszt jelével e szavak kíséretében:

„Járjatok a szent kereszt királyi útján, amelyen én haladtam.”

Érverése ezután fokozatosan gyengült, hiába adták a szíverősítő injekciókat. Teste kezdett kihűlni a rossz szív működés következtében. Mozdulatlanul feküdt ágyában, csak néha kérte, hogy fordítsák át másik oldalára. Egyik ilyen alkalommal, amint leánya meg akarta fordítani, hirtelen felegyenesedett, szemét tágra meresztette, egy irányba nézett, mintha látna valakit, mintha hívna valakit.

Ez a jelenet jónéhány percig tartott. Leánya meg is kérdezte:

– Édesanyám, mit lát? Mit néz?

De ő nem válaszolt. Már elszakadt ettől a földtől, szemét az örökkévalóság partjaira szegezte. Hallotta már a hívást, az élet és halál Urának szólítását. Szemét továbbra is egy pontra szegezve tartotta mozdulatlanul.

A körülötte állók látták, hogy itt az utolsó pillanat. Szíve ugyan még dobogott, lassan, ki-kihagyva. Arcán mennyei béke ömlött el. Kezébe tették a szentelt gyertyát és az Egyház előírt imáját kezdték imádkozni. Alighogy befejezték, kiszenvedett. Lelke elrepült ahhoz, aki mindene volt, akit annyira szeretett, Jézus szentséges Szívéhez, hogy örökké megpihenjen ott, a buzgó lelkek biztonságos nyugvóhelyén.

Csak a porhüvely maradt itt, amelyen nem látszott meg a halál fagyos lehelete. A szenvedés barázdái elsimultak, olyan volt az arca, mint amikor imádkozni szokott.

Holttestét Budapestről hazaszállították gyermekei, hogy abban a földben nyugodjék, ahol az érdemeket gyűjtötte a mennyország számára. A község őszinte szeretettel kísérte utolsó útjára. Különösen szegényei siratták, akik érezték, hogy jötevő angyalukat veszítették el benne.

A község plébánosa a temető nagykeresztje közelében jelölte ki számára a sírhelyet. A kereszt mellett, mely bölcsőjénél felragyogott és végigkísérte életének útjain. Sírja a falu elhunyt papjainak sírhantjaihoz fekszik közel. Mintha ez a mozzanat is jelképezné, hogy az ő élete is hasonlított Krisztus papjainak munkásságához. Hiszen Szent Péter szavai szerint mindannyian részesei vagyunk a királyi papságnak, melybe édesanyánk olyan öntudatos

buzgósággal állította bele saját hivatását. Neki is egyetlen feladata volt a földön, hogy élete Istennek szentelt életek forrása legyen, hogy munkájával, szenvedéseivel és imádságaival lelkeket mentsen és így szolgálja Isten dicsőségét.

Nyugóhelyét fehérmárvány síremlék jelzi a rábacsanaki temetőben. Legszebb ékessége a rajta kivésott Jézus Szíve-kép, melyet tövisszörű ves körül és a szeretet lángsugarai törnek elő belőle. Ezek a sugarak gyűjtötták fel az ő lelkét is, hogy a szentséges Szívnek buzgó tisztelője és lánglelkű apostola legyen. A sírkereszt felirata:

Itt nyugszik a legjobb anya:

NAGY JÓZSEFNÉ

sz. Ruzsits Ilona

1877–1930.

Emlékedet hálatelt szívvel őrzik forrón szerető gyermekeid.

Szent Szív, irgalmazz neki!

Sajnos, az eredeti szöveget meg kellett változtatni a helyszűke miatt. Pedig ez fejezte volna ki legjobban életének tartalmát:

„A Szent Szív volt reménysége,
Míg a földön küzdve éle.
Ezért lángolt szíve-lelke,
Ehhez vágyott fel az égbe.”

A betűk már kezdenek elhalványodni a márványon, de a Szent Szív aranyozott képe még feltűnően ragyog. Tündöklő fényessége azt hirdeti, hogy oda van beírva kitörölhetetlenül annak a neve, aki hűséges tisztelője volt itt a földön. Ahogy megígérte:

„Szívembe írom és onnan soha ki nem törölöm azok nevét, akik Szívem ájtatosságát terjesztik.”

Erényei

Mi rendkívüli van mindebben? – kérdezhetik sokan. Egy asszony a maga kis szűk családi életében becsületesen és jámboran élt, mint annyian mások, küszködött az étellel, mint annyian mások. Hol vannak a hősiességek sorozatai, hol van az istenszeretet nagyvonalúsága, az elragadtatások, csodák bizonyosságai?

Az életszentség azonban nem a rendkívüliségek hajhászásában, hanem egyedül Isten akaratának teljesítésében áll azon a helyen, ahová Isten állított. Ha valakit Isten kis család élére helyezett, gyermekeket bízott rá, és ezt a feladatot híven teljesíti, szent. De ha Isten akaratá helyett a maga egyéni szeszélyeit követi, ha családjáról való gondoskodás helyett még ha imádságban, legszigorúbb böjtben is tölti életét, súlyosan vétkezik Isten ellen.

Igen, Isten akaratának maradéktalan teljesítése azon a helyen, amelyet Isten és nem magunk jelöltünk ki számunkra, ez az életszentség.

A szent életről való helytelen gondolkodást veti szemünkre Isten egy híres francia író gyönyörű költeményében:

Ismerlek benneteket, mindig egyformák vagytok.

Vállaljátok a nagy áldozatokat, csak ti magatok választhassatok.

Inkább nagy áldozatot hoztok, csak az ne legyen, amit én kívánok.

A kis áldozatokat nem hozzátok meg, ha kérem tőletek.

Ilyenek vagytok, ismerlek benneteket.

Mindent megtennétek értem, csak éppen azt a kis odaadást nem, ami minden nekem.
(Charles Péguy: Isten beszéde)

Pedig hát ezek a kis áldozatok, ezek teszik az embert szentté. A mindennapi élet apró kis lemondásai, kellemetlenségei, a szürke hétköznapok még szürkébb és unalmasabb követelése, megszokott és kicsinyes kegyetlenségei, ezek a szentség hétpróbás ismertetői. Nincs bennük semmi ünnepélyesség, nincs bennük drámai hősiesség, a szónok zavarba jő, ha ezekről kell beszélnie, de Isten szemében a minden.

Csalódik az, aki e kis életrajzban rendkívüliségeket keres. Csalódik, mert e könyvnek nincs mennyei jelenésekkel és csodákkal díszített csattanója. Édesanyánk életében Isten éppen a mindennapi élet mindenki által utánozható megszentelését, az állapotbeli kötelességeknek egyszerű körülmények között is mintaszerű teljesítését akarja elénk állítani.

Ő a mindennapi életben kínáló alkalmakat használta fel és állította a lelki tökéletesedés szolgálatába. A mindenki harcát harcolta a hármassal, melyek lefelé húzták és iparkodtak lelkét megbénítani. A győzelem megszerzése sem ment nála márhonlapra, hanem egész életén át tartó, aprólékos, kitartó munka eredménye volt.

Nézzünk csak egy-két ilyen jelentéktelen kis erényt, amely Isten előtt a minden.

Az alázatos Jézus nyomdokain

Az Úr Jézus csak egyszer mondta ki életében ezt a szót: „Tanuljatok tőlem!”

Pedig ugyancsak sokszor elmondhatta volna. Hiszen nála szentebb és vonzóbb példaképet nem találunk sohasem.

De éppen, mert csak egyszer mondotta, ezzel a legfontosabb, a leglényegesebb erényt akarta szemünk elé állítani. Az alapot, amelyre a tökéletesség palotáját építhetjük, de amely nélkül hiábavaló erőlködés, kártyavárépítés és képmutatás lesz minden törekvésünk.

Ez a legszebb, leglényegesebb, legkrisztusibb, de egyúttal a legmegvetettebb, legmostohább erény: az alázatosság.

„Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű. (Mt 11,29)

Az alázatosság az igazság maga, ahogyan Nagy Szent Terézia meghatározza. Kíméletlen önértékelés. E nélkül nincsen sem igazi istenszeretet, sem őszinte emberszeretet, de még az önszeretet is öncsalássá lesz.

„Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok” – mondotta Szent Pál.

Édesanyánk megtalálta ezt az alaperényt. Egész életében iparkodott a szelíd és alázatosszívű Jézus nyomdokain haladni. Külső megjelenése mindjárt elárulta lelkének ezt a tulajdonságát. Magas, szikár, egyenes termetű volt, azért fiatal korában némelyek büszkének is tartották. Bár távol állott tőle minden tettetés vagy mesterkéeltség, de hogy a rosszindulatú megjegyzéseknek elejét vegye, hogy kerülje a feltűnést, később kissé meghajolva járt.

Magatartásában nem volt semmi keresettség. Természetesség, szívéllyesség és szerénység jellemezték. Látása első pillanatra bizalmat keltett személye iránt. Ez a bizalom még fokozódott, mikor beszélgettek vele és jobban megismerték egyéniségét. Távol állott tőle minden önhietség. Minden szavából kitűnt, hogy Isten segítségével bízik, nem a maga erejében. Kedves szavajárása volt:

„Isten kegyelméből tettem meg ezt vagy amazt.” Ezért nem csüggedt el, ha egyéni képességeit vagy vagyoni erejét meghaladó dolgokra kellett vállalkoznia. Szent Pál szavaival bíztatta magát:

„Mindent megtehetek azáltal, aki engem megerősít.” (Fil 13,8)

Nem titkolta el hibáit, gyengeségeit, még gyermekeinek is elmondta okulás kedvéért. Szegény, gyarló, esendő embernek tartotta magát és ami jó volt benne, azt mind a jó Istenre vonatkoztatta.

Ha valami kárt tett, még ha el is tudta volna titkolni, megmondta férjének, pedig tudta, hogy az megfeddi őt érte. Sok megengedhető dologra is engedélyt kért urától, amit önhatalmúlag is elintézhetett volna. Ha kívánsága nem teljesült, nem panaszkodott, nem tett szemrehányást férjének.

Nem mentegette magát, ha vádolták. Azt gondolta, hogy a jó Isten mindent tud, és az igazság előbb-utóbb úgyis kiderül. Ha csak egyéni becsületét sértették, akár kemény szavakkal is, úgy tett, mintha meg sem hallotta volna. A sok eset közül csak egyet említünk:

Éppen szentmiséről ment haza, amikor mellette valaki elhaladt és gúnyolódó szavakkal illette. Ő azonban csendesen tovább ment, mintha mitsem hallott volna. Egyik gyermeke éppen arrafelé tartott és felfigyelt a szavakra. Otthon megkérdezte tőle:

– Édesanyám, nem hallotta mit mondott X. Y. magáról?

– Hadd beszéljen, ha kedve tartja, Isten majd megfizet mindenkinek érdeme szerint.

A jót titokban szerette gyakorolni a Szentírás intelme szerint:

„Ne tudja balkezed, mit cselekszik jobbkezed.” (Mt 6,3)

Mély alázatosságából fakadt lelki békéje is. Mindig szelíd mosoly, jóság sugárzott arcáról, melyet az emberek részéről ért sértő megjegyzések, könnyelmű ítélkezések sem zavartak meg. Szent Pállal, a nemzetek apostolával vallotta:

„Nekem azonban legkisebb gondom, hogy ti mondjatok felőlem ítéletet; aki pedig megítél engem, az Úr az.” (1Kor 4,3-4)

Igen, egyedül az Úr ítélete volt számára a mérvadó, aki a kicsinyeket és alázatosakat felmagasztalja és szétszórja a szívük terveiben kevélykedőket. (Lk 1,47)

Legnagyobb a szeretet (1Kor 13,13)

Amit Jézus végrendeletében legjobban lelkünkre akart kötni, amiről majd megismerik az emberek, hogy az Ő tanítványai vagyunk, a kereszténység újdonsága: a szeretet.

„Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket, hogy ti is úgy szeressétek egymást. Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz.” (Jn 13,34-35)

Ez a „királyi törvény”. (Jak 2,8) Jézus követőinek legbiztosabb ismertetőjegye, a „tökéletesség köteléke”. (Kol 3,14) A törvény teljessége, mert aki felebarátját szereti, teljesítette a törvényt. (Róm 13,8)

Együttal az Isten iránt való szeretet fokmérője is a felebaráti szeretet, mert a felebarát a látható Krisztus számunkra. Azért mondja a szeretet apostola:

„Ha valaki azt mondja: Szeretem az Istent és felebarátját gyűlöli, az hazug. Mert, aki nem szereti testvérét, akit lát, Istent, akit nem lát, hogyan szeretheti? És az a parancsunk van Istentől, hogy aki szereti az Istent, szeresse testvérét is.” (1Jn 4,20-21)

Tehát, hogy valaki hogyan szereti az Úr Jézust, arra nézve a legjobb bizonyíték, ha felebaráti szeretetének mérlegét nézzük.

Hogy milyen legyen a szeretet, arról Szent Pál beszél a korintusi hívekhez írt első levelének 13. fejezetében:

„A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.”

Édesanyánk életében a szeretet Szent Páltól elgondolt szépségében bontakozott ki. Nevelőanyjára sohasem panaszkodott, sőt fájt neki, ha mások szeretetlenül nyilatkoztak róla. Szívesen segített neki mindenben, szolgálatkészségével, engedelmisségével meghódította szívét.

A mostohatestvérek és édestestvérek között fellépő apró súrlódásokat elnéző türelemmel akadályozta meg.

Hogy házaselete békességben telt el, azt végtelen türelmének köszönhette. Jól értett ahhoz, hogyan lehet hirtelen természetű embereket a szeretet hatalmával lefegyverezni. Csodálatosan tudott hallgatni, amikor környezete ingerült volt. Gyakran adta gyermekeinek, de másoknak is a következő jótanácsot:

„Ha békét akartok az életben, tanuljatok meg hallgatni.” Ha szükség kívánta, hogy mégis beszélnie kellett, olyan nyugodt, szinte alázatos hangon tette, hogy a pörlekedő elszégyellte magát.

Szeretetének másik jellemvonása a jóság volt. Legnagyobb öröme szolgált, ha másokkal jót tehetett. Sok figyelemmel vette körül férjét és annak szüleit. Elleste kívánságaikat, saját kényelmének feláldozásával. Jóságáért apósa jobban szerette, mint saját gyermekeit. Őt kívánta közelében, mikor haldoklott:

„Küldjétek ide, az én angyali lelkű menyemet, – mondta – mert annak a karjai között könnyebben tudok meghalni.”

Szolgálatiért külön jutalomban is akarta részesíteni vagyonából, de hogy a testvérek között ez egyenlenséget ne okozzon, ő nagylelkűen lemondott apósa ajándékáról.

Mikor látta, hogy az emberek mennyire éheznek a szeretetét és egy kis fáradtsággal és jóindulattal sok boldogságot áraszthatunk magunk körül, akkor még jobban fokozódott benne a vágy, hogy minél több jót tegyen. Gyermekeinek is többször hangoztatta:

„Addig szeressétek egymást s viseljétek el egymás hibáit, míg együtt vagytok. Később elszéledtek és kívánva sem tudtok egymáson segíteni. Ha én előbb tudtam volna, hogy milyen nagy és szép dolog a jóság, még jobb lettem volna.”

Szerette a rokonokat is, Az irigységnek, féltékenységnek nyoma sem volt lelkében, szívből örült sikereiknek, szerencséjüknek. Meleg és részvevő szeretetét azonban különösen akkor érezték, ha bajba jutottak. Ilyenkor nem törődött saját érdekeivel, felkereste őket és iparkodott mindenben segítségükre lenni.

Különös lelki kapcsolat és bensőséges szeretet fűzte a keresztszülőkhöz. Gyermekeinek sokszor hangoztatta:

„Keresztanyátokra mindig számíthattok, ha én meghalnék, mert ő egyik legjobb, legigazibb rokonunk.”

Nem csoda, hogy annyira megértették egymást, hiszen ő is hasonló gondolkodású és lelkületű asszony volt. Ha találkoztak, mindig kedvesen elbeszélgettek, nem üres, hiábavaló dolgokról, hanem a gyermekek hivatása, nevelése, az Isten gondviselő jósága képezte a beszédük tárgyát.

De nemcsak a legközelebbi környezete érezte szívének melegét, hanem kiáradt az mindenkire, akivel az élet összehozta. Sokszor megvigasztalta a szenvedőket az isteni Gondviselésbe vetett hit erejével. Nem zárta be kapuját a szükségét szenvedők előtt. Egyikkel a testi, másikkal a lelki irgalmasságot gyakorolta. Senki sem távozott tőle üres kézzel vagy sajnó lélekkel. Annyi bölcsesség, igazság és jóság volt szavaiban, hogy néha meg is jegyezték az emberek:

„Úgy beszélsz, mintha Isten szólna általad.”

Szívéhez legközelebb a szegények állottak. Átélté és megvalósította az Evangélium szavait:

„Amit egynek a legkisebb atyámfiak közül cselekedtetek, azt nekem cselekedtetek.” (Mt 25,40)

A szegények iránt való nagy szeretete mintha már vele született volna. Említettük, hogy kicsi korában is milyen szeretettel karolta fel a vak asszonyt és neki adta legkedvesebb falatjait. Ez az adakozó szeretet a korról csak még jobban növekedett nála. A szegények benne jóságos anyjukra találtak.

Nagyszámú családja mellett igen szívesen gondoskodott a falu szegényéről, a süket és vak Kati néniről. Családtagnak számította és mindenben úgy részesítette, mint saját gyermekeit. Nem maradékot adott a szegénynek, hanem az ételből mindig neki tálalt először és adományát gyermekeivel küldte el neki. A kenyérsütésből is mindig megkapta a cipóját. Ha beteg volt, ő maga kereste fel, s vitte el hozzá a forró teákat. Ápolta, hogy mielőbb meggyógyuljon.

Nemcsak a testéről gondoskodott, hanem a lelkéről is. Vasárnap jó idő esetén a falu végéről elvezettette gyermekeivel a templomba. A gyermekek nem tették ezt minden alkalommal szívesen. Többször vonakodtak és szégyelltek vezetni az öreg Kati néni, mivel társaik utánuk kiabáltak: „Vezetitek öreganyátokat!” Néha az öreg Kati néni is türelmetlen volt és ha véletlenül valamiben megbotlott, erősen rájuk szólt, ami a gyermekeknek nem tetszett. Édesanyánk hányszor magyarázgatta nekünk:

„Nem kell azzal törődni, mit mondanak az emberek. A szegényben a jó Istent szolgáljátok.”

Ő maga járt ebben is elől előttünk jópéldával. Akárhányszor megtörtént, hogy míg egymás közt vitatkoztunk, ki legyen az öreg Kati néni vezetője, ezalatt már ő – legnagyobb örömünkre – elment Kati néniért és elvezette. Szentmise után Kati néni a család vendége volt. Nagy ünnepekre elláttatta édesanyánk a szentségekkel is. Utolsó betegségében pedig idejében gondoskodott arról, hogy a szentkenet szentségében részesüljön. Halála után szentmisét szolgáltatott lelke üdvéért. Annyira hozzánőtt a családhoz a jó öreg Kati néni, hogy halála után hiányzott nekünk és még sokáig emlegettük, sajnálva, hogy nem gyakorolhatjuk vele a szeretet cselekedeteit. Milyen boldogan idézzük vissza most mi gyermekek, az öreg Kati néninek tett apró szolgálatainkat, bár akkor nem értékeltük eléggé a keresztény szeretetnek ezt a gyakorlását.

De nemcsak egy szegény érezte édesanyánk szívének jóságát, hanem a falu többi szegénye is. Mindegyikhez volt kedves szava, érdeklődött hogylétük iránt.

Mikor a faluban alamizsnát gyűjtöttek, rendszeren az ő portáján pihentek meg és ebédeltek. Ha betegek voltak, meglátogatta őket. Feltűnés nélkül, köténye alatt vitte a jobb falatot szegényeinek. Ilyenkor pedig látta egyik-másik beteg gondozatlanságát és elhagyatottságát, bár természeténél fogva nagyon undorodott az élősdiectől, mégis megtisztította őket.

Fájt neki az anyagi nyomor, szeretett volna mindenkin segíteni. De még jobban szenvedett, ha hitetlenek feküdtek a halálos ágyon és nem akartak kibékülni a jó Istennel. Ezért sokat imádkozott a haldoklókért és a bűnösökért.

Őt, aki annyira át volt hatva a legfőbb parancs teljesítésétől, érzékenyen érintette annak megsértése. Megértő szeretetének szép tulajdonsága, hogy nem rágódott mások hibáin, nem foglalkozott mások cselekedeteivel. Gyermekeit gyakran intette, ha mások hibáit tették beszéd tárgyává:

„Mit foglalkoztok hozzátok nem tartozó dolgokkal? Csak magatokkal törődjétek!”

A pletykát, hírhordást nem tűrte, azért nem járt át a szomszédokhoz és ismerősökhöz beszélgetni. Ha szükség volt a beszédre, rövidre fogta. Sajnálta minden percet üres, tartalmatlan, sokszor vétkes fecsegésre. Nem feledkezett meg a Szentírás szavairól:

Minden hiábavaló szóról, melyet szólnak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján.” (Mt 12,36)

Nem ítélte meg szeretetlenül embertársait, megértette hibáikat, és mások előtt nem nyilatkozott róluk. Így mentegette magában őket:

„Gyarlók vagyunk és sokban vétünk mindnyájan.” A felebaráti szeretetnek leghősibb foka az ellenség szeretete. Erre csak azok képesek, akik fenntartás és válogatás nélkül tartják meg az isteni parancsokat. Talán semmi sem követel az emberi természettől akkora áldozatot, mint ez: szeretni azt, aki minket gyűlöl, jót tenni azzal, aki nekünk kárt okoz.

Élete folyamán sokszor volt alkalma édesanyánknak megmutatni, hogy Krisztusnak igazi tanítványa. Nemcsak szívből megbocsátott azoknak, akik megbántották, becsületében meghurcolták, hanem jóval viszonzta a rosszat. Például, ha találkozott megbántóival, elsőnek köszöntötte őket még akkor is, ha nem fogadták el. Olyan szívességeket tett nekik, amelyeket ők észre sem vettek. Mikor az egyik közülük megbetegedett, elment hozzá, vigasztalta és erősítette. A jó Isten megadta neki azt a kegyelmet, hogy lelkében azonnal meg tudott bocsátani megbántóinak. Bár az okosság néha azt is kívánta, hogy ilyen személyekkel kerülje a beszélgetést, a gyakori érintkezést.

Irgalmas szeretete kiterjedt a tisztítóhelyen szenvedő lelkekre is. Mindent megtett, hogy a szegénylelkeknek forró vágya, Isten boldogító színelátása minél gyorsabban beteljesedjék. Sokat imádkozott és gyermekeivel is mindennap imádkoztatott értük. Jól tudta, hogy a leghathatósabb segítőeszköz a szentmiseáldozat, azért anyagi áldozatok árán is gyakran mutattatott be értük szentmisét, nemcsak a közeli hozzátartozókért, hanem az ősökért s a szegényekért is.

Szívesen időzött a temetőben. Az ott uralkodó néma csendben jól tudott elmélkedni. Az elhanyagolt sírok az elhagyatott lelkekre is figyelmeztették, akikről talán senki sem emlékezik meg. Ilyenkor nem mulasztotta el a jó Istennek ajánlani őket. A falu szegényeinek elkorhadt fakeresztjét újakkal cseréltette ki, hogy nevük ne menjen olyan gyorsan feledésbe. A kereszt majd figyelmeztet másokat is arra, hogy imáikban megemlékezzenek róluk.

Így gyakorolta édesanyánk a felebaráti szeretet testi és lelki cselekedeteit. Reméljük, az utolsó ítéleten ő is hallja az igazságos Bíró szavait:

„Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Mert éheztem és ennem adtatok, szomjúhoztam és innom adtatok, beteg voltam és meglátogattatok engem...” (Mt 25,34-35)

A szenvedő Jézussal

Az Úr kiválasztottjait a szent kereszt királyi útján vezeti, hogy a szenvedés tüzeiben a lélek levesse a salakot és elszakítsa azokat a szálakat, amelyek a földiekhez, a mulandókhöz kötik.

Édesanyánk élete nem volt más, mint a szenvedések láncolata. Alighogy tudatára ébredt az édesanyai szeretetnek, máris elveszítette azt, akin gyermeki szívének egész melegével csüngött. Hogy mennyire átérezte az árvák szomorú sorsát, semmi sem mutatja jobban, mint az, hogy egész életében arra a korra mint sötét árnyra emlékezett vissza. Természeténél fogva magábamélyedt, magánosságra hajló volt, azért bánatát nem osztotta meg senkivel sem. Egy kis unokatestvéréről gyakran tett említést, hogy az különösen jó volt hozzá, mikor együtt őrizgették a libákat, megosztotta vele uzsonnáját. A kis rokon még imáiban is szívesen tartott vele.

Nevelőanyja jó volt hozzá, de hiányzott belőle az édesanya gyengéd szeretete. Hányszor mondta nekünk:

„Ha így szólított volna édesanyám: «kisleányom», akkor még tűzbe is mentem volna érte.”

Gyermekkorában a lelki szenvedéseken kívül a jó Isten testi szenvedésekkel is meglátogatta. A már említett betegségeken kívül sokat szenvedett szembajjától is. Majdnem elveszítette szemevilágát.

Ifjú éveiben igen sokat küszködött hivatása miatt. Később is mennyi keresztet hozott számára az az életpálya, mely ellen egész lelkével tiltakozott. „Jegyesség ideje alatt rá sem mertem nézni édesapátokra” – szokta mondani. „Inkább szerettem volna meghalni, mint házaseletet élni.” A házaselet valóban sok keresztet tartogatott számára. Érzékeny, finom lelke sokat szenvedett környezetétől is. Férje lobbanékony, hirtelen természetű volt, akit csak angyali szelídségével és hallgatásával tudott leszerelni, sőt annyira vitte, hogy őt teljesen átalakította. Jól tudta ezt édesapánk is, azért számtalanszor hálálkodott neki:

„Neked köszönhetem, hogy más emberré lettem.” Az anyaság maga is áldozat, mert minden élet áldozatból fakad és csak szakadatlan áldozattal tartható fenn. Az anyának is, mint a búzaszemnek, meg kell halnia, hogy sok más életnek legyen forrása. De akit Isten szeret, azt keresztjének hasonlatosságába öltözteti. Édesanyánknak is megkettőződött a szenvedése, mikor anya lett. Hamar beköszöntött a halál és elragadta legkedvesebb gyermekét, akiben reményét látta megvalósulni. Vigasztalhatatlan bánatában csak egy év múlva talált gyógyírt sajnó sebére.

Lelki szenvedése újra fokozódott akkor, amikor a háborúban meghalt férjének testvére. Az elárvult családot szerette volna férje felkarolni. De mindig vannak olyan emberek, akik konkolyt hintenek és egyenlenséget szítanak a legjobb testvérek között is. Itt is így történt. Édesapánknak a testvére iránt tanúsított jóindulatát és áldozatos szeretetét félremagyarázták, ami sok viszálykodásra adott okot az eddig békében és egyetértésben élő két család között. Milyen kimondhatatlan fájdalmat okozott ez a kiéleződött helyzet jó édesanyánknak, azt könnyen elgondolhatjuk. Hisz még egy szeretetlen szó is megzavarta finom lelkét. Maga részéről mindent elkövetett, hogy az áldatlan állapotnak véget vessen. Hányszor állt oda férje elé könyörögve, összetett kézzel, mint a béke angyala, hogy ne törődjék azzal, hogy mit mondanak az emberek. A jó Isten látja a jószándékot és mindenkinek megfizet érdeme szerint. Soha semmit sem mondott meg férjének, ami ellenük izgatta és fokozta volna a haragját. Ha saját személye ellen irányult a sértő, goromba megjegyzés, mindig szelíden válaszolt.

A legkisebb rosszat sem kívánta megbántóinak, sőt újra kész volt őket segíteni, ha rászorultak. A közös családi vagyon szétosztásánál férjét mindig e szavak kíséretében küldte tárgyalásra:

„Engedjen a béke kedvéért, inkább mi húzzuk a rövidebbet. A jó Isten majd kárpótol bennünket érte.

Buzgó imával ostromolta az isteni Szívet, hogy küldje el a békét a rokonok közé. Végre megnyihült a helyzet és lecsillapodtak a kedélyek.

De alig múlt el az egyik baj, jött a másik. A küszöbön ott állott a legnagyobb kereszt, amely csak érheti a szeretetben és hűségben összeforrott házastársakat. Édesapánk halálával édesanyánk hat apró gyermekkel maradt itt. Kétszeres teher nehezedett így vállára: a gyermekek nevelése és a gazdaság vezetése. Édesanyánk sokat szenvedett az emberek keményszívűségétől és rosszindulatától is. Magára hagyták, gáncsolták, sokszor még rágalomokkal is illették. Érezték, nincs, aki megvédje velük szemben.

Sohasem feledjük el a következő esetet: pünkösdi vigíliáján történt. Egyedül dolgozgatott otthon édesanyánk, mikor valaki felkereste és lopásról vádolta. Nem közönséges dolog, mindennapi áldozót lopásról vádolni, mert úgy tűnhetik fel a világ előtt is, hogy az illető méltatlan az Úr szent Testére. Képmutatónak tartják, s ezzel másokat is elriasztanak Isten oltárától. Mikor gyermekei a mezőről hazajöttek, így szólt hozzájuk:

„Mondanék nektek valamit, de csak akkor, ha meg tudtok bocsátani.”

Mi előre sejtettük, hogy nagy dolog történhetett velem, azért igen izgatottak voltunk. Látni ezt édesanyámat, már nem akarta elmondani az esetet, de nem hagytuk békén. Végre engedett a zaklatásnak és elmondta bánatát. Odaállt Jézus Szíve képe elé és így szólt:

„Uram, Te tudod, hogy ártatlan vagyok, gyermekeim, ti is tudjátok. Mégis azzal vádol X. Y., hogy loptam. Viseljük el ezt a megaláztatást a jó Isten iránt való szeretetből! Én megbocsátok, ti is bocsássatok meg neki! A jó Isten is számtalanszor megbocsátja nekünk nemcsak a kicsi, hanem a nagy bűnöket is. Én nem tudok senkire sem haragudni, hisz minden a jó Isten megengedése által történik. A lélek ártatlansága a fontos. Lelkem békéjét nem zavarhatja meg az emberek mende-mondája.

Bennünket gyermekeit azonban nagyon bántott a dolog, mert tudtuk, hogy nem marad titokban és fél falu tudomást szerez az igazságtalan vádról. Azért kértük édesanyánkat, hogy törvényes úton keresse igazságát. Végre engedett is a rábeszélésnek és a bíróságnak adta át az ügyet. Éppen missziósok voltak a faluban, azért felvilágosítást kért az egyik pátertól, hogy helyesen cselekedett-e, amikor a dolgot a bíróságra vitte. Az megnyugtatta, hogy eljárása jogos, mert neki gyermekei becsületét is őriznie kell. Lelkileg mégis nyugtalan volt és ezért tárgyalás előtt való napon visszavette a vádat. Győzött nála a szenvedő Jézus szeretete. Következésképpen az lett, hogy az emberek azt mondták: „Mégis csak igaz lehetett, mert nem merte keresni a becsületét.” Számtalanszor meg kellett hallania a dolgot később is.

A lelki szenvedéseken kívül külső bajok: elemi csapások sorozata is zúdult rá. Ilyenkor a legkisebb panaszszó sem hagyta el ajkát. Olyanná vált, mint Jób, minden ellene támadt, hogy próbára tegye lelki erejét. Ő is Jób szavait ismételte: „Amint az Úrnak tetszett, úgy lett, legyen áldott az Úr neve.” (Jób 1,21)

Testileg is sokat szenvedett. Fialasszony korában erős lábfájás kínozta, később belső szervei egyenként mondták fel a szolgálatot. Gyomra egész életében gyenge volt, de utolsó éveiben szinte elviselhetetlen fájdalmakat okozott neki az egész gyomorfal elfekélyesedése. Elképzelhetjük, hogy mennyit szenvedett, mivel sokáig nem ment orvoshoz és nem táplálkozott diétikusan. Így sok étel szinte kibíratatlan fájdalmat okozott neki. Láttuk, hogy utolsó betegségében is a súlyos gyomorműtét után fellépő rosszulletet és nagy fájdalmakat példás, keresztény türelemmel viselte. Szünetelt azonban zavartalan lelki békét élvezett. A lélek derűje állandóan ott ragyogott az arcán. Szünetelt-művészetében annyira vitte, hogy legbensőbb környezete is alig tudta, hogy mennyit szenved. Ők is csak abból sejtették, hogy ilyenkor többet imádkozott.

Szüneteltében nem keresett vigasztalást az embereknél, nem volt terhére senkinek sem. Egyedül az Úr Jézusnak mondta el bajait, aki mindig megvigasztalta őt. Így vitte lelkét a szenvedés közelebb az Úr Jézushoz és egyesítette vele. Ezért tudott beszélni a szenvedés királyi útjáról, s ezért ajánlotta haldokolva gyermekeinek:

„Járjatok ti is a szent kereszt királyi útján, amilyen én haladtam!”

Önmegtagadásai

Akik pedig Krisztuséi, megfeszítették testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt. (Gal 5,16-24)

A test a léleknek az eszköze az érdemszerzésben. Alacsonyabb természeténél fogva a test lefelé húzza és bilincsekben tartja a lelket. Hosszú és küzdelmes munka eredménye, amikor a lélek uralomra jut a test felett és annak engedelmes szolgája lesz. A keresztény élet tehát nem képzelhető el sok önmegtagadás nélkül. Krisztus Urunk mondja:

„Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és kövessen engem!” (Mt 16,24)

Édesanyánk életét ebből a szempontból vizsgálva is azt találjuk, hogy Krisztus nyomdokain haladt. Nem kereste a rendkívüliségeket, hanem azokat az alkalmakat használta fel, amelyeket a mindennapi élet, a mindennapi kötelességteljesítés magával hozott. Hogy imáit pontosan el tudja végezni, az alvás idejét rövidítette meg. Korán kelt fel. A munkától elcsigázott testnek sokszor jól esett volna a pihenés, de ezt csak lelki dolgainak rovására tehette volna meg, azért nem engedett. Esténként is bármennyire csalogatta a puha ágy fáradt tagjait, ezért fel nem áldozta a léleknek Istenhez való felemelkedését. Imáit legtöbbször térdenállva, fegyelmezett testtartással végezte. Látszott rajta, hogy az összeszedettség örzi gondolatait.

Mindazt, ami imaéletét zavarta volna, gondosan elkerülte. Különösen szemét fékezte nagyon. Nem nézegetett jobbra, balra, nem érdekelték a külsőségek. Ha az utcán látványosság volt, például lakodalmi menet, cirkusz stb., soha meg nem nézte, akármennyire hívtuk. Mi gyermekek nem tudtuk megérteni, hogyan tudja magát ennyire megtagadni. Hiszen láttuk, minden ház előtt kíváncsi emberek állottak. Nem szerette az utcai zajt. Sokszor megjegyezte:

„Milyen jó, hogy lakásunk ablakai az udvarra néznek, legalább nem zavarja a külső láрма a csendet.”

A testi szépség nem kötötte le figyelmét. Ha azt mondtuk, hogy szép valaki, így válaszolt: „Szép a jóság és a mennyország.” Saját külsejére nem volt kíváncsi. Sohasem vettük észre, hogy tükörben nézegette volna magát. Külseje azért mindig rendes volt, bár a hiúságnak legkisebb nyoma sem volt ruháin.

Mindenekfelett bámulatos volt a hallgatásszeretete. Még szerzetesnek is díszére vált volna, annyira gyakorolta ezt az erényt. Hányszor szölt ránk diákkorunkban: „Miért beszéltek annyi feleslegeset?” Az önként vállalt hallgatás tanította meg arra, hogy ajka néma maradt akkor is, ha türelmetlen és indulatos szavakkal illették, sőt még akkor is, ha becsületében megtámadták. Mennyi egyenetlenségnek és pörlekedésnek vette ezzel elejét, és egyben saját lelki nyugalomát és békéjét is megőrizte. Ezért hangsúlyozta sokszor gyermekeinek a hallgatás felbecsülhetetlen értékét.

Sok ember számára az élet nem jelent mást, mint a föld nyújtotta élvezeteknek, szórakozásoknak minél nagyobb mértékben való kihasználását. Bizonyos mértékben szükség van ezekre a javakra, hogy a test erőit fenntartsuk, de sokszor lemondást kell gyakorolnunk, hogy a test bűnös vágyait megfékezzük és felvértezzük a lelket a kísértések ellen. Különösen a fiatalság számára nyújtanak sok bűnalkalmat a szórakozások, táncmulatságok. A mi jó édesanyánknak ezekhez sem kedve, sem ideje nem volt. Fiatal korában szülei és férje kedvéért néha résztvett bennük, de a szórakozásokban nem merült el teljesen. Vigyázott arra, hogy lelke tisztasága kárt ne szenvedjen. Később, amikor már több gyermek édesanyja lett, nyilvános mulatságban nem vett részt, még búcsúkor sem, amikor pedig a falu apraja-nagyja táncol vagy a táncosokban gyönyörködik.

Ne gondoljuk azonban, hogy a világ tiszta örömeit megvetette. Élvezte a kedélyes embereket. Maga is szellemes megjegyzéseivel szívesen vidított fel másokat. Néha gyermekei mulattatására táncra perdült. Tőle tanultuk meg a régi magyar táncokat.

Étkezésében is nagyon mértékletes volt. Egyszerű, de tápláló ételeket főzött, hogy gyermekei jól fejlődjenek. Inyencfalatok ritkán kerültek az asztalra. Az Egyház előírásait a böjtre vonatkozólag szigorúan megtartotta. Amennyiben anyagi körülményei megengedték, a régi keményebb böjti rendeletekhez szeretett alkalmazkodni. Így például adventben és nagyböjten, ha tehette, vajjal főzött, szigorúan böjttől és néhány hétig az egész család tartózkodott az ő kívánságára a húseledeltől. Az év többi napján is önként vállalt böjtöt tartott. Hetenként pénteken Jézus Szíve tiszteletére, szombaton a Szűzanya tiszteletére majdnem egész életében böjttől, az utóbbi napon még főtt ételt sem evett. A Szűzanya ünnepeire általában böjttel készült. Önmegtágadásait minden feltűnés nélkül gyakorolta és

nem beszélt róluk. Leginkább állva étkezett, hogy mindenkit minél gyorsabban kiszolgálhasson. A húskiosztásnál mindig a legkisebb és a legcsontosabb rész volt az övé, hogy minél több jusson gyermekeinek. Saját magára csak akkor gondolt, mikor már mindenkit ellátott. Gyakran megtörtént még az is, hogy a maga részére vásárolt ruhát nem saját hasznára, hanem gyermekeinek varratta meg.

Naponkint ezer és ezer apró alkalom kínálkozott, hogy egyéni hajlamairól lemondjon. De mindezt örömmel, természetesen tette, mintha nem is olyan húsból és vérből álló ember volna, mint mi.

Belső önmegtagadásokra még több alkalom adódott, mert teljesen ellenkező természetű emberek közt élt. Sokszor kellett elfelejtenie vágyait, akaratát és engednie akkor is, amikor érezte, hogy neki van igaza. Annyira vitte az önlegyőzésben, hogy később szívesebben tette mások akaratát, mint a sajátját. Készséges örömmel hajlott meg mások véleménye előtt. Természeténél fogva nagyon szeretett imádkozni, de a legédesebb vigasztalásnál is félbeszakította, ha a kötelesség máshová hívta. Viszont a vigasztalanság és szárazság idején, amikor minden el akarja vonni Istentől az embert, nem engedett a kísértéseknek és imagyakorlatait nem rövidítette meg.

A megpróbáltatások tüzeiben nem csüggedt el. Türelemmel viselte az élet terheit, amíg Isten akarta. Egyéni hajlamaival ellenkező hivatásban kitart, hűséges a sírig. Milyen sokat tanulhatnának tőle a modern házastársak, akik a legkisebb nehézségre is meghátrálnak és megszegik az oltárnál tett esküjüket.

A külső és belső önmegtagadások megedzették a lelkét és alkalmassá tették arra, hogy kiegyensúlyozott és fegyelmezett legyen mindig és minden körülmények között. Feláldozta a „régibert”, levetette annak szándékait, vágyait, terveit s így kialakulhatott belőle az „új”, Isten Szíve szerint való ember, aki méltó arra, hogy Isten gyermekének hívassék.

Istenbe vetett bizalma – „Imádom, Uram a Te végzéseidet!”

A jó Isten a mi szerető Atyánk, aki nemcsak a létbe szólít bennünket, hanem gondunkat is viseli. Felruhazza a mezők liliomait, táplálja az ég madarait, mennyivel inkább gondoskodik rólunk, értelmes teremtményeiről! Gyönyörűen fejezi ki ezt az isteni gondviselést a Szentírás, amikor azt tanítja, hogy egy hajunk szála sem esik le az Ő tudta és akaratától. (Vö. Mt 10,30)

A gyermek nem hagyatkozhatik jobban szüleire, mint az Istent szerető lélek szent hitünk igazságára. S miként a bölcs és okos szülő nem teljesíti gyermekének minden kívánságát, mert javát akarja, úgy a jó Isten is, végtelen szeretete mellett sem jár el a mi kedvteléseink és vágyaink szerint. Mindenható tudásánál fogva mindig azt akarja, ami örök üdvösségünket szolgálja. Boldog az az ember, aki szenvedései között is meg tudja csókolni ezt az isteni kezet és megnyugszik az Isten akaratában. A jó Isten sokszor már ebben az életben fellebbenti előtte a titkok fátyolát és bepillantást enged neki az ő kifürkészhetetlen, de mindig bölcs és tervszerű végzéseibe.

Édesanyáknak is némileg megengedte ezt a jó Isten kegyelme. Mennyire nem értette meg gyermekésszel, hogy miért kellett neki árvának lennie! Később, mikor a házasesetben annyi kereszttel találkozott, rájött arra, hogy árvaság nélkül nem tudott volna megfelelni hitvesi kötelességeinek. Láttuk, hogy milyen keservesen törődött bele abba, hogy nem lehetett szerzetes. A jó Istennek pedig az volt a terve, hogy maga helyett három gyermekét adja szolgálatára. Ezekből és más hasonló esetekből megtanulta, hogy a jó Isten végzése előtt mindig szent megadással hajoljon meg, akkor is, amikor a jövő nem tárul fel előtte. A jó Isten gyakran próbára is tette hitét és lelki erejét. Néha úgy látszott, hogy az emberek

rosszindulata és a vak véletlen irányítja a dolgok menetét, de ő akkor is belekapaszkodott az isteni Gondviselésbe és ezekkel a szavakkal erősítette magát:

„Imádom, Uram, a Te végzéseidet!”

A jó Isten valóban sohasem hagyta el. A segítség néha csak az utolsó pillanatban, de mindig megérkezett.

Édesanyánk ezt a rendületlen bizalmat Jézus szentséges Szívétől tanulta. Mint Jézus Szívének igaz tisztelője, feltétlenül bízott abban, hogy az ígéretek, amelyeket az Úr Jézus Alacoque Szent Margitnak tett, rajta is teljesednek. Azért, ha Jézus Szívének ajánlotta minden dolgát és vállalkozását, nyugodt maradt. Tudta, hogy akárhogy is végződik a dolog, számára az lesz a legjobb.

Az Isten gondviselő szeretete néha kézzelfogható, szinte csodálatos módon is megnyilvánult életében. Még fiatalasszony korában történt vele a következő eset:

Forró nyári napon kenderáztatásra ment a család több felnőtt tagjával a Rába folyóba. Mikor munkájukat elvégezték, elhatározták, hogy megfürdenek. Szerénysége és lelki tisztasága nem engedte, hogy férfiakkal – legyen az bár férje és annak testvére – fürödjék. Egyik nőrokonával messzebbfekvő helyre ment, hogy alkalmas helyet keressenek a fürdésre. A folyó mellett egy kristálytisza, nagyobb gödröt találtak. Ezt tartották legjobbnak céljuk megvalósítására. Már a partján álltak és lábukat lóbálták a vízben, mikor hirtelen ott termett mellettük egy idegen ember és rájuk kiáltott:

„Az Istenért, ne menjenek bele, mert a halál fiai lesznek! Innét még senki sem jött vissza!”

A nagy veszedelem közelsége s az ember váratlan megjelenése megrémítette őket, úgyhogy mire felocsúdtak ijedségükből, senkit sem láttak maguk körül. Ekkor hosszú bottal meg akarták állapítani a víz mélységét, hogy vajon igazat mondott-e az az ember, de nem találták meg a fenekét. Később megtudták az ott lakóktól, hogy az mély kubikgödör volt, amelyet feneketlennek tartottak. Édesanyánk többször elmondta nekünk életének ezen csodálatos megmenekülését.

Az isteni Gondviselésbe vetett mélységes hitét betetőzte szent megadása, amellyel a halál közelségét fogadta. Mikor betegsége súlyosra vált, nagyobbik leánya sírva könyörgött neki:

– Édesanyám, ne hagyjon itt bennünket! Ő minden nyugtalanság nélkül ezt felelte:

– Reám már nincs szükségetek, a jó Isten majd gondotokat viseli! Nem kell-e a jó Isten akaratát mindig, mindenben teljesíteni?

Édesanyánk szavai valóra váltak életünkben. Ő itthagyt bennünket, de helyette a jó Isten gondoskodott rólunk. Örökös atyai szeretetét mindig éreztük felettünk.

Együtt az egyházzal

Az Egyház Jézus Szíve ünnepének miséjében a Szent Szívre alkalmazza a 32. zsoltár szavait:

„Szíve gondolata nemzedékről nemzedékre, hogy megmentse a haláltól lelküket és az éhségben táplálja őket.”

Aki igazán szereti Jézus Szívét, annak magáévá kell tennie ezt a lélekmentő nagy tervét. Bár édesanyánk életében a Katolikus Akció még nem fejtette ki áldásos működését hazánkban és nem toborzott lelkes tagokat a világi hívek soraiból, ő mégis megérezte, hogy minden katolikusnak apostolnak is kell lennie és tehetségével, erejével dolgoznia kell az Egyház és a lelkek szent ügyéért. Igen mély hatást tettek rá a Szentírás szavai:

„Az ördög mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen.” (1Pt 5,8)

Mi pedig tétlenkedünk, gyávaságból visszahúzódunk, engedjük a lelkek ezreit a pokolba hullani. Krisztus igaz követője ezt nem engedheti meg. Láttuk már, mennyire együtt érzett az

isteni Szívvel. Fájt neki a bűn és mindenáron enyhíteni, csillapítani akarta Urunk fájdalmát. A Szent Szív iránt való szeretet sürgette, sarkallta, hogy a lelkek megmentésén dolgozzék. Ezért ajánlotta sokaknak a nagykilencedet, hogy örök üdvösségüket biztosítsák. Hivatkozott Jézus Szívének Alacoque Szent Margitnak tett kijelentésére:

„Szívem végtelen nagy irgalmában megígérem, hogy mindazoknak, akik kilenc egymás után következő hónap első péntekén megáldoznak, megadom a végső állhatatosság kegyelmét, nem hálnak meg a szentségek felvétele nélkül és utolsó pillanatukban biztos menedékük leszek.”

Ugyanilyen fáradhatatlan buzgósággal ajánlotta Jézus szentséges Szíve ünnepének megülését (Úrnap utáni nyolcadik nap) engesztelő szentáldozással és ha lehetséges, munkaszünettel. Mennyi kegyelemnek lehetnénk részeseivé, ha eleget tennénk a Szent Szív kívánságának! Hisz Ő mondja:

„Bőségesen árasztom szeretetem hatását mindazokra, akik nekem ezt a tiszteletet megadják és iparkodnak azt másoktól is megszerezni.”

A lelkek érdekében felhasznált minden kínálkozó alkalmat, amit megfelelő helyzetben jónak és helyesnek talált. Ismerőseit, rokonait, akiről tudta, hogy a vallás dolgában közömbösek, szeretettel figyelmeztette az Egyház előírásainak (vasárnapi misehallgatás, böjti megtartóztatás, húsvéti szentgyónás és áldozás) megtartására. Vidéki szegény ismerősünk évenként többször is eljött hozzánk kis anyagi támogatásért. Jól tudta már édesanyánk szokásos kérdéseit.

Azért, mielőtt kéréseit előadta volna, magától számolt be, hogyan tett eleget az év folyamán vallási kötelességeinek. Jól értett édesanyánk ahhoz is, hogy beszélgetés közben vallási dolgokra terelje a beszéd fonalát. A vasárnapi prédikáció gyakran szóba került ilyenkor vagy „A Szív”-újság egyik-másik példája szolgált a dolgok megvilágítására.

Órködő szeretettel hívta fel a szülők figyelmét felnőtt gyermekeik tisztaságának védelmére. Hányszor kérte a rokonokat is, ne engedjék leányaikat fiatalemberrel magános helyeken sétálni. Ő maga is többször rendre utasította a fiatalságot, ha egymás közt ízléstelen módon viselkedtek vagy illetlen, kétértelmű társalgást kezdtek.

„Milyen beszéd ez? Csak az ördög ajkára való!” – szokta nekik mondani.

Elvei végrehajtásához nem kis bátorságra volt szüksége. De nem törődött a falu nyelvével, megszólással. Szembehelyezkedett a közvéleménnyel, ha Isten dicsőségéről s a lelkek üdvéről volt szó. A világ legnagyobb baja, hogy a jók gyávák, a rosszak pedig bátrak – ez reá nem vonatkozott.

Mindig síkraszállt, ha az Egyházat vagy a papságot ócsárolták előtte. „Nekünk is van hibánk, nem ítéltetjük el a papot, hisz ő is ember. Imádkozzunk inkább érte, hogy a jó Isten adjon neki kegyelmet nehéz hivatása betöltéséhez. Milyen szégyen, hogy mi katolikusok nem becsüljük meg eléggé papjainkat. Más felekezetek nem bántják annyit pásztorukat.”

Ilyen és hasonló szavakkal hallgattatta el a megszólót. Őt magát sohasem hallottuk, hogy a község vagy a környék plébánosairól lekicsinylőleg nyilatkozott volna. Ellenkezőleg! Esményi magasságban állott előtte minden lelkipásztor és a legnagyobb tisztelettel viseltetett irántuk.

Apostoli lelkületének egyik szép tulajdonsága volt, hogy anyagi helyzetének megfelelően támogatta az egyházi intézményeket. Csak azt fájlalta, hogy nem tudott bőségesebb adományt juttatni kis vagyonából. Ilyenkor a szegény asszony két fillére jutott eszébe és azt, amit adott, iparkodott örömmel, jó szívvel nyújtani.

Felkarolta a katolikus sajtó ügyét is. Rendszerint két újságot járatott otthonába. Az egyik tisztán vallásos szellemű volt, hogy a léleknek is meglegyen a tápláléka. Legkedvesebb újsága „A Szív”-újság volt, ezt elejétől végig elolvasta. Gyermekei is szívesen lapozgatták sok szép példája miatt. A másik újság katolikus napilap volt, édesapánk részére. Rossz újság vagy könyv még véletlenül sem fordult meg a családban. Ez volt az elve:

„Katolikus családok katolikus szellemű folyóiratokat, napilapokat járassanak! Ne erősítsék filléreikkel az ellenség hadállásait, nem is szólva arról, hogy lelküket is fokozatosan megmérgezik a rossz sajtótermékkel. Hány ember szenvedett már hitében hajótörést és züllött le teljesen a rossz olvasmányok miatt!”

Minden cselekedetnél és anyagi támogatásnál többre becsülte azonban az apostolkodásban az ima erejét. Megértette a Zsoltáros szavait:

„Ha nem az Úr építi a házat, építői hiába dolgoznak rajta.” (Zsolt 126,1)

Édesanyánk sokat imádkozott. A falusi ember azonban sokszor az imát csak az anyagi dolgok függvényének tartja. Imádkozni csak esőért, jó termésért, egészségért stb.-ért szokott. A maga szűk kereteibe nem fér bele az Egyház nagy szándéka. Édesanyánk imáiban nem csupán egyéni célok szerepeltek. Lelkének nagyvonalúságát akkor ismertük meg igazán, amikor templomunkban ő vállalta az előimádkozó szerepet. Sorra kerültek a szokásos imaszándékok mellett az Egyház nagy érdekei: a bűnösök és pogányok megtérése, Jézus Szívének megengesztelése a templomokban ért bántalmakért, az Egyház szabadsága és felmagasztalása, a Szentatya szándékai stb.

A Jézus Szíve Szövetség s a Rózsafüzér Társulat érdekében is sokat fáradozott. Buzdította ismerőseit e társulatokba való belépésre. Minden egyházi megmozdulásban résztvett. Nem feltűnésből, nem kereste az első helyet, csak egy cél lebegett szeme előtt: Isten dicsősége.

A legnagyobb szónok is hiába fárad a hitélet terén, ha nem áll mögötte saját életének példaadó ereje. Csak az tud gyújtani, aki maga is lángol, csak az tud hatni, aki szívből beszél és cselekszik. Ha ebből a szemszögből vizsgáljuk édesanyánk apostolkodását, akkor joggal mondhatjuk, hogy szavai tökéletes visszhangjai voltak egyéni életének. Láttuk már, hogyan járt elő jópéldával családjában, a napi imádságok elvégzésében, szentmisére járásban, a böjtek megtartásában, gyakori szentgyónásban és áldozásban, állapotbeli kötelességei teljesítésében, beszédében, öltözködésében, egyszóval az egész magatartásában. Példája kiterjedt nemcsak az otthonra és övéire, de mindenhová és mindenkire, ahol csak megfordult. Élete világító fáklya volt, szent, tökéletes élet, útmutató sokak számára.

* * *

Édesanyánk testileg eltávozott körünkből, de a szeretet, mely bennünket hozzá fűzött, a halállal nem szűnt meg, hanem még erősebb, még természetfölöttibb lett. Hisszük, hogy megdicsőült lelke számára nincs többé távolság, amely a vele való érintkezésünket megakadályozhatná. Itt van ő mindig közelünkben, tekintete rajtunk pihen és édesanyai szeretetével őrökdi felettünk. Gyermeki bizalmunk most is feléje fordul ügyes-bajos dolgainkban, elmondjuk neki nehézségeinket, bajainkat, kételyeinkben tanácsát kérjük. Mi gyermekei, mindannyian tapasztaltuk már hathatós segítségét és pártfogását.

De életének példája is felejthetetlen marad számunkra. Tanításait, elveit szívünkbe zárjuk és úgy őrizzük, mint a legértékesebb, legdrágább örökséget. Cselekedetei állandóan szemünk előtt lebegnek és arra buzdítanak, hogy nyomdokain haladjunk, hogy egykor mi is a Szentséges Szívben vehessünk lakást és ott örökké zenghessük vele a szeretet és hála himnuszát:

„Dicséret és dicsőség Jézus isteni Szívének, akiben nekünk üdvösségünk támadt. Dicsőség neki és hála mindörökkön-örökké. Amen.”